ሁለቱ ኪዳናት

ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ
ወደ ዕብራውያን የጻፈውን መልእክት
መሠረት በማድረግ

አዘጋጅ፡- መሪጌታ ኃየሉም በርሄ
አርታዒ፡- ዲያቆን ብርሃኑ አድማስ

በኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን
በሰንበት ት/ቤቶች ማደራጃ መምሪያ
ማኅበረ ቅዱሳን

፳፻፪ ዓ.ም
አዲስ አበባ

©ማኅበረ ቅዱሳን

የመጀመሪያ እትም ፲፱፻፺፭ ዓ.ም
ሁለተኛ እትም ፳፻፪ ዓ.ም
ሦስተኛ እትም ፳፻፬ ዓ.ም

መብቱ በሕግ የተጠበቀ ነው
ALL RIGHTS RESERVED

ይህ መጽሐፍ
በኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን
የሰንበት ት/ቤቶች ማደራጃ መምሪያ
በማኅበረ ቅዱሳን
ኤዲቶሪያል ቦርድ ታርሞ ተስተካክሉ የተፈቀደ ነው።

አድራሻ:-

በኢ/ኦ/ተ/ቤ/ክ
በሰ/ት/ቤቶች ማ/መምሪያ
ማኅበረ ቅዱሳን
ፖ.ሳ.ቁ 80078
አዲስ አበባ
ኢትዮጵያ

Email:- lemat@eotc-mkidusan.org
Website;-www.eotc-mkidusan.org

የኮምፒውተር ጽሑፍና ቅንብር
የኅትመትና ኤሌክትሮኒክ ሚዲያ ዋና ክፍል

ምስጋና

ይህ መጽሐፍ በመሪጌታ ኃየሉም በርሄ ሲዘጋጅ በጥያቄና መልስ መልክ ነበር። መጠኑም ከዚህ ያነሰ ነበር። የማኅበሩ የኤዲቶርያል ቦርድ በሰጠው ማረሚያና ተጨማሪ ሃሳብ መሠረት መጽሐፉ ሰፋ ብሎ መዘጋጀት አስፈለገው።

ሁለተኛው ሥራ ብዙ ማገላበጥ፣ ማቀናበርና ነጥቦችን ለይቶ በየምዕራፉ ማውጣትን ይጠይቅ ነበር። ይህ ታላቅ ተልዕኮ የተሰጠው ዲያቆን ብርሃኑ አድማሴ ጊዜውን ሠውቶ አሁን በቀረበበት መልክ ስላቀናበረው ክፍላችን ምሥጋናውን ያቀርባል።

በሌላም በኩል ለዚህ መጽሐፍ ዝግጅት በዋና ማጣቀሻነት የተጠቀምንባቸውን መጻሕፍት በመላክ ከፍተኛ [illegible] ያደረጉልንን በአውሮፓና በአሜሪካ የሚገኙ የማኅበረ ቅዱሳን አባላትን [illegible] እግዚአብሔር ስም እናመሰግናለን።

የኅትመት ዝግጅት ማስተባበርያ ክፍል

መግቢያ 11

ምዕራፍ፡ አንድ

1. በሥጋዌ የተናገረን የባሕርይ ልጁ ከሁሉ ይበልጣል 19
   - 1.1እግዚአብሔር ከጥንት እስከ አሁን ተናገረን 19
   - 1.2 በልጁ ተናገረን 25
   - 1.3 የክብሩ መንጸባረቅና የባሕርዩ ምሳሌ 31
   - 1.4 ሁሉን በሥልጣኑ ቃል ደገፈ 35
   - 1.5 ኃጢአታችንን በራሱ አነጻ 39
   - 1.6 በሰማያት በግርማው ቀኝ ተቀመጠ 43
     - 1.6.1 አቅጣጫ 46
     - 1.6.2 ወንጌል 46
     - 1.6.3 ክብረ ልዕልና 47
     - 1.6.4 ሥልጣን ቀኙ ተብሏል 50
   - 1.7 የአባትነትና የልጅነት ምሥጢር 59
     - 1.7.1 በፍጡራን መካከል 60
     - 1.7.2 በፈጣሪ በፍጡርና መካከል 65
     - 1.7.3 አባትነትና ልጅነት በፈጣሪ ዘንድ /በምሥጢረ ሥላሴ/ 66
     - 1.7.4 በኵር 69
   - 1.8 በደስታ ዘይት ቀባህ 79
     - 1.8.1 የጸጎችና የቅብዐቶች ታሪክ 80
     - 1.8.2 የጸጎች እምነት በመጽሐፍ ቅዱስ ሲመዘን 81
     - 1.8.3 የቅብዐቶች እምነት በመጽሐፍ ቅዱስ ሲመመዘን 83
     - 1.8.4 ተቀባ ማለት ምን ማለት ነው 91

ምዕራፍ ሁለት

2. ዓለምን ከፈጠረበት ጥበቡ ሰው ሆኖ ዓለሙን ያዳነበት ጥበቡ ይበልጣል 93
   - 2.1 አብልጠን እንጠንቀቅ 93
   - 2.2 ታስበው ዘንድ ሰው ምንድን ነው? 97

ምዕራፍ ሦስት...

3. ክህነት 108
   - 3.1 የክህነት ትርጉም 108
   - 3.2 ክህነተ መልከ ጼዴቅ 110
     - 3.2.1 መልከ ጼዴቅ ማን ነው? 110
     - 3.2.2 የመልከ ጼዴቅ የዘር ሐረግ 111
     - 3.2.3 ሥርዓተ ሢመተ ክህነቱ ለመልከ ጼዴቅ 113
     - 3.2.4 ነገረ መልከ ጼዴቅ በዕብራውያን 115
   - 3.3 የብሉይ ኪዳን ክህነት /ክህነተ ሌዋውያን/ 119
     - 3.3.1 ክህነቱ ምን ዓይነት ነበር? 120
     - 3.3.2 የብሉይ ኪዳን ክህነት ተቀባይ ምን መሆን ይጠበቅበታል? 123
     - 3.3.3 የብሉይ ኪዳን ካህናት አገልግሎት ምንድን ነው?..129
     - 3.3.4 ሥርዓተ ሲመቱ/የአሿሿማቸው ሥርዓት/ ምን ይመስል ነበር? 132
     - 3.3.5 የሹመቱ ደረጃ 134
     - 3.3.6 የሊቀ ካህናቱ ልዩ አገልግሎት ምን ነበር?........138
   - 3.4 ክህነተ እግዚእ 139
     - 3.4.1 የጌታችንን ክህነት ልዩ የሚያደርገው ምንድን ነው?....140
     - 3.4.2 የጌታችን ክህነት በመልከ ጼዴቅ,ክህነት ስለምን ተመሰለ? 143

3.4.3 ጌታችን ስለ ምን ሊቀ ካህናት ተባለ? 144
3.4.4 የጌታችን ሊቀ ካህናትነት ፍጹም ልዩ ነው 149
3.4.5 በውኑ ሌሎች ካህናት አያስፈልጉምን? 151
3.5 ክህነተ ሐዋርያት/የሐዲስ ኪዳን ክህነት/ 152
3.5.1 ክህነቱ ምን ዓይነት ነው? 152
3.5.2 ሥርዓተ ክህነትና አገልግሎት 159

ምዕራፍ አራት

4. ዕረፍት 160
4.1 ትርጉም 160
4.1.1 ሰንበት 160
4.1.2 ከነዓን 166
4.1.3 መንግሥተ ሰማያት 174
4.2 የከነዓን መንገድ መሪ ሙሴ ለመንግሥተ ሰማያት መሪ ምሳሌ ነው 176
4.3 ወደ ዕረፍቱ እንድ ገባ ምን እናድርግ? 18
4.4 እግዚአብሔር አዳምን ወደ ዕረፍቱ እንዲገባ ስለምን ፈቀደለት? 186
4.5 የምዕራፉ የማጠቃለያ ጭብጥ 188

ምዕራፍ አምስት

5. አማላጅ 190
5.1 ትርጉም 190
5.2 በምልጃ ወቅት የሚሳተፉ አካላት 191
5.3 ምልጃ ለምን ያስፈልጋል? 192
5.4 አማላጅ ለምን ይማልዳል? 198
5.5 ጌታችን አማላጅ አይደለም 205
5.6 ምን ማለት ነው? 209
ሀ. ጸሎትንና ምልጃን አቀረበ 209
ለ. «የአዲስ ኪዳን መካከለኛ» ምን ማለት ነው 210
ሐ. ከአብ ዘንድ ጠበቃ አለን ማለትስ ምን ማለት ነው 214
መ. «ስለኛ የሚማልደው ክርስቶስ ኢየሱስ ነው» የሚለውስ? 218
5.7 ማጠቃለያ 222

ምዕራፍ ስድስት

6. መሠረት 225
6.1 መሠረት የተባለው ምንድን ነው? 225
6.2 መሠረትነቱ ለማን ነው? 228
6.3 ደግመን እንመሥርት 232
6.3.1 በትምህርት 233
6.3.2 በምግባር 237
6.3.3 ቅዱሳንን በማገልገል 238
6.4 እነርሱን በንስሐ ማደስ የማይቻል ነው 244

ምዕራፍ ሰባት

7. ሕግና ትእዛዝ 248
7.1 ሕግ 248
7.1.1 ሕገ ጠባይዐዊ 248
7.1.2 ሕገ ሥጋዊ 249
7.1.3 ሕገ መንፈሳዊ 251
7.1.4 ሕገ እግዚአብሔር 253
7.1.5 ኦሪት 255
7.1.6 ወንጌል /ሕገ ወንጌል/ 257

7.2 ትእዛዝ 258
7.2.1 ጊዜያዊ ትእዛዝ 259
7.2.2 ዘላለማዊ ትእዛዝ 260
7.3 የተሻረችው ትእዛዝ 263
7.4 መጻሕፍት አልተሻሩም 262

ምዕራፍ ስምንት

8. ኪዳን 266
8.1 ትርጉም 266
8.2 የኪዳኑ ዓይነት 268
8.2.1 ብሉይ ኪዳን 268
8.2.2 አዲስ ኪዳን 2 1
8.2.3 እግዚአብሔር ለወዳጆቹ የገባው ኪዳን 2
8.3 እግዚአብሔር በሙና ቃል ኪዳን 285
8.4 ቅዱስ ጳውሎስ ስለ ኪዳን የጻፈበት ምክንያት 288

ምዕራፍ ዘጠኝ

9. መቅደስ የእግዚአብሔር መገለጫ 292
9.1 ትርጉም 292
9.2 አመሠራረት 295
9.3 የመቅደስ ሥራ እድገት 296
9.3.1 ደብረ ሲና 29
9.3.2 ደብተራ ኦሪት 298
9.3.3 የሰሎሞን ቤተ መቅደስ 299
9.3.4 ቅድስተ ቅዱሳን ማርያም 303
9.3.5 በሰው እጅ ያልተተከለች ቅድስተ ቅዱሳን /መስቀል/ 30
9.3.6 የሊጋው ዘፋን/ ቤተ ክርስቲያን ቅድስት/ 309

ምዕራፍ አሥር

10. «መሥዋዕት» 318
10.1 መሥዋዕት በሕገ ልቡና 318
10.2 መሥዋዕት በሕገ ኦሪት 321
10.2.1 መሠረታዊ የመሥዋዕት ዓይነቶች 320
10.2.2 መሥዋዕተ ኦሪት ከአቀራረቡ አንጻር 324
10.2.3 በኦሪቱ መሥዋዕት የተገኘው ጥቅም 327
10.2.4 መሥዋዕቱ ምንድን ነበር? 328
10.3 መሥዋዕተ ወንጌል 330
10.3.1 አዲሱ መሥዋዕት ለምን አስፈለገ? 330
10.3.2 የሐዲሱ መሥዋዕት መሥዋዕቱ ምን ዓይነት 332
10.4 መሥዋዕተ ምእመናን 340

ምዕራፍ አሥራ አንድ

11. እምነት 346
11.1 ትርጉም 347
11.2 እምነት ከመታመን አንጻር 347
11.2.ሀ የአጋንንት እምነት 347
11.2.ለ የክርስቲያኖች እምነት 348
11.3 ማጠቃለያ 356

ምዕራፍ አሥራ ሁለት

12. ተስፋ ወንጌል መንግሥተ ሰማያት 358
12.1 ገነት 358
12.2 መንግሥተ ሰማያት 359
12.3 ለተስፋችን እንድንበቃ ምን እናድርግ? 363

ምዕራፍ አሥራ ሦስት

13. ዋኖቻችሁን አስቡ 369

መታሰቢያነቱ

ይህ መጽሐፍ ወጣቶችን በትምህርተ ሃይማኖት፣ በፍቅረ እግዚ አብሔርና በቅንዓተ ቤተ ክርስቲያን ለመቅረጽ ለተጋው፣ የ21ኛው መቶ ክፍለ ዘመን የወጣቶች ሐዋርያ፣ በቃሉም በኑሮውም አስተምሮ ብዙ ኦርቶዶክሳውያን መምህራን ወንጌልን ላፈራው ለጋሼ ግርማ ከበደ /1951 -1989 ዓ.ም/ ይሁን።

ማኅበረ ቅዱሳን

መግቢያ

ቅዱሳት መጻሕፍት የተጻፉት በመንፈስ ቅዱስ ገላጭነት ነው። 2ኛጴጥ.1÷20። በመሆኑም የቅዱሳት መጻሕፍቱ ዓላማ የእግዚአ ብሔር ዓላማ ነው። የተጻፉትም የእግዚአብሔርን ድምፅ ለሚሰሙት ሁሉ ነው። ይሁን እንጂ ከጊዜያት በኋላ ሰዎች ፍልስፍናቸውንም ሆነ ኑፋቄያቸውን ወደ ቤተ ክርስቲያን አሾልከው ማስገባት በጀመሩ ጊዜ የቤተ ክርስቲያን ሊቃውንት ቅዱሳት መጻሕፍትን ከዚህ አደጋ ለመጠበቅ ሠፍረው ቆጥረው አስረክበዋል፤ ለየመጻሕፍቱም የመጠሪያ አርእስት ሰጥተዋቸዋል።

ከእነዚህም መጻሕፍት ውስጥ አንዱ የሐዋርያው የቅዱስ ጳውሎስ መልእክት ወደ ዕብራውያን ነው። መልእክቱን የጻፈው ማን ነው? የተጻፈላቸው ሰዎች እነማን ናቸው? የመጽሐፉ ጭብጥ /ዐቢይ መልእክት/ ምንድን ነው? ለሚሉት ጥያቄዎች መልስ መስጠቱ መጽሐፉን በቀላሉ ለመረዳት ይጠቅማል። ይልቁንም በጸሐፊው ማንነት ላይ የተለያዩ አስተያየቶች ስለሚሰነዘሩ ይህንንና ቀደም ብለው የተነሡትን ጥያቄዎች በመጠኑ እንመለከታለን።

1. <u>የመጽሐፉ ሁኔታዎች</u>

ሀ/ <u>ጸሐፊው፡-</u> ቅድስት ኦርቶዶክሳዊት ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን የዕብራውያን መልእክት ጸሐፊ ቅዱስ ጳውሎስ መሆኑን አምና ትቀበላለች። በርግጥ በዚህ መጽሐፍ ውስጥ ጸሐፊው ራሱን አልገለጠም፤ ከዚህም የተነሣ የተለያዩ አስተያየቶች ወይም ግምታዊ ንግግሮች ይደመጣሉ፤ ይሁን እንጂ በመጽሐፉ ውስጥ ስለ ጸሐፊው ማንነት የሚጠቁሙ መረጃዎችንና የቤተ ክርስቲያንን ትውፊት በበጎ ኅሊና ለሚቀበል ሰው ብዙም አዳጋች አይሆንም።

ጸሐፊው ቅዱስ ጳውሎስ ነውን? የሚለውን ጥያቄ ካነሡት

ውስጥ ከ130–200 ዓ.ም የነበረው ሄሬኔዎስ (Irenaeus) እና ከ170–236 ዓ.ም የነበረው ሒፖሊተስ (Hippolytus) ተጠቃሾች ናቸው:: እኒህም ሆኑ ሌሎቹ ጸሐፊው ቅዱስ ጳውሎስ አይደለም ያሰኛቸው በሌሎች መልእክታቱ ላይ እንደ ገለጸው በዚህም ራሱን አለመገለጹ ነው::

በመጽሐፉ ስሙን ያልጠቀሰበት ዐቢይ ምክንያት ቢኖርም እርሱ እንደ ጻፈው የሚጠቁሙ መረጃዎች ግን አሉ:: እነዚህም «ወንድማችን ጢሞቴዎስ እንደ ተፈታ ዕወቁ::» /ዕብ. 12÷23/ የሚለውና «ከኢጣልያ ያሉት ሰላምታ ያቀርቡላችኋል::» የሚሉት ናቸው:: ዕብ. 13÷24:: እነዚህም ጸሐፊው ከጢሞቴዎስ ጋር ያለውን ቅርብ ግንኙነትና በጣልያን በአገልግሎት ላይ እያለ እንደ ጻፈው የሚያመለክቱ ናቸው:: ይህ ጥያቄ በተነሣበት በሁለተኛው መቶ ክፍለ ዘመን አካባቢ መጽሐፉ «የበርናባስ ነው» የሚል አሳብ ያቀርብ የነበረው ጠርጡለስ (Tertulian ከ160–225 ዓ.ም) ነበር::

ይሁን እንጂ በሌላም በኩል አበው ትውፊት መሠረት በማድረግ ከ185–254 ዓ.ም የነበረው አርጌንስ (Origen) እና ከ150–215 ዓ.ም የነበረው ቀሌምንጦስ ዘእስክንድርያ (St.Clement of Alexandria) መጽሐፉ የቅዱስ ጳውሎስ እንደሆነ ገልጠዋል:: በኋላም በአራተኛው ክፍለ ዘመን ከተነሡት ሊቃውንት ውስጥ ቅዱስ ዮሐንስ አፈ ወርቅ እና ቅዱስ አትናቴዎስ መጽሐፉን የቅዱስ ጳውሎስ እንደሆነ ጽፈዋል:: የቤተ ክርስቲያን ታሪክ ጸሐፊ የነበረው አውሳብዮስም በ340 ዓ.ም መጽሐፉን ከቅዱስ ጳውሎስ መልእክታት ዝርዝር ውስጥ አካትቶታል:: በኋላም በ397 ዓ.ም ቅርጣግና (Chartage) ላይ የተካሄደው የቤተ ክርስቲያን ጉባኤም መጽሐፉን የቅዱስ ጳውሎስ እንደሆነ ተቀብሎታል፡ በቀኖናም ደንግጎት አልፏል::

ቤተ ክርስቲያንም ከላይ የተጠቀሱትን ሊቃውንትና በቅርጣግና ስለ ቅዱሳት መጻሕፍት የተወሰነውን ውሳኔ ተቀብላ ስለምትጠቀምበት መልእክቱ የቅዱስ ጳውሎስ ነው በማለት ተቀብላዋለች:: «ወደ ዕብራውያን የተላከ የቅዱስ ጳውሎስ መልእክት» በማለትም ትጠራዋለች:: የቤተ ክርስቲያን ትውፊትም የሚያረጋግጠው ጸሐፊው ቅዱስ ጳውሎስ እንደሆነ ነው::

በመሠረቱ ቤተ ክርስቲያን የጽሑፉን ቅድስናና የቤተ ክርስቲያን ድምፅ መሆኑን መርምራ የምትቀበል በመሆኗ ስለ ጸሐፊው ያላት አሳብ ሁለተኛ ጉዳይ ነው:: በመጀመሪያ ጽሑፉ የቤተ ክርስቲያንን ትምህርተ ሃይማኖት፣ ሥርዓተ እምነትና ክርስቲያናዊ ምግባር የጠበቀ መሆኑና ምእመናንን ለመንግሥተ እግዚአብሔር ማብቃቱ የሚታይ ሲሆን የጸሐፊውን ማንነት ማወቅና ማረጋገጥ ሁለተኛው ጉዳይ ነው:: ይህ ሲባል የጸሐፊው መታወቅና አለመታወቅ አያስፈልጋትም ለማለት አይደለም፤ ነገር ግን ጽሑፉ ቤተ ክርስቲያንን እስከ ጠቀመ ድረስ የቅዱስ ጳውሎስ ወይም የቅዱስ ጴጥሮስ መሆን እነርሱንም የማያጣላ እኛንም ከጽድቅ የማይከለክል ስለሆነ ጉንጭ አልፋ ክርክር አትከራከርበትም:: ይልቁንም የእኛ ቤተ ክርስቲያን አበውና ሊቃውንት ይህን እንደ አብነት በመቁጠርና ክብርን በመጥላት በተሰጣቸው ጸጋ የጻፏቸው ጽሑፎች ላይ ስማቸውን ሳይገልጡ በትኅትናና ክብርን በመሸሽ ያለፉት ብዙዎች ናቸው::

ለ/ የመጽሐፉ የአጻጻፍ ባሕርይ

የጽሑፉን ውስጣዊ ባሕርይ ስንመለከት ከሌሎች የቅዱስ ጳውሎስ መልእክታት ለየት ያለ ባሕርይ እንዳለው እንመለከታለን:: በቅርብ ጊዜ የተነሡ የነገረ መለኮት ሊቃውንት (theological scholars) ይህን ልዩ ሁኔታ መሠረት በማድረግ ቅዱስ ጳውሎስ

አልጻፈውም እስከ ማለት ደርሰዋል:: ማን ጻፈው ለሚለው ጥያቄም «አጵሎስ» ይሆናል የሚል መልስ ይሰጣሉ:: የዚህ አሳብ ጀማሪና በአደባባይም የለፈፈው ማርቲን ሉተር ነው:: እነዚህ ሰዎች «አጵሎስ» ነው ለሚሉት አስረጂ አድርገው የሚያቀርቡት አጵሎስ የእስክንድርያ አይሁድ በመሆኑ ምሁረ አሪት ነው የሚል ነው:: ከላይ እንደተገለጸው ግን አጵሎስ በኢጣልያ ኖሮ ለማስተማሩ ምንም መረጃ የለም:: በርግጥ አጵሎስ በታናሽ እስያ፣ በኤፌሶንና በቆሮንቶስ እንዳስተማረ ተዘግቧል:: ያም ሆነ ይህ ለዚህ አሳብ ያበቃቸው ዋናው የጽሑፉ ባሕርይ ስለሆነ የአጻጻፉን ባሕርይ እንመለከታለን::

1ኛ. ጥልቅ የኦሪት ዕውቀትን ይዟል:- መጽሐፉን ስንመለከት ጸሐፊው ሕግንም፣ ነብያትንም መጻሕፍትንም (writtings) እጅግ ጠንቅቆ የሚያውቅ እንደ ነበር መረዳት ይቻላል:: ከዚህ አንጻር አጵሎስን ከጳውሎስ ያንሣል ማለት አይቻልም፤ «በመጻሕፍት ዕውቀትም የበረታ ነበር::» /ሐዋ.18+24/ ተብሎ ተመስክሮለታልና:: ይሁን እንጂ ይህ ዕውቀት አለው በሚል ጸሐፊውን እርሱ ነው ማለት አይቻልም:: መልእክቱ የኦሪት ዕውቀት እያላቸው በሕጋቸው መዝዘን ሳይተዉ፣ ያመኑ በመምሰል ከክርስትና እንደገና እዎፈገፈጉ ያሉትን ዕብራውያንን ከክርስትና ትምህርት እንዳይወጡ ለማድረግ የተጻፈ ነው::

ይኸውም ይታወቅ ዘንድ እጅግ የሚያከብሯቸውን አብርሃምን፣ ሙሴንና ዳዊትን እንዲሁም ሌሎቹን አበው እያነሣ የጌታችንን መገለጥ ይጠባበቁ እንደ ነበርና ጌታችንም የእነርሱ አምላክ እንደ ሆነ ያስተምራል:: ክህነቱ ስንኳን ከሌዋውያን ከመልከ ጼዴቅ እንደሚበልጥ፣ መሥዋዕቱም አንድ ጊዜ ቀርቦ ዘላለም የሚያድን መሆኑን፣ በአጠቃላይ ኦሪት የወንጌል መርገፍ ብሉይ ኪዳንም የአዲስ ኪዳን ጥላ እንደሆኑ፣ የመጀመሪያዎቹ ሁሉ ሊመጣ ስላለው ምሳሌዎች እንጂ አማናዊው አዲሱ እንደሆነ የተገለጠበት መጽሐፍ

ነው::

2ኛ/ ከሌሎቹ መልእክታት በአቀራረብ መለየቱ:- በሌሎቹ መልእክቶቹ ላይ ጸሐፊው እርሱ መሆኑን ገልጧል:: በዚህ መጽሐፍ ላይ አልገለጠም:: በዚህ ምክንያት ጭምር ነው የእርሱ ቢሆን ስሙን ይገልጥ ነበር የሚሉት:: ቅዱስ ጳውሎስ ይህን ያደረገው ለቤተ ክርስቲያን ጥቅም ነው:: ምክንያቱም በወቅቱ ከአሕዛብነት ወደ ክርስትና በተመለሱትና ከአይሁድነት ወደ ክርስትና በተመለሱት መካከል ሰፊ ልዩነት የነበረበት ወቅት ነው:: በተለይም ከይሁዲነት ወደ ክርስትና የመጡት ከአሕዛብ የተመለሱትን ክርስቲያኖች ጥምቀት ያለ ግዝረት፣ ወንጌልም ያለ ኦሪት አይጠቅሙምና መገዘር አለባችሁ፤ ሥርዓተ ኦሪትንም ሳታጓድሉ መፈጸም አለባችሁ የሚሉበት ወቅት ነበር::

በዚህ ወቅት ክርክሮች እየተፋፋሙ ሲመጡ የአሕዛብ አስተማሪዎች የሚባሉት በርናባስና ጳውሎስ ከይሁዲነት ተመልሰው የሚያስቸግሩትን ተከራከሯቸው:: ሰዎቹ ግን አንቀበልም ስላሉ ሽማግሌዎች ተመርጠው ወደ ኢየሩሳሌም ተላኩ:: ሐዋ.15÷1:: በዚህ ክርክር ምክንያት የመጀመሪያው የቤተ ክርስቲያን ጉባኤ በ50 ዓ.ም ተካሄደ:: በጉባኤው የተወሰነው «ለጣዖት ከተሠዋ፣ ከደምም፣ ከታነቀም፣ ከዝሙትም ትርቁ ዘንድ ከዚህ ከሚያስፈልገው በቀር ሌላ ሸክም እንዳንጭንባችሁ እኛና መንፈስ ቅዱስ ፈቅደናልና፤ ከዚህም ሁሉ ራሳችሁን ብትጠብቁ በመልካም ትኖራላችሁ::» የሚል ነበር:: ሐዋ.15÷28–29::

በዚህ ወቅት ከይሁዲነት የተመለሱት ክርስቲያኖች የአባቶቻችንን ሥርዓትማ ፈጽመን እንዴት እንጥላለን? ይልቁንም የግዝረትንና የመሥዋዕትን ነገር በማለት ያፈገፍጉ ጀመር:: ሌሎቹ ደግሞ ያለነዚህ ወንጌልና ጥምቀት አይረቡም በማለት ያስተምሩ

ጀመር:: በዚህን ጊዜ ቅዱስ ጳውሎስን ወደ ክርስትና ገብተው ከፈገ ፈጉት አይሁድም ሆነ ካላመኑት አይሁድ ተጨማሪ ጥላቻ ገጠመው::

እነዚህን ሰዎች ለማስረዳት መልእክት መጻፍ ነበረበት:: ጽሑፉን ሲልክ ግን «ከቅዱስ ጳውሎስ የተላከ» ቢለው ኑሮ ስንኳን ሊሰሙትና አስቀምጠውትም ለእኛ ሊተርፍ ቀርቶ ወደ ጉባኤም ባላቀረቡት ነበር:: ቅዱስ ጳውሎስ ስሙን ሳይገልጽ በጥበብ በለ ጻፈውም ብዙ ሰዎችን ጠቅሟል:: በአጠቃላይ መልእክቱ የተጻፈው በ60 ዓ.ም አካባቢ እንደሆነ ይገመታል:: ይህም ቅዱስ ጳውሎስ ሦስተኛውን ጉዞ ከአጠናቀቀ በኋላ በሮም ሆኖ የጻፈው ነው:: በዚህ ጉዞው ወቅት በኤፌሶን እያለ የመጀመሪያዪቱን መልእክቱን ለቆሮንቶስ ሰዎች ጽፏል:: ለጽሑፉም መነሻ የሆነው በእነርሱ ዘንድ ያለው እኔ የክርስቶስ ነኝ፣ እኔ የኬፋ ነኝ፣ እኔ የጳውሎስ ነኝ፣ እኔ የአጵሎስ ነኝ የሚለውን ክፍፍል በመስማት ነበር::

በዚህ ወቅት በኤፌሶን ያገኘውን አጵሎስን ወደ እነርሱ እንዲ ሄድ ለምኖት እምቢ እንዳለው ጽፎአል:: 1ኛቆሮ.16፥12:: ይህ የሚያመለክተው መልእክቱ በተጻፈበት ወቅት አጵሎስ ኢጣልያ እንዳልነበረ የሚያስገምት ነው፡ ቅዱስ ጳውሎስ በዚያ ትቶት ሄዷልና:: ይልቁንም «ወንድማችን ጢሞቴዎስ እንደ ተፈታ ዕወቁ፥ ቶሎ ብሎም ቢመጣ ከእርሱ ጋር አያችኋለሁ::» ዕብ.13፥23 የሚለው ጸሐፊው ቅዱስ ጳውሎስ ስለ መሆኑ ዐቢይ አስረጂ ነው::

ሐ. በዚህ በዕብራውያን መልእክት <u>መነሻነት የተጻፈው ይህ መጽሐፍ</u>

መጀመሪያ ቅዱስ ጳውሎስ ከላይ ስለተነሡት ችግሮች ምክንያት የጻፈው መጽሐፍ ለቀድሞዎቹ ብቻ ሳይሆን አሁን ላሉትም የማዕዘን ራስ ሳይሆን የማሠናከያ ድንጋይ ሆኖባቸዋል:: ቅዱስ ጳውሎስ ተፈጸሙ ያለፉ ያላቸውን ሕገ ግዝረትን፣ ሕገ መንጻትን፣ ሕገ መሥዋዕትንና የመሳሰሉትን ከቀዋምያን ሕግጋተ

እግዚአብሔር መለየት ያቃታቸውና ስለ አምልኮተ እግዚአብሔር ሥርዓት የሌላቸው ሰዎች ዘላለማዊውንና ሕያውን መሥዋዕት ሊገነዘቡት ስላልቻሉ ይልቁንም እነ ሳዋሬኤል በወደቁበት እንቅፋት ሊላውንም ለማስናከልና ለመጣል ስለሚጣደፉ ከምሥጢር ውቅያኖስ ከማይለከው የሊቃውንት ዕውቀት የተጨለፈና ለግንዛቤ ያህል የተጻፈ ነው:: የዕብራውያን መልእክት ዋናው ጭብጥ የወልደ እጓለ እመሕያው ክርስቶስን የባሕርይ ልዕልና ተገንዝበን በእርሱ እንድናምን ነው:: ስለዚህ ከመጀመሪያ እስከ መጨረሻ ድረስ በሁለት ኪዳናት መሐል ያለውን ውሕደት እያሳየ የወንጌልን መብለጥ የሚናገር መጽሐፍ ነው::

ከነብያት ከመላእክት ይበልጣል በሚል ጀምሮ፡ በክህነቱ፣ በመሥዋዕቱ፣ በሕጉ፣ በሚያወርሰን መካነ ዕረፍት፡ በኪዳኑ፣ በገባበት መቅደስ /መስቀል/፣... ይበልጣል፡ ስለዚህ ከሙሴ ፊቀቅ ያሉት ከተቀጡ ወይንም ከቅጣት ካላመለጡ ከወልደ እግዚአብሔር የምታፈገፍጉስ እንዴት ታመልጣላችሁ? ከአቤል እስከ ዘካርያስ ያሉ አበው ተስፋቸውን /ገነትን/ እንኳን ሳያገኙ በእምነት ተመሰገኑ፣ እናንተ ግን ገነት በደሙ ተከፍታላችሁ ሳለ እንዴት ወደ አለማመን ትመለሳላችሁ? እያለ በማነጻጸር የጻፈላቸው ናት::

ዳግመኛም የአሪቱ መሥዋዕት ሳይታጐል ዕለትን፣ ሠርቀ ወርኀን፣ ሰንበትንና የዓመት በዓልን ተከትሎ የሚቀርብ በዚያውም ላይ ፍጹም ድኅነተ ነፍስን የማያሰጥ ነበር:: ይህ ግን /የክርስቶስ መሥዋዕት ሆኖ መቅረብ/ አንድ ጊዜ ቀርቦ ሳለ ከአዳም መፈጠር እስከ ዕለተ ምጽአት ያሉትን ያዳነና ማዳን የሚችል ነውና ደገኛ መሥዋዕት ነው እያለ ምሥጢረ ሥጋወደሙን፣ የባሕርይ ክህነቱንም ከአሪቱ ጋር በማነጻጸር ዘርዘር አድርጐ ቅርቧል:: ከዚህ አንጻር የዚህ መጽሐፍ አቀራረብ ቁጥር በቁጥር እያንዳንዱን ኃይለ ቃል

በመተርጐም አይደለም:: በዚህ መንገድ «የቅዱስ ጳውሎስ መጽሐፍ ንባቡ ከነትርጓሜው» በሚል ርእስ በሊቃውንት ተተርጉሞ የተዘጋጀ መጽሐፍ ስላለ አዲስና ሌላ ተጨማሪ የትርጓሜ መጽሐፍ አያስፈልገም::

• የዚህ መጽሐፍ አጻጻፍ ግን ስለ አንድ ነገር የሚናገሩትንና በተለያዩ ምዕራፎች ላይ ያሉትን አሰባስቦ በአንዱ ምዕራፍ ሥር በመጨረስና በዚያ ዙሪያ ሰፋ ያለ ግንዛቤን በማቅረብ ነው:: ለአብነት ያህልም በዕብራውያን መልእክት ካሉት 13 ምዕራፎች ቢያንስ በስምንቱ ውስጥ ስለ ክህነት ተጽፏል:: በዚህ መጽሐፍ ግን «ክህነት» ራሱን የቻለ አንድ ምዕራፍ ሆኖ ምዕራፍ ሦስት ላይ ተጠናቅቋል:: ሌሎቹም በዚሁ መንገድ ተጽፈዋል:: ለየት ባለ መንገድ የተገለጸው ምዕራፍ አንድና በመጠኑ ምዕራፍ ሁለት ሲሆኑ በተለይ ምዕራፍ አንድ እያንዳንዱ ቁጥር ለብቻው ተተትኖ ተጽፎአል፤ ምክንያቱም የብዙ መናፍቃን መነሻና መሰናክያ ጥቅሶች በዚህ ሥር ስለሚገኙ ነው::

ይህ መጽሐፍ ለአንባብያን መጠነኛ ግንዛቤ ለማስጨበጥና ከመናፍቃን ቅሰጣ ምእመናን እንዲጠበቁና ወደፊትም «የአንድምታ ትርጓሜ» እያሉ ቢያወጡ በዚሁ መንገድ የቤተ ክርስቲያን መጻሕፍት አለመሆናቸውን ለማስገንዘብ የወጣ ነው:: ጥልቁን የቤተ ክርስቲያን ምሥጢር ደግሞ ከሊቃውንቱ በመጠየቅ እንደሚያዳብሩት እናምናለን::

እእምሮውን ለብዎውን ሰጥቶ ምሥጢሩን ይገልጥልን ጥበቡን ያሳድርብን ዘንድ ዕዝነ ልቡናችንን ይክፈትልን ዐይነ፣ ልቡናችንንም ያብራልን:: አሜን::

አርታዒው

ዲ.ብርሃኑ አድማስ

ምዕራፍ 1

በሥጋዌ የተናገረን የባሕርይ ልጁ ከሁሉ ይበልጣል::

«ከጥንት ጀምሮ እግዚአብሔር በብዙ ዓይነትና፣ በብዙ ጐዳና ለአባቶቻችን በነብያት ተናገር፣ ሁሉን ወራሽ ባደረገው ደግሞም ዘመናትን በፈጠረበት በልጁ በዚህ ዘመን መጨረሻ ተናገረን::»
ዕ.1–3

1.1. <u>እግዚአብሔር ከጥንት እስከ አሁን ተናገረን::</u>

<u>ጥንት:</u>– በዚህ መጽሐፍ ጥንት የተባለው ጌታችን ሰው ከመሆኑ በፊት የነበረው ጊዜ ነው:: በዚህ ጊዜ እግዚአብሔር በነብያት አድሮ በብዙ ዓይነትና በብዙ ጐዳና ተናግሮናል::

«እግዚአብሔር ከጥንት ጀምሮ በቅዱሳን ነብያቱ አፍ የተናገረው፣ ነገር ሁሉ እስከሚታደስበት ዘመን ድረስ ሰማይ ይቀበለው ዘንድ ይገባልና:: ሙሴም ለአባቶች ጌታ አምላክ እኔን እንዳስነሣኝ ነቢይን ከወንድሞቻችሁ ያስነሣላችኋል፤ በሚነግራችሁ ሁሉ እርሱን ስሙት:: ያንንም ነቢይ የማትሰማው ነፍስ ሁሉ ከሕዝብ ተለይታ ትጠፋለች አለ:: ሁለተኛም ከሳሙኤል ጀምሮ ከእርሱም በኋላ የተናገሩት ነብያት ሁሉ ደግሞ ስለዚህ ወራት ተናገሩ::» ይላል:: ሮሜ.3፥21–24:: በብዙ ዓይነትና በብዙ ጐዳና ተናገረን ሲልም ቃል በቃል፣ በምሳሌ፣ በትንቢት፣ በምሥጢራዊ ምሳሌያትና ምሥጢራውያት ትንቢቶች መናገሩን ነው::

ቃል በቃል ተናገረ የሚባለው እግዚአብሔርም ሙሴን «እንግዲህ....አለው» የሚለውን ዓይነት ነው:: እንደ ምሳሌም አሥሩ ቃላትን በመስጠት ተናግሮናል:: በምሥጢራዊ ምሳሌ የሚባለው

በመቅረዝ /በተቅዋመ ወርቅ/ /ዘጸ.25÷31/ በማዕጠንተ ወርቅ /ዘጸ.30÷1/ በአሮን በትር /ዘኁ.17÷1–11/ ይሄን በመሰለው የተናገረው ነው:: በምሳሌ ተናገረ ስንልም በኋላ ዘመን ሰው ሆኖ የሚያድንበትን ግብር ገለጠልን ማለታችን ነው:: ከሦስቱ ምሳሌዎች የመጨረሻውን እንኳን ብንመለከት እግዚአብሔር ሙሴን ከአሥራ ሁለቱ አለቆች /አበው/ አንዳንድ በትር ወስዶ ስማቸውንም በበትሩ ላይ ጽፎ በመገናኛው ድንኳን በምስክሩ ፊት እንዲያስቀምጥ ታዘዘ:: ሙሴም አስቀመጠ:: በነጋውም ከሌዊ ቤት የሆነ የአሮን በትር ሳይተክሏት ተተክላ፣ ውኃ ሳያጠጧት ለምልማ አብባ ለውዝም አፍርታ ተገኘች::

ምሳሌነቱ:- በትር የእመቤታችን

- ሳይተክሏት ተተክላ፣ ውኃ ሳያጠጧት ለምልማ፣ አብባና አፍርታ መገኘቷ እመቤታችን ቅድስት ድንግል ማርያም ጌታችንን ያለ ሩካቤ ያለ ወንድ ዘር ድንግልናዋ ሳይለወጥ በመንፈስ ቅዱስ ግብር ጸንሳ ለመውለዷ ምሳሌ
- ፍሬ የጌታችን ምሳሌ /ሥጋየን ካልበላችሁ ደሜንም ካልጠጣችሁ የዘላለም ሕይወት የላችሁም ሲል በልተነው እንድንድን ፍሬ ሕይወት ሆኖ ተሰጥቶናልና::/

- ቀጥተኛ በሆነ ምሳሌ ደግሞ ለሙሴ በሐመልማል ወነበልባል /ዘጸ.3÷1–5/ ለጌዴዎን በጸምር /ግምጃ፣ ጸውጃ/ና በጠል /መሳ.6÷36/ ይህን በመሰለው ሁሉ ነው::

በትንቢት ደግሞ

- «እነሆ÷ ድንግል ትጸንሳለች÷ ወንድ ልጅም ትወልዳለች÷ ስሙንም አማኑኤል ብላ ትጠራዋለች::» ኢሳ.7÷1:: «ሕፃን ተወልዶልናልና÷ ወንድ ልጅም ተሰጥቶናልና አለቅነትም በጫንቃው ላይ ይሆናል:: ስሙም ድንቅ መካር÷ ኃያል አምላክ÷ የዘላለም አባት÷ የሰላም አለቃ ተብሎ ይጠራል::» ተብሏል:: ኢሳ.9÷6::

ቅዱስ ጳውሎስ ከጥንት እስካሁን ያለው በየጊዜው ያለማቋረጥ በየዘመኑ በነበሩ አባቶች በኩል መናገሩን ለመግለጽ ነው:: ለአብነት ያህልም ጥቂቶቹን እንመለከታለን::

<u>በአብርሃም:-</u> በዘፍ.22÷1–19 እንደተገለጠው እግዚአብሔር አብርሃምን ሲፈትነው «የምትወደውን ወንድ ልጅህን ይስሐቅን ሠዋልኝ!» አለው:: አብርሃምም እንደታዘዘው ወደ ሞሪያ ተራራ ልጁን ወሰደ:: ልጁንም ሊሠዋ ቢላዋ አነሣ:: የእግዚአብሔርም መልአክ ጠርቶ «እጅህን አትዘርጋ አንዳችም አታድርግበት፣ እግዚአብሔርን እንደምትፈራ አሁን አውቄአለሁ አለ:: ከዚህም በኋላ አብርሃም በዕፀ ሳቤቅ የታሠረ በግ በዱር ውስጥ አየ:: በልጁ ፋንታም ሠዋው:: መልአኩም ሁለተኛ ጠርቶ እንዲህ አለው::

« እግዚአብሔር በራሴ ማልሁ ይላል፤ ይህን ነገር አድርገሃልና÷ አንድ ልጅህንም አልከለከልህምና÷ በእውነት በረከትን እባርክሃለሁ..., የምድር አሕዛብ ሁሉም በዘርህ ይባረካሉ::» ቁጥር 16–18 ይላል::

አብርሃም ልጁን መሥዋዕት አድርጎ ሊያቀርብ እንደሚችል እግዚአብሔር አያውቅምን? ስለምን ጠየቀው? የሚሉ ጥያቄዎችን ስናነሣ እግዚአብሔር በባሕርይው ፍጹም ዐዋቂ ነውና የአብርሃምን እምነት ስለማያውቅ አይደለም፤ በአብርሃም እኛን እየተናገረን እንጂ:: የተናገረንም:-

1ኛ. እምነታችንን እንደ አብርሃም በሥራ የምንገልጥ እንሆን ዘንድ፣

2ኛ. በይስሐቅ ፋንታ በጉ እንደ ተሠዋ በበደለኛው ሞት በሚገባው በአዳም ፋንታ ወልደ እግዚአብሔር የመሥዋዕት በግ ሆኖ

የሚቀርብ መሆኑን ለማጠየቅ ነው:: «እነሆ የዓለምን ኃጢአት የሚያስወግድ የእግዚአብሔር በግ::» ዮሐ.1፡29 እንዳለ::

3ኛ. «በእውነት በረከትን እባርክሃለሁ፡... የምድር አሕዛብ ሁሉም በዘርህ ይባረካሉ» የሚለውን ስንመለከት «ሁሉም» የሚባረኩበት ማን ነው? ለሚለው የጎሊና ጥያቄያችን እግዚአብሔር ትንቢት መናገሩ ይሰማናል::

በይስሐቅ:- እግዚአብሔር አብርሃምን እንደ ባረከ እንዲሁ ይስሐቅንም ባርኮታል፤ በአብርሃም በኩል እንደ ተናገረን በይስሐቅም በኩል ተናግሮናል:: «...ከአንተ ጋርም እሆናለሁ፤ እባርክሃለሁም፤ እነዚህን ምድሮች ሁሉ ለአንተም ለዘርህም እሰጣለሁና፥... የምድርም አሕዛብ ሁሉ በዘርህ ይባረካሉ::...» ዘፍ.26፥1-6::

በያዕቆብ:-ያዕቆብ ብኩርናን ከዔሳው ስለገዛ/ዘፍ.25፥33/የዔሳውንም በረከት ስለተቀበለበት /ዘፍ.27፥1-42/ ዔሳው ያዕቆብን ለመግደል አሰበ:: እናቱ ርብቃም ያዕቆብን መከረችውና ወደ አጐቱ ወደ ላባ ሄደ:: በመንገድም መሸበትና አደረ:: ድንጋይ ተንተርሶም ተኝቶ ሳለ ሕልምን አለመ:: «እነሆም መሰላል በምድር ላይ ተተክሎ፥ ራሱም ወደ ሰማይ ደርሶ፥ እነሆም፥ የእግዚአብሔር መላእክት ይወጡበት ይወርዱበት ነበር:: እነሆም እግዚአብሔር በላይ ቆሞበት ነበር፤ እንዲህም አለ:-...የምድርም አሕዛብ ሁሉ በአንተ በዘርህም ይባረካሉ::...የነገርሁህን ሁሉ እስካደርግልህ ድረስ አልተውህምና::» ዘፍ.28፥10-15::

- መሰላል የእመቤታችን ምሳሌ ነው:: እግዚአብሔር በመሰላሉ ላይ ቆመ መባሉም በእመቤታችን በኩል በሥጋ መገለጡን ለመናገር ነው:: ሕልሙን ያለመው ያዕቆብም የሰው ዘር ምሳሌ ነው:: የሰው ዘር በሙሉ ጌታችንን ያየው ከእመቤታችን ከቅድስት ድንግል ማርያም ከሥጋዋ ሥጋ ከነፍሷ ነፍስ ነሥቶ ከሁለት አካል

አንድ አካል ከሁለት ባሕርይ አንድ ባሕርይ ሆኖ በተገለጠ ጊዜ ነውና:: «መቼም ቢሆን እግዚአብሔርን ያየው አንድ ስንኳ የለም በአባቱ እቅፍ ያለ አንድ ልጁ እርሱ ተረከው::» ዮሐ.1፥18:: «የአማልክት አምላክ በጽዮን ይታያል::» መዝ.83፥7 እንዳለ::

በሙሴ፡ ሰው ከባልንጀራው ጋር እንደሚነጋገር እግዚአብሔር ከሙሴ ጋር ተነጋገረል:: ከዚህም በላይ በሙሴ አድሮ የሠራው ሥራ በኋላ ዘመን ተገልጦ ለሚሠራው ሥራ አብነት መሆኑን ነግሮናል:: ይህም ይታወቅ ዘንድ ቅዱስ ጳውሎስ በ1ኛቆሮ.10፥1-13 የእስራኤል ዘሥጋን የጉዞ ታሪክ ከእኛ ከእስራኤል ዘነፍስ /ክርስቲያኖች/ ጋር በማነጻጸር አስተምሮበታል:: ግብጽ የሲኦል፤ ፈርዖንና ሠራዊቱ፥ የዲያብሎስና የሠራዊቱ፤ እስራኤል የአዳምና የልጆቹ፤ ከነዓን፥ የገነት የመንግሥተ ሰማያት፤ ሙሴ የክርስቶስ ምሳሌዎች ናቸው:: በሙሴ አድሮ እስራኤልን ከፈርዖንና ከሠራዊቱ አላቅቆ፥ ባሕር ከፍሎ ደመና ጋርዶ በሙሴ መሪነት ከግብፅ ነጻ ማውጣቱ በኋላ ዘመን ከቅድስት ድንግል ማርያም ሰው ሆኖ በመስቀል ተሰቅሎ በሞቱ ሞትን ሽሮ /1ኛቆሮ.15፥27/. አዳምንና ልጆቹን ከዲያብሎስና ከሠራዊቱ አላቅቆ ባሕረ እሳትን ከፍሎ በጠለ ረድኤቱ ጋርዶ ገነትን ለማውረሱ ምሳሌ ነው:: ይህንንም ራሱ ሙሴ «ከወንድሞችህ እንደ እኔ ያለ ነቢይ ያስነሣልሃል::» ዘዳ.18፥15-16 ሲል ከራሱ ጋር አነጻጽሮ ተናግሮለታል:: ሙሴ ተናገረው ስንልም እግዚአብሔር በሙሴ አድሮ ተናገረን ማለታችን ነው:: ንግግሩ ለጊዜው ኢያሱ ቢሆንም ፍጻሜው ለጌታ ነውና::

በዳዊት:- አምላካችን እግዚአብሔር እንደ ልቡ የሆነ ሰው ፈቃዴንም ሁሉ የሚያደርግ /ሐዋ.13፥22/ ብሎ በተናገረለት በቅዱስ ዳዊትም ተናግሮናል:: በቅዱስ ዳዊት በኩል ያልተነገረ የሥጋዌ ምሥጢር አለ ለማለትም አይቻልም:: በእርሱ አብዝቶ ተናግሮናል::

«እግዚአብሔር ለዳዊት በእውነት ማለ አይጸጸትም፥ እንዲህ ብሎ፥ ከሆድህ ፍሬ በዙፋንህ ላይ አስቀምጣለሁ» የሚል አለ:: መዝ.131/132፥11:: ቅዱስ ዳዊት ከአባቶቻችን ጋር ቃል ኪዳን ያደረገ ወደፊትም የሚያደርግ እግዚአብሔር፣ ሰው ሆኖ የሚገለጥ መሆኑን፣ በሥጋዌው የሚፈጽመውን:- ሞቱን ትንሣኤውን ዕርገቱን ዳግመኛ የሚመጣ መሆኑን ለሰው የሚሰጠውን የሚመልስለትን ክብሩን ሁሉ ተገልጦለት ተናግሯል::

እንግዲህ ከላይ የዘረዘርናቸውን አበው እንደ ምሳሌ አነሣናቸው እንጂ በነቢያቱ ሁሉ እያደረ እግዚአብሔር ተናግሮናል:: ንግግሮቹም እስካሁን በቅዱሳት መጻሕፍት ተመዝግበው ያልተመዘገቡትም በትውፊት እየተላለፉ በጉባኤ ቤት እየተነገሩ አሉ:: ይኸውም በነቢዩ ኤርምያስ:- «አባቶቻችሁ ከግብፅ ምድር ከወጡበት ቀን ጀምሮ እስከ ዛሬ ድረስ በየዕለቱ እየማለድሁ ባሪያዎቼን ነቢያትን ሁሉ ልኬባችሁ ነበር::» /ኤር.7፥25/ በማለቱ ይታወቃል:: እግዚአብሔር በአበው በነብያት ተናገረን ስንል ግን ጸጋውን ሰጥቷቸው ሀብቱን አሳድሮባቸው ገና የሚመጣውን በእርግጠኝነት እንዲናገሩ አስችሏቸው እነርሱ የእርሱን ንግግር ተናገሩን ማለታችን ነው:: ምክንያቱም እግዚአብሔርን በቀጥታ እኛ ልንሰማው አንችልምና፤ እንኳን እኛ እግዚአብሔር አጽንቷቸው እንጂ ሰማይና ምድርም በፊቱ መቆም ባልተቻላቸው ቀልጠውም በጠፉ ነበር:: አቅማችን ታናሽ መሆኑም በእስራኤል ዘሥጋ ታውቋል:: እነርሱ እንኳን እግዚአብሔርን ከእግዚአብሔር ጋር የተነጋገረውን የሙሴን ገጽ ማየት ተስኗቸው ነበርና:: ዘጸ.34፥29–35::

1.2. በልጁ ተናገረን

ሀ. ሁሉን ወራሽ ባደረገው ሲል ምን ማለቱ ነው?

ወረሰ ተብሎ የተነገረለት ሥጋ ነው:: ምክንያቱም ቅድመ ተዋሕዶ ሥጋ የመለኮትን ገንዘብ መለኮትም የሥጋን ገንዘብ አልተገናዘቡም /አልተቀባበሉም፥ አልተሰጣጡም፥ አልተወራረሱም/ ነበር፤ «በመጀመሪያው ቃል ነበረ፥ ቃልም በእግዚአብሔር ዘንድ ነበረ፥ ቃልም እግዚአብሔር ነበር::» ዮሐ.1፥1 እንዲል:: አካላዊ ቃል ከእመቤታችን ከሥጋዋ ሥጋ ከነፍሷ ነፍስ ነሥቶ ሰው ከሆነ በኋላ ግን ቃልና ሥጋ ተገናዝበዋል:: አንዱ የሌላውን ወርሷል::

ቅድመ ተዋሕዶ	
ሥጋ	ቃል
⇒ ግዙፍ	⇒ ረቂቅ የማይታይ፣ የማይዳሰስ
⇒ ውሱን	⇒ ምሉዕ
⇒ ፍጡር	⇒ ሁሉን የፈጠረ
⇒ መዋቲ	⇒ የማይሞት፣ የማይለወጥ
⇒ /ረሀብ፣ ድካም፣ ጽምዕ/ የሚስማማው	⇒ ራሱን የቻለ፣ አካላዊ፣ መለኮት፣ በአብ በመንፈስ ቅዱስ ዕሪና /ትክክልነት/ የሚኖር
⇒ ኋለኛ /ዘመን የሚቆጠርለት/	⇒ የነበረ ያለ የሚኖር /ለዘመኑ ጥንትና ፍጻሜ የሌለው/

ድኅረ ተዋሕዶ:- «ቃልም ሥጋ ሆነ፤ ጸጋንና እውነትንም ተመልቶ በእኛ አደረ፥ አንድ ልጁም ከአባቱ ዘንድ እንዳለው ክብር የሆነውን ክብሩን አየን::» ዮሐ.1፥14 እንዲል ቃል በተዋሕዶ ሰው በሆነ ጊዜ የሥጋን ገንዘብ ሁሉ ለራሱ አደረገና ታየ፣ ተዳሰሰ፣ ተራበ፣ ተጠማ፣ ደከመውና አንቀላፋ፣ በላ፣ ጠጣ፣ ታመመ ሞተ ተቀበረ:: «ስለ ሕይወት ቃል ከመጀመሪያው የነበረውንና የሰማነውን

በዓይኖቻችንም ያየነውን የተመለከትነውንም እጆቻችንም የዳሰሱትን እናወራለን::» 1ኛዮሐ.1፥1 እንዲል::

ቃል የሥጋ የሆነውን ሁሉ ገንዘብ እንዳደረገ ሥጋም የቃልን ገንዘብ ወርሷል:: ፍጡር፣ ደካማ፣ የነበረ ሥጋ ፈጣሪ /አቻናፊ/ ሆነ፣ አምላክነትን ገንዘብ አድርጐ በየማን አብ /በተደመ የቃል ክብርና ሥልጣን/ በዘባነ ኪሩብ ተቀምጦ ታየ:: ሥራ.7፥56:: ስለዚህም ነው ቅዱስ ጳውሎስ ስለ ጌታችን ሰውነቱን ካስረዳ በኋላ የቃል የሆነውን ሁሉ ወርሷል በማለት የሚበልጥ መሆኑን የገለጠው::

በአጭር ቃል ሥጋ በተዋሕዶተ መለኮት አምላክነትን፣ ገዥነትን፣ ፈጣሪነትን ወርሷል:: «ለምነኝ፥ አሕዛብን ለርስትህ፣ የምድርንም ዳርቻ ለግዛትህ እሰጥሃለሁ::» መዝ.2፥8:: «ሁሉ በእርሱ ሆነ፥ ከሆነውም አንዳች ስንኳ ያለ እርሱ አልሆነም::» ዮሐ.1፥3 እንዲል::

ለ. ዘመናትን በፈጠረበት ማለቱ?

ቅዱስ ጳውሎስ «ዘመናት» ያላቸው እነማንን ነው? የሚለውን ጥያቄ አስቀድሞ ማየቱ ለሀረፍተ ነገሩ ትርጉም ሰጭነት አስተዋጽኦ ይኖረዋል:: ዘመን በራሱ ፍጡር ነው:: ያልነበረውን ዓለም እግዚአብሔር ካለመኖር ወደ መኖር ሲያመጣው ያልነበረው ኑሮ ተጀምሯል፤ ዓለሙን ሲያሳልፈው ደግሞ የነበረው ኑሮ ይፈጸማል:: ስለዚህ ጊዜ ወይም ዘመን እግዚአብሔር ለፈጠረው ፍጥረት መለኪያ ሆኖ እንዳገለገለ መረዳት ይቻላል:: ከዚህ አንጻር «ዘመናትን በፈጠረበት» ማለት በመሥፈሪያው ወይም በመለኪያው ልኩን ወይም ሥፍሩን እንደ መናገር ያለ ነውና ልክን በመለኪያው ወይም ሥፍርን በመሥፈሪያው መናገር የሚለውን ለመረዳት በምሳሌ መመልከት ይቻላል::

አውሮፕላኑ 2000 ጫማ ላይ ይበር ነበር ማለት 2000 ጫማዎች ተነጥፈውለት ሳይሆን ጫማ መለኪያ ሆኖ የከፍታውን ልክ

በመለኪያው ሲናገር ነው:: ስለዚህ ዘመናትን በፈጠረበት ሲል በዘመን የማይለካ የማይሠፈር ፍጥረት የለም ለማለት ነው:: ምክንያቱም ቢያንስ የፍጥረት ሁሉ ጥንት ወይም መገኛ አለው:: ስለዚህ እርሱ ከተፈጠረው ሁሉ ያልፈጠረው እንደሌለ እንረዳለን:: መልእክቱም ፍጡራንን ሁሉ በፈጠረበት በልጁ ሀልው ሁኖ ተናገረን ለማለት ነው:: «ሁሉ በእርሱና ለእርሱ ተፈጥሯል፤ እርሱም ከሁሉ በፊት ነው፤ ሁሉ በእርሱ ተጋጥሟል::» ቆላ.1፥17 እንዲል::

«ፈጠረበት» ሲልም አንጥረኛ ቀድሞ መዶሻውን ሠርቶ የቀረውን ኋላ እንዲሠራ ወልድን ፈጥሮ የፈጠረበት አይደለም:: ለምን ቢሉ:–

1. ዘመናትን /ሁሉን/ ፈጠረበት ማለቱ ለእርሱ ጥንትና ፍጻሜ እንደሌለው ሲያጠይቅ ሲያስረዳ ነው:: ራሱን በራሱ ሊፈጥር የሚችል ፍጥረት የለምና::

2. «አንተ ልጄ ነህ፥ እኔ ዛሬ ወለድሁህ» መዝ.2፥7 እንዲል ወልድ ለአብ የባሕርይ ልጁ ነው እንጂ ፍጡሩ አይደለም:: ምክንያቱም እኛ የምንወልደውን እንደማንፈጥረው፤ የምንፈጥረውንም እንደማንወልደው ሁሉ አብ ልጄ ነህ አለው እንጂ ፍጥረቴ ነህ አላለውም:: ማቴ.3፥17፣ ማቴ.17፥5:: በዚያውም ላይ መጽሐፍ «እግዚአብሔር በመጀመሪያ ሰማይንና ምድርን ፈጠረ» /ዘፍ.1፥1/ አለ እንጂ በመጀመሪያ አብ ወልድን ፈጠረ አይልም:: በቆላ.1፥16 ላይ ደግሞ ቅዱስ ጳውሎስ «የሚታዩትና የማይታዩትም ዙፋናትም ቢሆኑ ወይም ጌትነት ወይም አለቅነት፣ ወይም ሥልጣናት በሰማይና በምድር ያሉት ሁሉ በእርሱ ተፈጥረዋል::» ይላል:: ቅዱስ ዮሐንስም «ሁሉ በእርሱ ሆነ፥ ከሆነውም አንዳች ስንኳ ያለ እርሱ አልሆነም::» ዮሐ.1፥3 ብሏል::

«የሆነው ሁሉ» በእርሱ ከሆነ ካለ እርሱም የሆነ ከሌለ «ራሱን

በራሱ የሚፈጥር ነውን? ወልድን ፍጡር ነው ማለት አብንም ፍጡር ነው ማለት ነው። ሥጋው ቃል ወልድ «እኔና አብ አንድ ነን» ብሏልና። ዮሐ.10፥30። ሰማይንና ምድርንም ከጥንት እርሱ እንደ መሠረታቸው በመዝ.101፥25–27 ላይ ያለውን ቅዱስ ጳውሎስ በዚሁ በዕብ.1፥10–12 ላይ አስቀምጦልናል። ጥንትን በፍጥረት እርሱ ከመሠረታት፤ እርሱ ጥንት የሌለው ፈጣሪ መሆኑን ማስተዋል ያሻል።

3. «ለይኩን»፥ ይሁን በሚል መፍጠሩን ለመናገር ነው። እግዚአብሔር ፍጥረትን የፈጠረው በሦስት መንገድ ነው። በሀልዮ /በአሳብ/፣ በነቢብ/በቃል/ እና በገቢር /በሥራ/። ለምን ቢሉ በሀልዮና በነቢብ መፍጠሩ የሚሣነው የሌለ ሁሉን ቻይ መሆኑን፣ በገቢር መፍጠሩ ደግሞ ጥበበኛነቱን እናውቅ እንረዳ ዘንድ ነው። በሀልዮ የተፈጠሩት የዕለተ እሑድ ሰባት ፍጥረታት ናቸው። እነዚህም መሬት፣ ውኃ፣ ነፋስ፣ እሳት፣ ጨለማ፣ ሰማያትና መላእክት ናቸው። ይኸንንም ሙሴ በዘፍ.1፥2 ላይ «በመጀመርያ እግዚአብሔር ሰማይንና ምድርን ፈጠረ። ምድርም ባዶ ነበረች፥ አንዳችም አልነበረባትም፤ ጨለማም በጥልቁ ላይ ነበረ፤ የእግዚአብሔርም መንፈስ በውኃ ላይ ሰፍፎ ነበር።» ሲል ምሥጢራዊ አድርጐ ገልጦታል። ምክንያቱም ሰማይ ብሎ ሰማያትን እንደ ገለጸ ምድር ብሎም አራቱን ባሕርያት /እሳት፣ ነፋስ፣ ውኃና መሬትን/ ገልጧል፤ ይልቁንም ምድር አንዳች አልነበረባትም በማለቱ ወደፊት በመሬት የሚኖሩ ግብር እምግብር የሚፈጠሩ ፍጥረታት መኖራቸውን ገለጠ። ታዲያ በዚህ ጥቅስ መሠረት የመላእክት መፈጠር በምን ይታወቃል? ቢሉ:-

1ኛ ምድርም አንዳች አልነበረባትም ብሎ የምድርን ባዶነት ተናገረ ሰማያትን ግን አልነበረባቸውም አለማለቱ ፤

2ኛ. የመጀመርያ ፍጥረታትን በሀልዮ መፍጠሩ እግዚአብሔር

ሰሚ ፍጥረት አለመፍጠሩን ያጠይቃል። ሰሚ በሌለበት ደግሞ እግዚአብሔር ቀርቶ ሰው አይናገርምና። በእነዚህ ሰባት ፍጥረታትም ውስጥ መላእክት መኖራቸው የሚታወቀው ስምንተኛውን ፍጥረት «ብርሃንን» ለይኩን ብሎ በቃል መፍጠር በመጀመሩ ነው። ከብርሃን በፊት ሰሚ ምስክር መላእክት እንደተፈጠሩ ያጠይቃልና።

ወደ ዋናው ዓላማችን ስንመለስ ከዚህ ከብርሃን ጀምሮ እግዚአብሔር ሌሎች አሥራ ሦስት ፍጥረታትን የፈጠረው በቃሉ ነው። ዘፍ.1፥3–25። እነዚህም ሰኞ አንድ ፍጥረት እርሱም ጠፈር ወይም ሰማይ፤ ማክሰኞ ሦስት ፍጥረት ከምድር:- አዝርዕት /በማጭድ የሚታጨዱ/፣ አትክልት፣ ፍራፍሬ /በእጅ የሚለቀሙ/፣ ዕፀዋት /በምሳር የሚቆረጡ/፤ ረቡዕ ሦስት ፍጥረት:- ፀሐይ፣ ጨረቃ፣ ከዋክብት፤ ኀሙስ ሦስት ፍጥረት ከውኃ የተገኙ በክንፍ የሚበሩ፣ በእግር የሚሽከረከሩ፣ በልባቸው የሚሳቡ፤ ዓርብ ሦስት ፍጥረት:- ከየብስ የተገኙ በክንፍ የሚበሩ፣ በእግር የሚሽከረከሩ፣ በልባቸው የሚሳቡ ናቸው።

የዕለተ ዓርብ የመጨረሻው ፍጥረት በገቢር የተፈጠረው ሰው ነው። ከዚህ እንደምንረዳው እግዚአብሔር በስድስቱም ቀን ከፈጠራቸው ሃያ ሁለት ፍጥረታት ውስጥ አሥራ አራቱ በቃል ለይኩን ብሉ የፈጠራቸው ናቸው። በስድስቱም ቀን ውስጥ በቃል የተፈጠሩ ፍጥረታት አሉ። የሥላሴ ቃላቸው ደግሞ ወልድ ነው። ለዚህም ነው ቅዱስ ዮሐንስ «በመጀመሪያው ቃል ነበረ፣ ቃልም በእግዚአብሔር ዘንድ ነበረ፣ ቃልም እግዚአብሔር ነበረ። ይህ በመጀመሪያው በእግዚአብሔር ዘንድ ነበረ። ሁሉ በእርሱ ሆነ፥ ከሆነውም አንዳች ስንኳ ያለ እርሱ አልሆነም።» /ዮሐ.1፥1–3/ ሲል የተናገረው። ስለ ዚህ ዓለማትን በፈጠረበት በልጁ ሲል ጥንት በሥነ ፍጥረት ለይኩን ብሎ በተናገረበት በአካላዊ ቃሏ ህልው ሆኖ ተናገረን ለማለት ነው።

በልጁ ተናገረን ስንልም እንደ ነቢያት በሕልም፣ በራእይ ወይም እንደ ሙሴ እንዲህ ብለህ ተናገር እያለው ሳይሆን በልጁ ህልው ሆኖ ተናገረን ማለት ነው:: ህልውና ማለት የአካላት መደበላለቅ፣ ወይም መጠፋፋትና መዋዋጥ ሳይሆን በፍጹም የአካላት ምስትንት የአብ በወልድ በመንፈስ ቅዱስ፣ የወልድም በአብ በመንፈስ ቅዱስ፣ የመንፈስ ቅዱስም በአብ በወልድ መኖር ነው::

«ቃልም በእግዚአብሔር ዘንድ ነበረ... ይህ በመጀመርያው በእግዚአብሔር ዘንድ ነበረ::» ዮሐ.1+1–3 ማለቱ ወልድ በአብና በመንፈስ ቅዱስ ህልው ሆኖ ይኖር እንደነበር ያስረዳል::

«እኔ በአብ እንዳለሁ አብም በእኔ እንዳለ አታምንምን? እኔ የምነግራችሁን ቃል ከራሴ አልናገረውም፤ ነገር ግን በእኔ የሚኖረው አብ እርሱ ሥራውን ይሠራል:: እኔ በአብ እንዳለሁ አብም በእኔ እንዳለ እመኑኝ፤ ባይሆንስ ስለ ራሱ ስለ ሥራው እመኑኝ::» ዮሐ.14+10–11 ሲል ህልውናቸውን ተናግሯል:: ይልቁንም በዮሐ. 3+11 ላይ «እውነት እውነት እልሃለሁ፥ የምናውቀውን እንናገራለን ያየነውንም እንመሰክራለን፣ ምስክርነታችንንም አትቀበሉትም::» ሲል የአብንና የመንፈስ ቅዱስን በእርሱ ህልዋን መሆን አስረዳን::

ስለዚህ «በልጁ ተናገረን» ሲል ቅዱስ ጳውሎስ የተናገረው ቃል «እግዚአብሔር ነበር» ተብሏልና የአብ የባሕርይ ልጁ ነው:: ወልድ ራሱ እግዚአብሔር ነውና:: አሪትንና ነብያትን ከነገሩን አበው እርሱ እንዲበልጥ ዕወቁ፤ ወልድ የሠራት ወንጌልም ከኦሪት እንድት በልጥ ዕወቁ በማለት በኦሪት የሚመኩ ዕብራውያንን አስተማረ::

በኦሪትና በነቢያት እንደምናነበው አበው ነብያት የተናገሩት «እግዚአብሔር እንዲህ ይላል፣ የእግዚአብሔር ቃል ወደ እኔ እንዲህ ሲል መጣ፣ በዚህ ቦታ እግዚአብሔርን አየሁት፣ እንዲህ ዓይነት ሕ ልም ወይም ራእይ አየሁ::» በማለት ነው:: ጌታችን ግን የተናገረው «እንዲህ እንደ ተባለ ሰምታችኋል:: እኔ ግን እላችኋለሁ...» ማቴ.

5+21–48፣ «ይኸንን... አድርጉ ይኸንን... አታድርጉ» በሚል ነው:: «ኢየሱስም ይህን ነገር በጨረሰ ጊዜ ሕዝቡ በትምህርቱ ተገረሙ፤ እንደ ጻፎቻቸው ሳይሆን እንደ ባለ ሥልጣን ያስተምራቸው ነበርና::» ማቴ.7+28–29 እንዲል::

አበው ምሳሌውንና ትንቢቱን ተናገሩ፤ ሱባኤውንም ቆጠሩ:: ጌታችን ግን ምሳሌው የተመሰለለት፣ ትንቢት የተነገረለት ሱባኤ የተቆጠረለት እርሱ መሆንን ነገረን::ማቴ.4÷14–17፣ ማቴ.12÷15–21፣ ማቴ.13÷34–35፣ማር.4÷34፣ማቴ.21+1–13+42፣ዮሐ.3÷15:: የአበው የነቢያት ትንቢትና ምሳሌ መፈጸሙን በእርሱ መገለጥ ዐወቅን፣ በተአምራቱና በሥራው አመንን:: በሞቱም ጠላታችንን ገድሉ ነጻ አወጣን:: በትንሣኤውም የትንሣኤያችንን ተስፋ ነገረን:: ከዚህ የምንረዳው የአበው ንግግርና የጌታችን ንግግር የሚለያየው በተናጋሪዎቹ ልዩነት መሆኑን ነው::

እነዚያን የእግዚአብሔር ቃል የመጣላቸውን አማልክት ካላቸው፥ የእግዚአብሔር ልጅ ነኝ ስላልሁ እናንተ አብ የቀደሰውን ወደ ዓለምም የላከውን:– ትሳደባለህ ትሉታላችሁን? እኔ የአባቴን ሥራ ባላደርግ አትመኑኝ፤ ባደርገው ግን፥ እኔን ስንኳ ባታምኑ አብ በእኔ እንደሆነ እኔም በአብ እንዳለሁ ታውቁና ታስተውሉ ዘንድ ሥራውን እመኑ::» ዮሐ.10÷36–38 እንዲል:: አበው ነብያት የእግዚ አብሔር ቃል የመጣላቸው ናቸው፤ እርሱ ግን አካላዊ ቃል ነው:: ይሁን እንጂ እነርሱም የተናገሩት ትንቢት ጌታችንም ያስተማረው ትምህርት አንድ የእግዚአብሔር ቃል ነው:: እነርሱ ከእርሱ ተልከው ተናግረዋልና::ማቴ.23÷34 ከእግዚአብሔርም የተላከ የእግዚአብሔርን ቃል ይናገራልና:: ዮሐ.1÷34::

1.3. የክብሩ መንጸባረቅና የባሕርዩ ምሳሌ ሆኖ /ዕብ.1÷3/

አሁንም ቅዱስ ጳውሎስ እየተናገረ ያለው ስለ ጌታችንና

መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ታላቅነትና የባሕርይ አምላክነት ነው:: ስለዚህም ነው የክብሩ መንጸባረቅ /ለአብ/ የጌትነቱ መታወቂያ፣ መገለጫ ሆነ፡ የሚለው:: የሥላሴ ሦስትነት በጉላ፣ በተረዳ ነገር የታወቀውና የተረዳው በአካላዊ ቃል ሰው መሆን ነው:: ለአብነትም ያህል በጥምቀቱ /ማቴ.3÷13–17/ በደብረ ታቦርም /ማቴ.17÷5/ የሥላሴ ልዩ ሦስነት ታይቷል:: ይህ የእግዚአብሔር መልክአ መታየት፣ መገለጥ፣ የተፈጸመው መለኮታዊ ክብሩንም ያየነው በጌታችን በኢየሱስ ክርስቶስ በኩል ነው:: እርሱም ራሱ «እኔን ያየ አብን አይቷል::... እኔንስ ብታውቁኝ አባቴን ደግሞ ባወቃችሁት ነበር:: ከአሁንም ጀምራችሁ ታውቁታላችሁ አይታችሁትማል አለው::... እኔ በአብ እንዳለሁ አብም በእኔ እንዳለ እመኑኝ፡ ባይሆንስ ስለ ራሱ ስለ ሥራው እመኑኝ::» /ዮሐ.14÷6–11/ ሲል የአብ የክብሩ መገለጫ የባሕርይው መታወቂያ መሆኑን አስረድቷል::

1.3.1 የባሕርዩ ምሳሌ

ይኸን ኃይለ ቃል ለመረዳት «ምሳሌ» የሚለውን ቃል ትርጉም መመርመር ያሻል::

ምሳሌ:– ሀ/ የአብነት፣ የአስረጂ፣ የምስክር አቅራቢ /አገባብ/ ሆኖ ያገለግላል:: «ለምሳሌ ያህል... » እንዲል:: «የጋማ ከብቶችን በምግብነት የማይጠቀሙ ሀገሮች አሉ፡ ለምሳሌ ኢትዮጵያ» እንዲል::

ለ/ መርገፍ:– አማናዊውን ነገር ለማስረዳት፣ በንጽጽር ለመግለጥ የምንጠቀምበት ቀስ፣ ፍጥረት፣...ነው:: ሙሴ– የክርስቶስ ፈርዖን– የዲያብሎስ፣ ግብፅ– የሲኦል፣ እስራኤል በሥጋ–በሲኦል የነበሩ ነፍሳት፣ ባሕረ ኤርትራ – የኃጢአት÷ የባሕረ ኃጢአት፣ ከነዓን– የገነት:: ምሳሌዎች ናቸው:: ሙሴ እስራኤልን ከፈርዖን አላቅቆ ከግብፅ እንዳወጣና ባሕረ ኤርትራን ከፍሎ አሻግሮ ከነዓንን

እንዳወረሰ ጌታችንም የአዳም ልጆችን ከዲያብሎስ አላቅቆ ከሲኦል አውጥቶ ባሕረ ኃጢአትን አድርቆ ወደ ገነት ለመመለሱ ምሳሌ ነበረ:: «... እነዚህም ክፉ ነገር እንደ ተመኙ እኛ ደግሞ እንዳንመኝ ይህ ምሳሌ ሆነልን::» እንዲል 1ኛቆሮ.10÷1–13 ::

ሐ/ አርአያ:– ወደ ኋላ ለሚመጡት መንገድ ወይም ፈለግ አብነት /ተጠቃሽ/ ማለት ነው:: በሥራው የተገለጠ አስረጂ/ ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ «እኔ መንገድ ነኝ» ዮሐ.14÷6 ማለቱም የሚሠራው ሁሉ ለእኛ ለማስተማር ስለሆነ ነበር:: የጸመው፣ የጸለየው፣.... በፈቃዱ ስለ ሰው መከራን የተቀበለው ለእኛ አርአያ ለመሆን ስለነበር ነው:: ሐዋርያትም የእርሱን ፈለግ ተከትለው ጾሙ፣ ጸለዩ፣ መከራን ተቀበሉ፡ በትምህርት በተአምራትም መሰሉት፡ በገድልም የሃይማኖታቸውን ጽናት አስመሠከሩ::

«እኔ ክርስቶስን እንደምመስል እኔን ምሰሉ::» /1ኛቆሮ.11÷1/ እንዲል እርሱን አብነት አድርገው በሃይማኖት ጸንተው፣ በምግባር ሰፍተው፣ በትሩፋት በልጥገው ፍሊጋውን ቢከተሉት ነፍሳቸውንም ለታመነ ፈጣሪ አሳልፈው ቢሰጡ በፍርድ እንዲመስሉት ወሰነላቸው:: ማቴ.19÷21:: አሕዛብም «አማልክት ሰዎችን መስለው ወርደዋል» አሏቸው:: የሐዋ.14÷11:: እነዚህ ቅዱሳንም ለእኛ አርአያዎች ናቸው:: «እንግዲህ እነዚህን የሚያህሉ ምስክሮች እንደ ደመና በዙሪያችን ካሉልን... በነፍሳችሁ ዝላችሁ እንዳትደክሙ ከኃጢአተኞች በደረሰበት እንዲህ ባለመቃወም የጸናውን አስቡ::» ዕብ. 12÷1–3 ያለው ቅዱስ ጳውሎስ አርአያነታቸውን /ምሳሌነታቸውን/ እንድንከተል ነው::

ይልቁንም ደግሞ የእግዚአብሔርን ቃል የተናገሯችሁን ዋኖ ችሁን አስቡ፤ የኑሯቸውንም ፍጻሜ እየተመለከታችሁ በእምነታቸው

ምስኳቸው።» ዕብ.13፡7 በማለት ምሳሌነታቸውን እንድንከተል በትእዛዝ ማጽናቱ ትርጉሙን የበለጠ ግልጽ ያደርገዋል።

መ/ በመልክ መስሉ በባሕርይ ተካከሉ መገኘት፡

መልክ፡ ገጽ፣ ተክለ ቁመና፣ ስፋት፣ ቁመት... የሚለውን ሲያመለክት ባሕርይ የሚባለው ደግሞ የራስ ገንዘብ የሆነ፣ ከሌላ ያልወረሱት ወይም ያልተቀበሉት ሌላውም ሊወስደው የማይቻለው /ከእግዚአብሔር በቀር/ ማለት ነው። ባሕርይን ለእግዚአብሔር ቀጽለን ስንናገር ግን እርሱ ከማንም ያልተቀበለው ከእርሱም ማንም ማን ሊወስደው የማይቻለው ገንዘቡ ማለታችን ነው። ስለዚህ ቅዱስ ጳውሎስ ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስን የባሕርዩ ምሳሌ ያለው መግደል ማዳን፣ መስጠት መንሳት፣ .... የመሰለው ገንዘቡ ነውና ወልድ አብን በመልክ ይመስለዋል በባሕርይም ይተካከለዋል ሁሉ ነው።

ይኸንንም በ1ኛጢሞ.3፥16 ላይ በሚገባ ገልጦታል። «እግዚአብሔርንም የመምሰል ምሥጢር ያለ ጥርጥር ታላቅ ነው። በሥጋ የተገለጠ /ከመገለጥ በፊት በእምላክነት ጸንቶ የኖረ ለማለት/፣ በመንፈስ የታመነ /ሰው በመሆኑ ሰሩቅ ብእሲ መስኳቸው ነበርና አምላክነቱን በመንፈስ ቅዱስ ዐወቅነው እንጂ በባሕርይ በጠባይዕ አላወቅነውም ለማለት/፣

- በአሕዛብ የተሰበከ
- በዓለም የታመነ
- በክብር ያረገ።» በማለት ገልጦታል።

ራሱም ጌታችን በባሕርይ የሚተካከለው መሆኑን ሲገልጽ «... አብ ሙታንን እንደሚያነሣ ሕይወትም እንደሚሰጣቸው፥ እንዲሁ ወልድ ደግሞ ለሚወዳቸው ሕይወትን ይሰጣቸዋል።» /ዮሐ.5፥21/ ብሏል። በሌላም ቦታ «እኔና አብ አንድ ነን።» ብሏል። /ዮሐ.10፥30/

በመልክ መምሰሉንም ሲናገር «እኔን ያየ አብን አይቷል።» /ዮሐ.14፥10/ ብሏል። ለዚህም ነው ቅዱስ ዮሐንስ «አንድ ልጅም ከአባቱ ዘንድ እንዳለው ክብር የሆነውን ክብሩን አየን።» ያለው። ዮሐ.1፥14።

1.4. ሁሉን በሥልጣኑ ቃል ደገፈ

ቅዱስ ጳውሎስ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ አብን በመልክ ይመስለዋል በባሕርይም ይተካከለዋል ማለቱን በአስረጂ ሲያቀርብ ሁሉንም በሥልጣኑ ቃል /በእምላክነቱ/ አደረገ ይላል። ለምን ቢሉ፡-

ሀ/ የጾመውና የጸለየው በሥልጣኑ ነው። ጌታችንና መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ወደ ገዳመ ቆሮንቶስ ገብቶ ከቆመ ሳያርፍ ከዘረጋ ሳያጥፍ 40 መዓልትና 40 ሌሊት የጾመው በሥልጣኑ ነው። በሥልጣኑ መሆኑም የሚታወቀው እንደ እርሱ ያለ ምግብና ውኃ ለ40 ቀን የጾመው ሙሴ የአወጣጡ ዓላማ እንዲጾም ፈልጉ ሳይሆን ወደ ተራራው እንዲወጣ በእግዚአብሔር ስለ ታዘዘ ነው። የደብተራ አሪትን ምሥጢር ሲያሳየው ስነበተ። እግዚአብሔርም ካሳደረበት ጸጋ የተነሣ ፊቱ እንኳን እስኪያንጸባርቅ ድረስ ከእግዚአብሔር ጋር ቆየ። ጌታችን ግን በፈቃዱ ጾመ፥ ጸለየ፤ ጥንተ ጠላታችን ዲያብሎስንም አሳፈረልን። ዘጸ.34፥27–35፣ ማቴ.26፥36፣ ሉቃ. 22፥39–46፣ ዮሐ.17፥1–2። «ነገር ግን አንተ እንደላከኸኝ ያምኑ ዘንድ በዚህ ዙሪያ ስለቆሙት ሕዝብ ተናገርሁ አለ። » /ዮሐ.11፥42/ እንዲል።

ለ/ የለመነው በሥልጣኑ ነው፡- ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ፍጹም ሰው ፍጹም አምላክ ነው። ሰው እንደ መሆኑ መጠን ተርቧል፣ ተጠምቷል፣ አንቀላፍቷል፣... እንደ አምላክነቱም እንዲሁ ፍሬ ያጣባትን ዕፀ ረግሞ አድርቋታል፣ ባሕሩንም ገሥጿል፣ ሞገዱንና ነፋሱንም ፀጥ አድርጓል። የመጣበትም ዋና ዓላማ የሰው

ልጆችን ወደ ቀደመ ክብራቸው ለመመለስ ነው:: «ስለዚህ የዲያብሎስን ሥራ እንዲያፈርስ የእግዚአብሔር ልጅ ተገለጠ::» እንዲል ዮሐ.3÷9::

የዲያብሎስ ሥራ የተባለው «ዕፀ በለስን ብትበላ አምላክ ትሆናለህ እንጂ አትሞትም::» የሚለው አዳም የተያዘበት ወጥመድ ነበር:: ይህ ተንኮል የሚፈርሰው ሰው አምላክ ሲሆን ብቻ ነው:: ሰው አምላክ መሆን የሚቻለው ደግሞ አምላክ ሰው ሲሆን ብቻ ነው:: በዚህ ምክንያት አምላክ ሰው ሆነ፥ሰውም አምላክ ሆነ:: የዲያብሎስ ሥራ ፈረሰ፥ ወጥመዱ ተሰበረ፥ እኛም ከአዳኙ ወጥመድ አመለጥን:: መዝ.123÷7::

እንግዲህ የጌታችንን ሰው ሆኖ የተገለጠበትን ዓላማ ከተረዳን የጌታችን ልመና የዕሩቅ ብእሲ ልመና ሳይሆን ወልድ ዋሕድ ስለ አዳም ተገብቶ በሥልጣኑ ያቀረበው ልመና መሆኑን እንረዳለን:: ይኸንንም ያደረገው ከሌላ በተቀበለው ሥልጣን ወይንም በተዋራጅነት አለመሆኑን መጠንቀቅ ይገባል:: «አምላኬ አምላኬ፥ ስለ ምን ተውኸኝ?» /ማቴ.27÷46/ ያለው በሥልጣኑ ነው፤ ስለ መጀመሪያው አዳም ዳግማዊው አዳም ጸሎቱን ጸለየ ልመናውንም አቀረበ:: «አዳም መልካሙንና ክፉውን ለማወቅ ከእኛ እንደ አንዱ ሆነ» /ዘፍ.3÷22/ ብለህ የገባህልኝ ቃል ኪዳን ወዴት አለ፥ ጊዜውስ ይኸ አልነበረምን ለማለት ነው::

አዳም ይመጣ ዘንድ ላለው ለክርስቶስ አምሳሉ ነውና:: ሮሜ.5÷14:: ይኸውም ይታወቅ ዘንድ በዮሐ.12÷27–30 እንደ ተጻፈ «አሁን ነፍሴ ታውካለች ምንስ እላለሁ? አባት ሆይ፥ ከዚህ ሰዓት አድነኝ:: ነገር ግን ስለዚህ ወደዚህ ሰዓት መጣሁ:: አባት ሆይ ስምህን አክብረው:: ስለዚህም:– አከበርሁት ደግሞም አከብረዋለሁ የሚል ድምፅ ከሰማይ መጣ:: በዚያ ቆመው የነበሩትም ሕዝብ

በሰሙ ጊዜ፡ ነጐድጓድ ነው አሉ፡ ሌሎች፡ መልአክ ተናገረው አሉ:: ኢየሱስም መለሰ፡ እንዲህ ሲል፡ ይህ ድምፅ ስለ እናንተ መጥቷል እንጂ ስለ እኔ አይደለም::» ብሏል:: ጌታችን በለመነ ጊዜ መልስ የመምጣቱ ምሥጢር በአቅራቢያው የነበሩ ሰዎች «ልመናን ያቀረበው ተወራጅ ቢሆን፣ ቢያንስ ነው እንጂ» ብለው እንዳይጠራጠሩ ነው:: እነርሱንም ከድካማቸው ለማገዝ መሆኑን መናገሩ እርሱ ያቀረበው ልመና በሥልጣኑ መሆኑን እንረዳ ዘንድ ነው::

ዳግመኛም ጌታችን በወንጌል «ወይስ ሰው አስቀድሞ ኃይለኛውን ሳያሥር ወደ ኃይለኛው ቤት ገብቶ ዕቃውን ሊነጥቀው እንዴት ይችላል? ከዚያም ወዲያ ቤቱን ይበዘብዛል::» /ማቴ.12÷29/ እንዳለ ለአቅርቦተ ሰይጣን ሲል በሥልጣኑ ልመናውን አቅርቧል:: በፈቃዱ በሥልጣኑ ያቀረበውም ልመና ኃይለኛውን ዲያብሎስን አሥሮ ነፍሳትን የማረከበት መሣሪያው አድርጉታል ሲሉ ቅዱሳት መጻሕፍት ያስረዳሉ:: «ወደ ላይ ዐረግህ፥ ምርኮን ማረክህ፥ ስጦታንም ለሰዎች ሰጠህ::» /መዝ.67÷18/ እንዲል:: አንድም ጌታችን የጸለየው የለመነው ለአብነት ነው::

በአንጻሩ የሰው ልጆችን ልመናና ጸሎት ስንመለከት ግን በተዋራጅነት ነው፤ ማለትም እንድንጸልይ ታዝዘን፣ ብንጸልይና ብንለምን የምንጠቀም፤ ባንጸልይና ባንለምን ደግሞ የምንጐዳ ስለሆነ ነው:: ማቴ.6÷7፣ ማቴ.7÷7፣ ማቴ.26÷41፣ ሉቃ.18÷1–14::

ሐ/ ትምህርቱና ተአምራቱ በሥልጣኑ ነው

ጌታችን ሲያስተምር እንደ ነብያት «እግዚአብሔር እንዲህ ይላል...» እንደ ሐዋርያትም «የጌታችንን የኢየሱስ ክርስቶስን አምላክነት ዕወቁ፣ በእርሱም እምናችሁ ተጠመቁ...» በማለት አይደለም:: ይልቁንም «እውነት እውነት እላችኋለሁ፣ እኔ ግን እላችኋለሁ፣...» እያለ አስተማረ እንጂ:: ሰዎችም የተገረሙት በዚህ

ነበረ:: «ኢየሱስም ይህን ነገር በጨረሰ ጊዜ ሕዝቡ በትምህርቱ ተገረሙ፤ እንደ ጻፎቻቸው ሳይሆን እንደ ባለሥልጣን ያስተምራቸው ነበረና::» /ማቴ.7፡28/ ተብሎ እንደተጻፈ::

ተአምራቱም በሥልጣኑ ነው:: እንደ ነቢያቱ «አቤቱ አምላኬ ሆይ፥ የዚህ ብላቴና ነፍስ ወደ እርሱ ትመለስ ዘንድ እለምንሃለሁ ነፍሱን መልስ» /1ኛነገ.17፥21/ በሚል እንደ ሐዋርያትም «በእግዚአብሔር ስም፥ በጌታችን በኢየሱስ ክርስቶስ» ስም በማለት አይደለም:: በሥልጣኑ በደረቅ ግንባር ላይ ዓይንን ፈጠረ:: ዮሐ.9፥5–9:: «ተነሥና አልጋህን ተሸከመህ ሂድ» አለና ሽባውን ተረተረ:: ዮሐ.5፥2–9:: ውጡ ብሎ አጋንንትን አስወጣ:: ማቴ.8፥22:: «አልዓዛር፥ አልዓዛር» ብሎ ነፍሱን ከሲኦል ሥጋውን ከመቃብር ጠርቶ አዋሕዶ ሙቱን አስነሣ:: «እንደ እምነትህ ይደረግልህ፤ እንደ እምነትሽ ይደረግልሽ፤ እወዳለሁ ንጻ እያለ ከበሽተኞች ደዌን አራቀ:: ዮሐ.11፥43፣ ማቴ.8፥1–18፣ ማቴ.9፥1፣ 18–25::

መ/ የሞተው በሥልጣኑ ነው

ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የመጣው ለአድኅኖተ አዳም ነው:: ግርፋቱንና መከራውን የተቀበለው በፈቃዱ ነው:: ይኸውም «ስለዚህ ይሁዳ ጭፍሮችንና ከካህናት አለቆች ከፈሪሳውያንም ሎሌዎችን ተቀብሎ በችቦና በፋና በጋሻ ጦርም ወደዚያ መጣ:: ኢየሱስም የሚመጣበትን ሁሉ ዐውቆ ወጣና፡– ማንን ትፈልጋላችሁ? አላቸው:: የናዝሬቱን ኢየሱስን ብለው መለሱለት:: ኢየሱስ፡– እኔ ነኝ አላቸው::... እንግዲህ፡– እኔ ነኝ ባላቸው ጊዜ ወደ ኋላ አፈግፍገው በምድር ወደቁ::» ዮሐ.18፥3–7 ተብሎ በመጻፉ አቅማቸውን ከገለጸ በኋላ በፈቃዱና በሥልጣኑ ለሕማምና ለሞት ተላልፎ እንደ ተሰጠ ያስረዳል::

ጌታችን ስለ ሞቱም አስቀድሞ «ነፍሴን ደግሞ አነሣት ዘንድ አኖራታለሁና ስለዚህ አብ ይወደኛል:: እኔ በፈቃዴ አኖራታለሁ እንጂ ከእኔ ማንም አይወስዳትም:: ላኖራት ሥልጣን አለኝ ይህችን ትእዛዝ ከአባቴ ተቀበልሁ» ሲል አስተምሯል:: ዮሐ.10፡17 18:: ደግሞም ላነሣት ሥልጣን አለኝ ማለቱ፡ ይልቁንም በፈቃዱ ስለ ሚቀበለው መከራና ሞት ስለመቀበሉና ስለ መነሣቱ ሲናገር ቅዱስ ጴጥሮስ «አይሁንብህ ጌታ ሆይ» በማለቱ ጌታችን «ሂድ አንተ ሰይጣን የሰውን እንጂ የእግዚአብሔርን አታስብም» ሲል መገሠጹ ማቴ.16፥21–23፡ ዳግመኛም ጊዜው ሳይደርስ አይሁድ እጃቸውን ሊጭኑበት አለመቻላቸው /ዮሐ.8፥20/ በሥልጣኑ እንዳደረገው ያጠይቃል::

ጊዜው በደረሰ ጊዜ ግን «ከሁለት ቀን በኋላ ፋሲካ እንዲሆን ታውቃላችሁ የሰው ልጅም ሊሰቀል አልፎ ይሰጣል አለ::» ማቴ.26፥2:: «በዚያን ጊዜ ኢየሱስ በዚች ሌሊት ሁላችሁ በእኔ ትሰናከላላችሁ፤ እረኛውን እመታለሁ የመንጋውም በጐች ይበተናሉ የሚል ተጽፏልና ከተነሣሁ በኋላ ግን ወደ ገሊላ እቀድማችኋለሁ አላቸው::» ማቴ.26፥31–32 በማለት በሥልጣኑ መቀበሉን አስረግጦልናል:: በሥልጣኑም ከአብ ጋር ትክክል መሆኑን አስረድቶናል:: በተጨማሪም «አብ የሚሰጠኝ ሁሉ ወደ እኔ ይመጣል::... ከሰጠኝም ሁሉ አንድ ስንኳ እንዳላጠፋ በመጨረሻው ቀን እንዳስነሣው እንጂ የላከኝ የአብ ፈቃድ ይህ ነው፡ እኔም በመጨረሻው ቀን አስነሣዋለሁ::» በማለትም የእርሱንና የአባቱን በፈቃድና በሥልጣን አንድ መሆን አስረድቷል:: ዮሐ.6፥37–40::

1.5. ኃጢአታችንን በራሱ አነጻ /ዕብ.1፥3/:–

ቅዱስ ጳውሎስ ኃጢአታችንን ባራሱ አነጻ ያለው ስለ ሦስት ነገር ነው::

ሀ/ በተዋሕዶ የከበረ አምላክ መሆኑን ለማስረዳት

ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስን እንደ አይሁድ ዕሩቅ ብእሲ ወልደ ዮሴፍ ልንለው አንችልም:: ምክንያቱም በዕሩቅ ብእሲ ደም ሰው ከኃጢአቱ አይነጻምና፤ ሰው በሰው ደም የሚነጻ ቢሆን ኑሮ ከጻድቁ ከአቤል ጀምሮ እስከ ዘመነ ሥጋዌ ድረስ የብዙ ነቢያት ደም ፈሰሶ ነበርና በዚያ በዳንን ነበር:: ስለዚህ ቅዱስ ጳውሎስ ኃጢአታችንን ያነጻው በራሱ ነው ሲል የማንም ረዳትነት አያሻውም፤ እርሱ ራሱ በተዋሕዶ የከበረ ሁሉን ማድረግ የሚቻለው፣ ከተደረገውም ያለ እርሱ ምንም ምን ያልተደረገ፣ የሚሳነው የሌለ ነው ሲል ነው:: አንዳንዶችም «ነቢይ ነው» የሚል አመለካከት ስለ ነበራቸው፤ «የዕሩቅ ብእሲ ሥጋ ቢበሉት ይመራል፣ ይተኩሳል እንጂ ኃጢአትን ዋጅቶ ከፍዳ አንጽቶ ሕይወትን አይሰጥም» ለማለት «ኃጢአታችንን በራሱ አነጻ» አለን::

ለ/ ከአሪት ሊቃነ ካህናት ልዩ መሆኑን ለማስረዳት

ዕብራውያን በጌታችን በመድኃኒታችን በኢየሱስ ክርስቶስ አምላክነት አምነው ቢመለሱ እንኳን እነርሱ እንደሚያውቁት በቀደመው ዘመን እንደሚደረገው ሥርዓት «ኃጢአታችንን የሚያነጻ ሊቀ ካህን በክርስትናው መቼ አለ? ብለው እንዳይጨነቁ አስቀድሞ ለማስረዳት የተናገረው ንግግር ነው:: ምክንያቱም በኦሪቱ የሚያነጻው ሊቀ ካህኑ፣ የሚያነጻበት የበግ፣ የፍየል፣ የላም ደም፣ የሚነጹት ደግሞ እነርሱ ነበሩ:: ይኸም ከሚታጠብ ልብስ ጋር ይመሳሰላል:: አጣቢው ሰው፣ ማጠቢያው /ማንጫው/ ሳሙና እንዶድ፣ ታጣቢው /የሚነጻው/ ደግሞ ልብሱ ነበር::

በዚህ ሥርዓት አእምሯቸው የታነጸ ስለ ነበር ማን ያነጻናል? እንዳይሉ ጌታችን የፈጸመው አገልግሎት ከዚህ የተለየ መሆኑን፣ አንጭው ራሱ፣ ማንጫውም ክቡር ደሙ ሆኖ፣ ይኸ ለዘላለምም አንድ ጊዜ የቀረበ መሥዋዕት ስለሆነ አምነው ይመለሱ ዘንድ ኃጢ

አታችንን በራሱ አነጻ ሲል ጻፈላቸው:: «ነገር ግን ገና ኃጢአተኞች ሳለን ክርስቶስ ስለ እኛ ሞቷልና እግዚአብሔር ለእኛ ያለውን የራሱን ፍቅር ያስረዳል:: ይልቁንስ እንግዲህ አሁን በደሙ ከጸደቅን በእርሱ ከቁጣው እንድናለን:: ጠላቶች ሳለን ከእግዚአብሔር ጋር በልጁ ሞት ታረቅን::» እንዲል ሮሜ.5÷6–10::

ሐ/ መልአክ አለመሆኑን ለማስረዳት

/ይልቁንም ይበልጣል እንጂ/

ሰዎች የሰውን ልጅ ማን ይሉታል? የሚለው ጥያቄ ከተጠየቀበት ጊዜ አንሥቶ እስካሁን ድረስ የተለያዩ መልሶች ይሰጣሉ:: ከእነዚህም ውስጥ አንዱ ለእርሱ ክብር ምስጋና ይግባውና «መልአክ» ነው የሚል ነው:: ይህ መልስ ከዚያ ዘመን እስካሁን ዘልቆ ይገኛል:: መነሻቸውም «በዚያም ዘመን ስለ ሕዝብህ ልጆች የሚቆመው ታላቁ አለቃ ሚካኤል ይነሣል::» /ዳን.12÷1/ የሚለው ነው:: በእርግጥ ቅዱስ ሚካኤል የመላእክት አለቃ ነው:: «የመላእክት አለቃ ሚካኤል ግን ከዲያብሎስ ጋር በተከራከረ ጊዜ ስለ ሙሴ ሥጋ ሲነጋገር:– ጌታ ይገሥጽህ አለው እንጂ የስድብን ፍርድ ሊናገረው አልደፈረም::» ይሁዳ ቁ. 9 እንዲል::

ይልቁንም ቅዱስ ጳውሎስ በ1ኛተሰ.4÷16–17 ስለ ጌታችን ዳግም መምጣት በተናገረበት አንቀጹ «ጌታ ራሱ በትእዛዝ በመላእክትም አለቃ ድምፅ በእግዚአብሔርም መለከት ከሰማይ ይወርዳልና...» ሲል የመላእክት አለቃ ቅዱስ ሚካኤል ለንጉሥ ክርስቶስ ፊታውራሪ እንጂ የተገለጠው ጌታ ራሱ ቅዱስ ሚካኤል አለመሆኑን ገልጧል:: ይልቁንም በሥጋ መገለጡ ቅዱሳን መላእክት እንዲያዩት ዕድል መስጠቱን «በሥጋ የተገለጠ...ለመላእክት የታየ» በማለት ገልጦታል:: 1ኛጢሞ. 3÷16::

የተገለጠው ጌታ ሰው የሆነው አምላክ ኢየሱስ ክርስቶስ በራ

እ.1÷8 ላይ «አልፋና ዖሜጋ እኔ ነኝ» ብሏል:: መልአክ ነው ካልን ግን አልፋና ዖሜጋ ሊሆን አይችልም፥ መላእክት ጥንት ያላቸው ዘመን የሚቆጠርላቸው ፍጥረታት ናቸውና:: ቅዱስ ዳዊት «መላእክቱ ሁሉ ስገዱለት» ያለውም ጌታችን መልአክ ስላልሆነ ነው:: መዝ/96÷7::

መልአክ ነው ብለን ስናበቃ «ኃጢአታችንን» አነጻ ብለን ለመናገር አይቻለንም:: ምክንያቱም መላእክት እንደ ሰው ልጆች ሥጋና ደም የላቸውምና:: «መላእክቱን መናፍስት አገልጋዮቹንም የእሳት ነበልባል የሚያደርግ» መዝ.103÷4 እንዲል መላእክትም አዳምን ከኃጢአቱ ሊያነጹት ሊያድኑትም አይቻላቸውም፡ «ከእኔ በቀር ሌላ መድኃኒት የለም» እንዲል ሆሴ.13÷4 ቀድሞ የፈረደብን በኋላም አምላካዊ ፍርዱን ሊያነሣልን የሚቻለው እርሱ ራሱ እግዚ አብሔር እንጂ መልአክ አይደለም:: «እርሱ ሰብሮናልና÷ እርሱም ይፈውሰናል፤ እርሱ መትቶናል÷ እርሱም ይጠግነናል::» ሆሴ.6÷1 «እኔ እግዚአብሔር ነኝ÷ ከእኔ ሌላ የሚያድን የለም::» ኢሳ.43÷11 እንዲል::

ቅዱስ ጳውሎስም «ኃጢአታችንን በራሱ አነጻ» ያለው ኃጢአትን ማንጻት የሚቻለው በተዋሕዶ ክብሩ፣ ማንንም ረዳት ይሆነው ዘንድ ሳይሻ፣ በገዛ ደሙ ቤተ ክርስቲያንን የዋጀ እርሱ የባሕርይ ጌታና አምላክ እንጂ መልአክ አይደለም ለማለት ጻፈልን:: ሐዋ.20÷28:: ይልቁንም ከመላእክት መብለጡን ሲገልጽ «ከመላእክት ይልቅ እጅግ የሚበልጥ ስምን በወረሰ መጠን እንዲሁ ከእነርሱ አብዝቶ ይበልጣል::» ዕብ.1÷4 ይላል:: ምክንያቱም መላእክቱ «አገልጋዮቼ» ሲባሉ እርሱ ግን «የጌቶች ጌታ፣ የአማልክት አምላክ» መባልን ወርሷል::/መዝ.81÷1/ስለሆነም መላእክት የእርሱ አገልጋዮች ናቸው:: ማቴ.4÷11:: ለፈለገው አገልግሎትም ይልካቸዋል:: «ነገር ግን እግዚ

አብሔር ኃይሉን የሚገልጽበትን ቅጣቱን ሊያሳይ ቢወድ ትዕግሥቱን ካሳየ በኋላ ለማጥፋት የተዘጋጁትን ቁጣውን የሚገልጽበትን መልአክ ያመጣል:: ዳግመኛም የጌትነቱን ብዛት ሊያሳይ ቢወድ አስቀድሞ መርጦ በወደዳቸው ለይቅርታ የተዘጋጁትን የይቅርታ መላእክትን ያመጣል::» ሮሜ.9÷22-23 እንዲል::

1.6 በሰማያት በግርማው ቀኝ ተቀመጠ /ዕብ.1÷4/

ይኸን ኃይለ ቃል ለመረዳት ቢያንስ ሁለት ነገሮችን ግንዛቤ ውስጥ ማስገባት ይጠቅማል::

1. የእግዚአብሔርን ባሕርይ:-

የእግዚአብሔርን ባሕርይ መመርመር የሚቻለው ፍጥረት የለም:: እርሱ ራሱ ግን እንደ ወደደው መጠን የገለጠልን እለና በመጻሕፍት ከተጻፈው በመምህራን ከተነገረው በጥቂቱ እንጽፋለን:: እግዚአብሔር በባሕርይው ምሉዕ ነው:: ምልዓቱም በጉተራ እንደ ተቀመጠ እህል በዚህ ዓለምም እንደ መላ አየር /ነፋስ/ በመሠረት ላይ የተቀመጠ በጽንፍም የተወሰነ አይደለም:: ሰው ጫማውን እንዲሸከም ዓለሙን የተሸከመ እንጂ ዓለሙ ሊሸከመው የማይቻለው ነው:: የዓለ ማትም ዓለማቸው እግዚአብሔር ነው፤ ይሂቸው የሚኖር እርሱ ነውና::

በርባሮስ መሠረቱ፣ አርያም ቁመቱ፣ ከአድማስ እስከ አድማስ ስፋቱ የማይባል፣ በሰማይ በምድር በዕመቅ በአየር የመላ፣ የማይኖርበት ቦታ አለ ተብሎ የማይነገርለት ፍጹም አምላክ ነው:: ስለዚህ እንደ ግዙፍን ፍጥረታት ለእግዚአብሔር ባሕርይ አቅጣጫ /ቀኝና ግራ፣ ፊትና ኋላ፣ ላይና ታች.../ ወርድ፣ስፋት ቁመት... የመሰሉት ሁሉ የሚስማሙት እንዳልሆነ ይልቁንም ስም ለበስ ወርቅ /ምሥጢር/ እንዳላቸው መገንዘብ ያስፈልጋል::

2/ የቅዱሳት መጻሕፍት ብሂል:- የቅዱሳት መጻሕፍት የአጻጻፍ

ብሂል ከሰው ሳይሆን ከእግዚአብሔር ነው:: በመንፈስ ቅዱስ ገላጭነት እንደ ተጻፉ በእርሱም አቅኝነት ሊተረጉሙ እንደሚገባ ተጽፎልና:: 2ኛጴጥ.1÷20:: ምክንያቱም የተጻፉት ለሰው ስለሆነ ምሥጢራዊውን ነገር ሁሉ ሰው በሚያውቀው ይገልጣሉ:: ይልቁንም ከሰው ስሜትና ኅሊና የመረዳት አቅም በላይ ስለሆኑት ነገሮች ሰው በሚያውቀው ምሳሌ መጻፋቸው የመጻሕፍት ልማድ ነው:: እግዚአብሔር አዳምን ጠርቶ «ወዴት ነህ?» እያለ መጠየቁ እንደ ሰው አሳብ እግዚአብሔር አዳም ያለበትን ያላወቀ ሊያስመስለው ይችላል፤ ይኸ ግን ከመነገር በላይ ያለውን የእግዚአብሔርን ፍቅር ለመግለጥ የተደረገ፣ ለሰውም ሊናገሩት የሚስማማ የአጻጻፍ ብሂል ነው:: ወደ ርእሳችን ከመመለሳችን በፊትም ለምሳሌ ያህል የአንድን ቃል መጽሐፍ ቅዱሳዊ ምሥጢር መመልከት የበለጠ ገልጽ ያደርግልናል::

<u>ቆመ</u> ምን ማለት ነው?

ሀ/ በእግር ጸንቶ በመሠረት ላይ መቆም:- በመሠረት ላይ በእግረ ሥጋ ወደ ላይ መቅናት /ቀጥ ማለት/ ነው:: መቆም የግድ መሠረትን ይጠይቃል፤ እስከ ጽንፍም /ጣሪያም/ መድረስ አይቻልም:: ይህ በእኛ ዘንድ የተለመደው ለሥጋዊ ለደማዊ ፍጥረት የታወቀው የተረዳው ትርጉም ነው:: «እርሱም ዳሰሰኝ ቀጥ አድርጉም አቆመኝ::» ዳን.8÷18 እንዲል::

ለ/ <u>መገለጥ</u>:- ከላይ ከለመድነው ውጭ ቆመ የሚለው ቃል የማይወሰኑ፣ ቀኝና ግራ የሌላቸውን፣ የፈጣሪንም ሆነ የረቂቃን ፍጡራንን ወይም የመናፍስትን መገለጥ ያመለክታል:: ለምሳሌ አብርሃም ቅድስት ሥላሴን በእንግድነት እንደ ተቀበለ በተጻፈበት የመጽሐፍ ክፍል ላይ «ዓይኑን አነሣና እነሆ ሦስት ሰዎች በፊቱ ቆመው አየ» /ዘፍ.18÷2/ ይላል፤ ተገለጡለት ለማለት ነው:: ምክንያቱም እግዚአብሔር መንፈስ ነው:: መሠረትና ጽንፍ የለበትም:: ነገር ግን ለአብርሃም በሰው አምሳል ማየት እንዲቻለው ፈቀዱለት፤ በወደዱትም መጠን ማስተዋል በሚችለው መንገድ ተገለጡለት ማለት ነው:: «እኔም ዳንኤል ራእዩን ባየሁ ጊዜ ማስተዋሉን ፈለግሁ፤ እነሆም የሰው ምስያ በፊቴ ቆሞ ነበር::» /ዳን.8 15/ ሲልም ተገለጠልኝ ማለቱ ነው:: «የጌታም መልአክ በዕጣኑ መሠዊያ ቀኝ ቆሞ ታየው::» ሉቃ.1÷11 የሚለውም ይህንኑ ያስረግጥልናል::

ሐ/ <u>ማገልገል</u>:- ከዚህም በላይ /ቆመ/ የሚለው ቃል /አማለደ/ የሚለውንም ትርጉም በቅዱሳት መጻሕፍት ይዞ እንመለከተዋለን:: «አብርሃም ግን በእግዚአብሔር ፊት ገና ቆሞ ነበር::» ዘፍ.18÷22 መባሉ እግዚአብሔር ውሱን አካል÷ ፊትና ጀርባ፣ ቀኝና ግራ አለው ለማለት አይደለም:: ይልቁንም የእግዚአብሔርን ገጸ ምሕረት እየተለማመነ፤ ማር! ይቅር በል! በማለት እያማለደ ነበር ለማለት ነው::

«እኔ በእግዚአብሔር ፊት የምቆመው ገብርኤል ነኝ» ሉቃ.1÷19 ሲልም የእግዚአብሔር ባለሟል ነኝ፤ ገጸ ምሕረቱን ደጅ ጠንቼ፤ ምሕረቱን ተቀብዬ ለደስታ ለብሥራት፣ ለምሕረት ለይቅርታ የምላክ የእግዚአብሔር ታማኙ ነኝ ማለቱ ነው::

«ዳግመኛም የጌትነቱን ብዛት ሊያሳይ ቢወድ÷ አስቀድሞ መርጦ በወደዳቸው ለይቅርታ የተዘጋጁ የይቅርታ መላእክትን ያመጣል::» /ሮሜ.9÷23/ ከተባለላቸው አንዱ እርሱ ነውና:: ይልቁንም ቅዱስ ዳዊት ስለ ሙሴ አማላጅነት በተናገረበት አንቀጽ «የተመረጠው ሙሴ በመቅሰፍት ጊዜ በፊቱ ባይቆም ኖሮ፣ ያጠፋቸው ዘንድ ተናገረ::» በማለት «መቆም» ማማለድ መሆኑን በማያሳብል መንገድ ገልጾታል:: መዝ.105÷23::

እንግዲህ ከላይ ያስቀመጥናቸውን ለግንዛቤ የሚረዱ ነገሮችንና ምሳሌውንም ከያዝን ወደ ኃይለ ቃላችን ትርጉም መመለስ

እንችላለን።

«ቀኝ» የተባለ ምንድን ነው? በቅዱሳት መጻሕፍት አገላለጽ ሰም ለበስ ወርቁስ /ምሥጢሩ/ ምንድን ነው? የሚለውን እንመለከታለን።

1.6.1 አቅጣጫ:- በቅዱሳት መጻሕፍት ትምህርት መሠረት ዓለ ምን ለማወቅ የሚረዱ ስምንት አቅጣጫዎች አሉ። አራቱ ዐበይት ሲ ሆኑ አራቱ ደግሞ ንዑሳን ናቸው። ዐበይት አቅጣጫዎች ምሥራቅ፣ ምዕራብ፣ ሰሜንና ደቡብ ሲሆኑ መስዕ /ሰሜን ምሥራቅ/፣ አዜብ /ደቡብ ምዕራብ/፣ ሊብ/ደቡብ ምሥራቅ/ እና ባሕር /ሰሜን ምዕራብ/ ደግሞ ንዑሳን አቅጣጫዎች ናቸው። አንድ ሰው በአንድ ጊዜ አራ ቱን አቅጣጫዎች በሰውነቱ ማመልከት ይቻለዋል።

በዚህም መሠረት ፊቱን ወደ ምሥራቅ ሲያደርግ ወደ ደቡብ የሚያመለከተው ግማሹን የሰውነቱን ክፍል ቀኜ ይለዋል። ቀኝ እጀ፣ ቀኝ እግሬ፣ ቀኝ ዓይኔ፣..... እንዲል። ሙሴም ግብፃዊውን ከመግደሉ በፊት «ወዲህና ወዲያም ተመለከተ» /ዘጸ.2÷12/ መባሉ ፊት ጀርባውን፣ ቀኝ ግራውን ለማለት ነው። «ወደ ቀኝ ተመለከትሁ አየሁም፥ የሚያውቀኝም አጣሁ» /መዝ.141÷4/ ሲልም አቅጣጫን ያመለከታል። ከዚህ በኋላ ግን ለእነዚህ ብልቶችም ቅጽል መጠሪያ ሆኖ እያገለገለ እንደሆነ መረዳት ይቻላል።

1.6.2. <u>ወንጌል:</u>- በቅዱሳት መጻሕፍት ወንጌል ቀኝ ተብላለች፤ ጻድቃንን በቀኙ፣ ኃጥአንን በግራው ያቆማቸዋል እያለች እግዚአ ብሔር ለቅዱሳኑ ስላዘጋጀው ክብር የምትናገር ስለሆነ፤ ዳግመኛም እስከ ዕለተ ምጽአት ለሚነሡት ሰዎች ሁሉ የጌታችንን አምላክነት የምትነግርና «በኋላዬ ሊከተለኝ የሚወድ መስቀሉን ተሸክሞ ይከተለኝ» የሚለውን ትምህርት በሰፊው አስረድታ ሰዎችን ወደ ተጋድሎ የምትመራ በኋላም ለክብር የምታበቃ ስለሆነ ቀኝ ትባላለች። በመኃ.2÷7 ላይ መፍቀሬ ጥበብ ሰሎሞን «ግራው ከራሴ

በታች ናት፥ ቀኙም ታቅፈኛለች።» ሲል ተናግሯታልና።

ከላይ እንደተጠቀሰው የአንድ ሰው እጆች ቀኝ ግራ እንደሚባሉ ከአንድ እግዚአብሔር የተገኙትን ኦሪትን ግራ ወንጌልን ቀኝ ብሏቸዋል። ጠቢቡ ሰሎሞን በምሥጢራዊ መዝሙሩ ኦሪትን ግራ ያላት ኦሪት መሥዋዕት ብትሠዋም፣ ደም ብታፈስም፣ አገልግሎቷ ፍጹም ሆኖ ሰውን ወደ ቀደመ ክብሩ ሊመልስ ያልቻለና ቀኝ ስለ ቀኝ፣ ዓይን ስለ ዓይን፣ በሬም ስለ በሬ ይሰጥ የምትል የበቀል ሕግን የያዘች ኃሣርን የምታመጣ በመሆኗ ነው። ወንጌል ግን ሠሪዋም ካህኗም ራሱ ጌታችን ነውና፤ መሥዋዕቱ ራሱ ሆኖ፣ የባሕርይ ገንዘቡ በሆነ በራሱ ክህነት ራሱን ሠውቶ፣ ራሱ መሥዋዕቱን ተቀብሎ ወደ ቀደመ ክብሩ ሰውን መልሶታልና ዳግመኛም ቀኝ ጉንጭህን ቢመታህ ግራህን ስጠው፤ እጀ ጠባብህን ይወስድ ዘንድ ለሚወድ መጐናጸፊያህን ጨምርለት የምትል ፍጹም ሕግ፥ ቅዱሳ ንንም ለፍጹምነት ያበቃች ናትና ቀኙ ተባለች።

ለኦሪት ግን መገኛዋ እግዚአብሔር ቢሆንም ሠሪዋ ሙሴ ነው። እርሱም ሕዝቡ ሕገ ኦሪትን ፈጽመው መንግሥተ ሰማይት መግባት አልተቻላቸውምና ስለዚህ ሙሴ የሠራትን ኦሪት «ግራ» ሲላት ጌታ የሠራትን ግን «ቀኝ» አላት፤ ለክብር አብቅታናለች፤ ታበቃ ናለችምና።

1.6.3. ክብር ልዕልና:- እግዚአብሔር ለሰው ልጆች የሚሰጠው ክብርና ባለሟልነት፣ ረድኤትና ጸጋ በቅዱሳት መጻሕፍት ቀኝ እየተባለ ተገልጿል። ግልጽ ለማድረግ በሦስት ክፍለን እንመለከተዋለን። «የፀሐይ ክብር አንድ ነው፣ የጨረቃም ክብር ሌላ ነው፣ የከዋክብትም ክብር ሌላ ነው፤ በክብር አንዱ ኮከብ ከሌላው ይለያልና።» 1ኛቆሮ.15÷41።

ሀ/ የድንግል ማርያም ክብር ልዕልና ቀኝ ይባላል:- ቅድስት

ድንግል ማርያም እግዚአብሔር ሰው ሆኖ ይገለጥባት ዘንድ፣ ከሥጋዋ ሥጋ ከነፍሷ ነፍስ ነሥቶ መለኮታዊ አካል ይታይባት ዘንድ የበቃች አድርጐ ያዘጋጃት ዘላለማዊ ማደሪያው ናት:: «መቅደስ ዘኢ ትትነሰት» የማትፈርስ መቅደስ እርሷ ናትና:: /ውዳሴ ዘቀዳሚት ተመልከት::/

መጽሐፍ «እግዚአብሔርን ያየው አንድ ስንኳ የለም::» /ዮሐ.1+18/ እንዲል ሊያየውም የሚቻለው ፍጥረት የለም:: የሚቀርበው በሌለ ብርሃን ውስጥ ይኖራልና:: ነገር ግን «የአማልክት አምላክ በጽዮን ይታያል» /መዝ.83+7/ ተብሎ የተነገረው ትንቢት የተፈጸመላት እግዚአብሔርን የማየታችን ምክንያት እርሷ ናት:: ይኸውም የሚመስለው በሌለ መንገድ ጽንሳ የሚመስለው በሌለ መንገድ ወለደችው:: የሚሣነው የሌለ እርሱ በማይመረመር ግብር ተጸንሶ በመወለዱ እርሷንም ከፍጥረት ለይቶ መርጦ አከብሯታል::

ይህንንም ክብር ያገኘችው ከእኛ ከፍጡራን ሳይሆን ከራሱ ከፈጣሪ ነው:: ይኸውም እርሱን ከመጽነሷ በፊት በሊቀ መላእክት በቅዱስ ገብርኤል «ጸጋን የተመላሽ ሆይ+ ደስ ይበልሽ» በመባሏ ለእኛ ታውቋል:: ልበ አምላክ ቅዱስ ዳዊት አስቀድሞ በወርቅ ልብስ ተጐናጽፋና ተሸፋፍና ንግሥቲቱ በቀኝህ ትቆማለች::» መዝ.44+9 ሲል መናገሩ የንጉሡ ሰማያት ወምድር የጌታችንን እናቱ እርሱ በሰጣት ክብር ልዕልና ጸንታ ትኖራለች ለማለት ነው:: ይኸን ክብር ልዕልና ከፍጥረት ወገን ያገኘው የለም:: ወላዲተ አምላክ ከመባልም በላይ ክብር ልዕልና የለም::

ለ/ የቅዱሳን ክብር ልዕልና ቀኝ ይባላል:– እግዚአብሔር ለወዳጆቹ የሚሰጠውን ክብር ይህ ነው ብሎ መናገር አይቻለንም:: «የማይታየውን እንጂ የሚታየውን ባንመለከት+ ቀላል የሆነ የጊዜው መከራችን የክብርን የዘላለም ብዛት ከሁሉ መጠን ይልቅ ያደርጠ

ግልናልና፣ የሚታየው የጊዜው ነውና+ የማይታየው ግን የዘላለም ነው::» /2ኛቆሮ.4+18/ ተብሎ እንደ ተጻፈ ክብሩ አይታይምና:: «እኛም ሁላችን በመጋረጃ በማይከደን ፊት የጌታን ክብር እንደ መስተዋት እያብለጨለጭን መንፈስ ከሚሆን ጌታ እንደሚደረግ ያን መልክ እንመስል ዘንድ ከክብር ወደ ክብር እንለወጣለን::» /2ኛቆሮ.3+18/ ሲል የቅዱሳን ክብርም ከእግዚአብሔር የተገኘ እንደሆነ ይገልጣል:: ክብሩም ምን እንደሆነ እንደማይታወቅ «ወዳጆች ሆይ+ አሁን የእግዚአብሔር ልጆች ነን+ ምንም እንደምንሆን ገና አልተገለጠም:: ዳሩ ግን ቢገለጥ እንዳለ እናየዋለንና እርሱን እንድንመስል እናውቃለን::» /1ኛዮሐ.3+2/ ሲል ገልጦልናል:: ክብሩ ከእግዚአብሔር ነው የሚመስሉትም እርሱን ነው:: በተጋድሏቸውም ከክብር ወደ ክብር ያድጋሉ:: ስለዚህ በመጨረሻ በፍርድ ጊዜ በተሰጣቸው ክብር ጸንተው እንደሚኖሩ ሲገልጽ «በጐችን በቀኙ ፍየሎችንም በግራ ያቆማቸዋል» አለ:: ማቴ.25+33::

ቀኝ እጅ ኃያል፣ ፈጣን፣ ቅን እንደ ሆነ ሁሉ ጻድቃንም በሃይ ማኖት በምግባር ኃያላን፣ ፈጣንና ቅኖች ስለሆኑ እርሱም በቀኝ /በክብር/ እንዲገለጹ ያደርጋቸዋል አለ:: ኃጥአንም እንደ ግራ እጅ ጠማሞች፣ ለበጐ ሥራም ደካሞችና ሰነፎች ናቸውና በግራ /በኃሣር/ ይገልጣቸዋል አለ:: /መቆም ማለት መገለጥ ማለት እንደሆነ ማስታወስ ይገባል/ «ኃሣር» ውርደት+ ሞት ማለት ነው:: «በአለቆችም ላይ ኀሣርን አፈሰሰ+ መንገድም በሌለበት በምድረ በዳ አሳታቸው» /መዝ.106+40/ ተብሎ በምድረ በዳ ወድቀው ስለ ቀሩ ስለ እስራኤል ዘሥጋ እንደ ተጻፈ:: በወንጌልም «መልካም ያደረጉ ለሕይወት ትንሣኤ ክፉም ያደረጉ ለፍርድ ትንሣኤ ይወጣሉና» /ዮሐ.5+29/ ተብሏል::

ሐ/ ለሰብአ ዓለም የሚሰጥ ክብር ረድኤት ቀኝ ተብሏል፡- እግዚአብሔር ለወዳጆቹ በማይታየውና በሚመጣው ዓለም ያልተገለጠ ክብር እንዳዘጋጀ ሁሉ በዚህ ዓለምም በረድኤት ያጸናቸዋል፥ ሞገስና ክብርም ይሰጣቸዋል፡፡ ይኸም የእግዚአብሔር ቀኝ ተብሎ በመጻሕ ፍት ተገልጧል፡፡ «በጠላቶቼ ቁጣ ላይ እጆቼን ትዘረጋለህ፥ ቀኝህም ታድነኛለች፡፡» /መዝ.137፥7/ ማለቱ ረድኤትህ ክብርህ ታድነኛለች ሲል ነው፡፡ «በዚያ እጅህ ትመራኛለች ቀኝህም ትይዘኛለች፡፡» /መዝ.138፥10/ «ቀኝህን ዘረጋህ፥ ምድርም ዋጠቻቸው፡፡»፥ /ዘጸ.15፥12/ በማለት እስራኤል ዘሥጋ እነርሱን ማዳኑን፣ ጠላቶቻ ቸውንም ማጥፋቱን በመጥቀስ በረድኤት አለመለየቱን ገለጸ፡፡ ረድኤት ርዳታ ማለት ነው፡፡ «አንሣእኩ አዕይንትየ መንገለ አባር፣ እምአይቴ ይምጻእ ረድኤትየ፡፡ ረድኤትየሰ እምኀበ እግዚአብሔር ዘገብረ ሰማየ ወምድረ፡፡ ዓይኖቼን ወደ ተራሮች አነሣሁ፣ ረዳቴ ከወዴት ይምጣ? ረዳቴ ሰማይና ምድርን ከሠራ ከእግዚአብሔር ዘንድ ነው፡፡» መዝ.120፥1–2 እንዲል፡፡

1.6.4. <u>ሥልጣን ቀኝ ተብሏል</u>፡- ሥልጣን የእግዚአብሔር የባሕ ርይ ገንዘቡ ነው፡፡ ይሁን እንጂ እግዚአብሔር ሰውን በአዲሲቱ ሰማ ያዊት መንግሥት በኢየሩሳሌም እስከሚያኖረው ድረስ በዚህ ምድርም በእርሱ ረድኤትነት እንዲያስተዳድሩን ሥልጣኑን የሰጣቸው ሰዎች አሉ፡፡ «ነፍስ ሁሉ በበላይ ላሉት ባለሥልጣኖች ይገዛ ከእግዚአብሔር ካልተገኘ በቀር ሥልጣን የለምና፤ ያሉትም ባለሥልጣኖች በእግዚአብሔር የተሾሙ ናቸው፡፡» /ሮሜ.13፥1/ እንዲ ል፡፡ ስለዚህ ሥልጣን ለሰውም ለእግዚአብሔርም ይቀጸላልና አለው፡፡ ይህንንም በሁለት ከፍለን እንመለከተዋለን፡፡

ሀ/ <u>ለሰዎች ሲቀጸል</u>፡- ሥልጣን ለሰዎች ተቀጽሎ «ቀኝ» ተብሎ በቅዱሳት መጻሕፍት ተገልጿል፡፡ ቅዱስ ዳዊት ስለ ራሱ መዋረድ

በተናገረበት አንቀጹ ላይ «የቀባኸውንም ጣልኸው፣ የባርያህንም ኪ ዳን አፈረስህ... የጠላቶቹንም ቀኝ ከፍ ከፍ አደረግህ፡፡» ይላል መዝ.88፡38 42፡፡ ጠላቶቼን በሥልጣን ከፍ ከፍ አደረግሃቸው ማለቱ ነው፡፡ በመዝ.143፥8 ላይም «ቀኛቸው የሐሰት ቀኝ ከሆነ፥ ከባዕድ ልጆች እጅ አስጥለኝ፡፡» በማለት የጸለየው ሥልጣናቸው የሐሰት ሥልጣን ከሆነ፣ መማለጃን ተቀብለው ኃጥኡን ጻድቅ፣ ጻድቁንም ኃጥእ ከሚያደርጉ፣ ደሀውን ከሚበድሉ ፍርድ ከሚያጓድሉ ሰዎች እጅ አስጥለኝ፡፡ ይኼን በማድረጋቸው በላያቸው ላይ ከምትመጣ መቅሰፍት ጠብቀኝ ሲል ነው፡፡ ቀኝ መባሏም እግዚአብሔር ሥልጣንን ለሰዎች የሰጠው በቅንነትና በእውነት በመፋጠን ሰዎችን አገልግለው እንዲከብሩበት ስለሆነ ነው፡፡

ለ/ ለእግዚአብሔር፡- በቅዱሳት መጻሕፍት ላይ ሥልጣን ለእግዚ አብሔር ስትነገር የባሕርይ ገንዘቡ ናት፡፡ ይህችውም በቅዱሳት መጻሕፍት «ቀኝ» እየተባለች በሚረዳን ቋንቋ ተጽፋለች፡፡ በቀኝ እጅ ብዙ ሥራን እንደምንሠራበት ሁሉ ፍጥረትን ሁሉ የእግዚአብሔር ሥልጣን ፈጥራለችና ነው፡፡ «ወደ መቅደሱም ተራራ አገባቸው፤ ቀኙ ወደ ፈጠረችው ወደዚች ተራራ፡፡» መዝ.77፥54 እንዲል፡፡ ይልቁንም ቅድስት ሥላሴ አንዲት ሥልጣን እንዳለቻቸው ሲናገር በመዝ. 117፥16 ላይ «የእግዚአብሔር ቀኝ ኃይልን አደረገች፡፡ የእግዚአ ብሔር ቀኝ ከፍ ከፍ አደረገችኝ፤ የእግዚአብሔር ቀኝ ኃይልን አደረገች፡፡» ብሏል፡፡

እስራኤል ዘሥጋም እግዚአብሔር በረድኤት እየመራ ካወጣቸውና ባሕረ ኤርትራን ከፍሎ ካሻገራቸው በኋላ ገሥግሶ ከኋላቸው ደርሶ ወደ ተከፈለው ባሕር የገባውን ፈርዖንና ሠራዊቱን ባጠፋላቸው ጊዜ ሥልጣን ሁሉ የእግዚአብሔር መሆኑንና በእርሱም እንደ ተደረገ ለመግለጽ «አቤቱ፥ ቀኝህ በኃይል ከበረ፥ አቤቱ፥

ቀኝህ ጠላቱን አደቀቀ::» ዘጸ.15÷6 ሲሉ ዘምረዋል::

እንግዲህ ቀኝ ከብዙ በጥቂቱ ይኸን የመሰለ ትርጉም ካለው ቅዱስ ጳውሎስ «በሰማያት በግርማው ቀኝ ተቀመጠ» ሲል የጻፈው ምን ለማለት ነው? ዳግመኛም ቁጥር 12 ላይ መዝ.109÷1 ጠቅሶ «ጠላቶችህን የእግርህ መረገጫ እስካደርግልህ ድረስ በቀኜ ተቀመጥ፤ ከቶ ለማን ብሏል?» ማለቱ ስለ ምንድን ነው?

ሀ/ <u>በሰማያት</u>:- ማለቱ መጀመርያውን በክብሩ በልዕልናው ማለቱ ነው:: ምክንያቱም እግዚአብሔር በሰማይ ያለ በምድር የሌለ ተብሎ ቦታ የሚወሰንበት አይደለምና:: «እናንተስ እንዲህ ጸልዩ:- በሰማያት የምትኖር አባታችን ሆይ...» /ማቴ.6÷9/ ማለቱ በልዑል መንበርህ በባሕርይ ልዕልናህ ጸንተህ የምትኖር በሉ ለማለት ነው::

ለ/ <u>ቀኝ</u>:- ሥልጣን፣ ዕሪና ማለት ነው:: ወልድ በተለየ አካሉ ሥጋ ቢለብስም በሥልጣኑ ከባሕርይ አባቱ ከአብ ከባሕርይ ሕይወቱ ከመንፈስ ቅዱስ ጋር ዕሩይ /ትክክል/ ነውና::

ሐ/ <u>ተቀመጠ</u>:- ይህን ማለቱ በመጽሐፍ «ዐረገ» ተብሎ ነበርና «የት ደረሰ?» ለሚለው ጥያቄ እርሱ የተሠወረ ረቅቆ የጠፋ ሳይሆን አሁንም ቅድመ ተዋሕዶ በነበረው የባሕርይ ጌትነት፣ ሥልጣንና ክብር አለ ለማለት ነው:: «ተቀመጠ» የሚለው ቃል አስፈላጊነትም ቀድሞ በሥላሴ ዘንድ ያልነበረ ግዙፍነት፣ በአካላዊ ቃል ፍጹም ተዋሕዶ ሥጋ ብእሲ /የሰው ሥጋ/ ለዚህ መብቃቱን፣ በተዋሕዶ እምላክ ለመሆን መታደሉን ለመናገር ነው::

መ/ <u>ጠላቶች</u>:- እንዲህ የተባሉት ደግሞ አይሁድ፣ መናፍቃን /ተጠራጣሪዎች/ እና አጋንንት ናቸው:: ጌታችን በወንጌል «ሰዎች ሲተኙ ግን ጠላት መጣና በስንዴው መካከል እንክርዳድ ዘርቶ ሄደ::» ማቴ.13÷25 እንዲል::

አጋንንት ጥንት ጀምረው በንጹሐን ኑሮ ላይ የጉስቁልና

ምክንያቶችና አዳምን ከእግዚአብሔር የለዩ እስካሁንም ይህንኑ የሚያደርጉ ናቸው::

አይሁድም በትንሣኤው ማግሥት «ሰው ነው ሞቷል፤ ደቀ መዛሙርቱ ሰረቁት እንጂ አልተነሣም» እያሉ ቀድሞ ከፈጸሙት በላይ የመጀመሪያ ግብራቸውን በማጽናት ለክርስትና ራሳቸውን ጠላት አድርገዋል:: መናፍቃንም ከንጹሑ የሐዋርያት ትምህርት ኋላ ለኋላ እየተከተሉ ኑፋቄንና በተአምራት ማታለልን ዘርተዋልና ጠላቶች ተብለዋል:: እነዚህ ቀድሞም በነብያት እንደ ነበሩ ማስታወስ ያስፈ ልጋል:: ለአብነትም ከይሁዳ ወደ ቤቴል በተላከው የእግዚአብሔር ነቢይ ላይ ሐሰትን ዘርቶ ሞትን ያመጣበትን ሐሰተኛ ነቢይ ማስታወስ ይቻላል:: 1ኛነገ.13÷1-ፍጻሜ::

ሠ/ <u>እግር</u>:- እንዲህ የተባሉት ደግሞ ሥልጣን፣ ምእመናንና መላእክት ናቸው:: መላእክትንና ምእመናንን «እግር» ያላቸው ስለ ምንድን ነው? ቢሉ እግር የአካል አንድ ብልት እንደ ሆነ ሁሉ መላእክትና ምእመናንም የክርስቶስ አካሉ የምትሆን የቤተ ክርስቲያን ብልቶች ስለሆኑ ነው:: አካልም አንድ እንደ ሆነ ብዙም ብልቶች እንዳሉበት ነገር ግን የአካል ብልቶች ሁሉ ብዙዎች ሳሉ አንድ አካል እንደሆኑ ክርስቶስ ደግሞ እንዲሁ ነው::» 1ኛቆሮ.12÷12 እንዲል:: እግርም በራሱ ሕይወት እንደሌለው የመላእክትም የምእመናንም ሕይወታቸው እግዚአብሔር ነው:: «እውነተኛ የወይን ግንድ እኔ ነኝ፤... እናንተም ቅርንጫፎች ናችሁ:: ያለ እኔ ምንም ልታደርጉ አትችሉምና» ዮሐ.15÷5 እንዲል:: ሰውን ተሸክሞ ወደ ልዩ ልዩ ቦታ የሚወስደው እግር እንደሆነው ሁሉ የሥላሴን መልእክት ይዘው የሚጓዙት መላእክትና ምእመናን ናቸውና::

ከላይ «ቀኝ»÷ ሥልጣን ነው እንዳልን.አሁንም «እግር» ማለት

ሥልጣን ማለት ነው ብለናል:: ምክንያቱም እግዚአብሔር በተለያየ መንገድ አንድን ነገር መግለጹ በቅዱሳት መጻሕፍትም ማጻፉ እኛ ነገሩን እንድንረዳው የሚያግዝበት መንገድ ስለሆነ ነው:: መንግሥተ ሰማያትን በብዙ ምሳሌ ማስረዳቱም የዚሁ አስረጂ ነው:: ሥልጣን «ቀኝ»÷ «እግር» ከመባሉም አልፎ «ቀንድ» እንደተባለም በቅዱሳት መጻሕፍት ሠፍሯል:: «እውነቴና ምሕረቴ ከእርሱ ጋር ነው፣ በስሜም ቀንዱ ከፍ ከፍ ይላል፡» መዝ.88÷24 ተብሎ በእግዚአብሔር ስም የቅዱስ ዳዊት ሥልጣኑ ከፍ ከፍ እንደሚል ተገልጿል:: ስለ ጌታችንም በመዝ.111÷9 ላይ «በተነ ለችግረኞችም ሰጠ፤ ጽድቁ ለዘላለም ዓለም ይኖራል፤ ቀንዱ /ሥልጣኑ/ በክብር ከፍ ከፍ ይላል::» ተብሎ ተጽፏልና::

በመሆኑም እግር ሥልጣን መባሉ በእግር እንዲረግጡበት እግዚአብሔርም የፈጠረውን ፍጥረት ሁሉ በእግሩ ርግጥ በእጁ ጭብጥ አድርጎ የሚገዛው በሥልጣኑ ነውና እግር ተባለ:: ቅዱሳን መላእክትና ምእመናንም የሥልጣኑ መገለጫዎች ናቸውና እግር ተባሉ:: ስለዚህ በትንቢት አስቀድሞ «ጠላቶችህን የእግርህ መረገጫ እስካደርግልህ ድረስ በቀኜ ተቀመጥ» ሲል:–

ሀ/ ለጌታችን :– በሞት ላይ የሠለጠነ ዲያብሎስን በሞትህ እስከምትገድልበት እስከ ዘመነ ሥጋዌ «በሞት ላይ ሥልጣን ያለውን በሞት እንዲሽር፣ ይኸውም ዲያብሎስ ነው::» ዕብ.2÷14 «የኋለኛው ጠላት የሚሻረው ሞት ነው፤ ሁሉን ከእግሩ በታች አስገዝቷልና:: ነገር ግን:– ሁሉ ተገዝቷል ሲል፣ ሁሉን ካስገዛለት /ከእግዚአብሔር/ በቀር መሆኑ ግልጥ ነው:: ሁሉ ከተገዛለት በኋላ ግን እግዚአብሔር ሁሉ በሁሉ ይሆን እንዴት ፈቀደለት?

– ለሞት ከራሱ በቀር ሁሉን ያስገዛለት እግዚአብሔር ነው:: ስለዚህም የሰው ሁሉ ጠላት ተባለ:: ለሞትም ሁሉ እንደተገዛለት

ቢቀር ከእግዚአብሔር ቀጥሎ ጌትነት ያለው በመሆን ይኖር ነበር:: ይህ እንዳይሆን ግን «ሁሉ በሁሉ» ይሆን ዘንድ ሁሉ የተገዛለት ሞት ሁሉን ያስገዛለት ወልደ እግዚአብሔር በፈቃዱ በሞተ ጊዜ ሁሉን ገዛ:: የእግዚአብሔር ሞት ግን ሞትን ራሱን ገደለውና ሥልጣኑን በሞት ሻረበት:: ሞትን የእግዚአብሔር ሞት ባይገድለው ኖሮ ሞት ነፍሳትን ሁሉ እያጋዘ አምላክ የሆነ በመሰለን ነበር:: ስለዚህ የእግዚአብሔር ሞት «ሞትን» የመግደል ሥልጣን ነበራትና ጠላት የተባለ በሞት ላይ የሠለጠነ ዲያብሎስ በእግዚአብሔር ሕይወት ሳይሆን በእግዚአብሔር ሞት ተገደለ:: የእግዚአብሔር ሞት ምን ያህል ልዩ ኃይል እንዳለው ማስተዋል ይገባል:: «ሁሉ በሁሉ ይሆን ዘንድ» ማለትም ሁሉን የገዛ ሞትን፤ ሁሉን ባስገዛለት በእግዚአብሔር ሞት ይገድለው ዘንድ ማለት ነው::

ለ/ ያልተፈጸመች ሞተ ሥጋ ተፈጽማ ነፍስና ሥጋ ተዋሕደው በአዲሲቱ መንግሥት ማስተዳደር እስከሚጀምርባት እስከ ዕለተ ምጽአት ድረስ:–

ቅዱሳት መጻሕፍት ኤልያስና ሄኖክን የመሰሉ ሰዎች ከሞት እንደ ተሠወሩ ይናገራሉ:: ዕብ.11÷5፣ 2ኛነገ.2÷7–14:: በሥጋ ልደትም አባትን ልጅ እየተካ አንዱ ሲሞት ሌላው እየመጣ እስከ ዕለተ ምጽአት ድረስ ሞተ ሥጋ እንደ ሠለጠነ ይኖራል:: ለወልደ እግዚአብሔር ግን ያልተገዛ ስለሆነ አይደለም፤ ሁሉም ይሞቱ ዘንድ ስላላቸው ነው እንጂ:: ሁሉንም አስገዝቶለታል ተብሎ ተጽፏልና:: «ሁሉን ከእርሱ በታች ባስገዛ ጊዜ ያልተገዛለት ምንም አልተወምና:: አሁን ግን ሁሉ እንደተገዛለት ገና አናይም::» /ዕብ. 2÷8/ በማለት ሞተ ሥጋን እያየን እንደሆነ ገልጿል::

በዕለተ ምጽአት ግን ሞተ ሥጋ ትፈጸማለች:: «ሞትና ሲኦልም በእሳት ባሕር ውስጥ ተጣሉ::» ራዕ.20÷14:: ቀዳማዊ ቃል

ቀድሞ ዓለሙን ካለመኖር ወደ መኖር እንዳመጣው ያንጊዜ ደግሞ ከመኖር ወደ አለመኖር ያሳልፈዋል:: «በዚያም ቀን ሰማያት በታላቅ ድምፅ ያልፋሉ፡ የሰማይም ፍጥረት በትልቅ ትኩሳት ይቀልጣል፣ ምድርም በእርስዋም ላይ የተደረገው ሁሉ ይቃጠላል::... ነገር ግን ጽድቅ የሚኖርባትን አዲስ ሰማይና አዲስ ምድር እንደ ተስፋ ቃሉ እንጠብቃለን::» /2ኛጴጥ.3÷10–13/ እንዲል ያን ጊዜ ለኃጥኡም ለጻድቁም የክርስቶስ ክብር ይገለጥለታል:: ይኸውም አሁን ከሚታወቀው በላይ የሆነው የባሕርይ ጌትነቱ ነው:: «ወዳጆች ሆይ÷ አሁን የእግዚአብሔር ልጆች ነን፤ ምንም እንደምንሆን ገና አልተገለጠም:: ዳሩ ግን ቢገለጥ እርሱ እንዳለ እናየዋለንና እርሱን እንድንመስል እናውቃለን::» /1ኛዮሐ.3÷2/ ሲል ክብሩ እንዳልተገለጠ ገልጿልና:: ያን ጊዜ ግን ዓይንም ሁሉ የወጉትም ያዩታል:: ራእ.1÷7::

«ከአለቅነትና ከሥልጣንም ከኃይልም ከጌትነትም ሁሉ በላይና በዚህ ዓለም ብቻ ሳይሆን ነገር ግን ሊመጣ ባለው ዓለም ደግሞ ከሚጠራው ስም ሁሉ በላይ በሰማያዊ ሥፍራ በቀኙ ሲያስቀምጠው በክርስቶስ ባደረገው ሥራ የብርታቱ ጉልበት ይታያል፤ ሁሉንም ከእግሩ በታች አስገዛለት ከሁሉ በላይም ራስ እንዲሆን ለቤተ ክርስቲያን ሰጠው::» /ኤፌ.1÷21–23/ ተብሎ እንደ ተጻፈ የዓለማት ፈጣሪ ዓለሙን አሳልፎ በሁሉም ላይ ጌትነቱ ታውቆ ይኖራል:: ስለዚህ እስከ ዕለተ ምጽአት ድረስ ማለት ዓለሙን እንደመፍጠር ያለ ዓለሙን ማሳለፍ እስኪቻለው ድረስ በሥልጣን የተዋሐደው ሥጋ ክብሯል እስከዚህ ድረስ አለው:: ከዚህ በኋላ ግን ከዚህም በላይ አምላክነት የለም:: ቅዱስ ጳውሎስ «ራስ» ያለው ከራስ በላይ አካል እንደሌለ ከእርሱም በላይ ባለሥልጣን የለም ለማለት ነው::

ሐ/ በሥጋዌ ተገልጠህ ዓለሙን ድል ነሥተህ ለምእመንም ዓለ ምን የምታሸንፍበት ኃይል ሰጥተህ ሐዋርያት ምእመናን መናፍቃንን በትምህርት አጋንንትን በኃይል በተአምራት እስኪያሳፍሯቸው

ድረስ፤ መናፍቃንን የሚያርዱበትን የሚያንቀጠቅጡበትን፤ አጋን ንትን የሚያስለቅቁበትን ኃይል መስጠት እስከሚቻልህ ድረስ በቀኝ /በዕሪና/ ያለህና የምትኖር ነህ ሲል ነው:: ማቴ. 4+1–12:: እኔ ዓለ ምን አሸንፌዋለሁ:: ዮሐ.16+33:: ዓለሙን ማሸነፍና ማሸነፍ የሚቻልበትን ግብር ማስተማር ኃይሉን መስጠት የሚቻለው አምላክ ብቻ ነውና:: ይህን እስክታደርግ ድረስ በቀኝ የምትቀመጥ /በሥልጣን ዕሩይ/ የሆንክ ነህ ለማለት:: «እነሆም አባቴ የሰጠውን ተስፋ እኔ እልክላችኋለሁ፤ እናንተ ግን ከላይ ኃይል እስክትለብሱ ድረስ በኢየሩሳሌም ከተማ ቆዩ::» ሉቃ.24+49 እንዲል::

መ/ መላእክት ጠላት የተባለ ዲያብሎስን እና የግብር ልጆ ቹን ከመንግሥተ ሰማያት በአፍአ /ውጭ/ በምትሆን በገሃነም እሳት እንዲ ጥሏቸው እስክታዝና እስኪፈጸም ድረስ በቀኝ የምትቀመጥ /በዕሪና ትክክል/ የሆንክ ነህ አለው:: «የማይጠቅመውንም ባሪያ በውጭ ወዳለው ጨለማ አውጡት በዚያ ልቅሶና ጥርስ ማፋጨት ይሆናል::» ማቴ.25+30 ብሎ ያዘዘ የሚያዝም እርሱ ነውና::

ስለዚህ «እስከማደርግልህ ድረስ» የሚለው ልዩ ምሥጢር ያለው መሆኑን መገንዘብ ያስፈልጋል:: ይህንንም በሁለት መንገድ ማየት የበለጠ ግልጽ ያደርገዋል::

1/ «እስከ» የሚለው ቃል ፍጻሜ የሌለው እስከ መሆኑንና በዚህ አግባብም የእግዚአብሔርን ዘላለማዊ አምላክነት የሚያስረዳ ሆኖ መገባቱን ያሳያል:: ምክንያቱም ሞትን ሳይገድል ዲያብሎስንም ሳይሽር «አምላክ» ነው ካልን ሞትን ሲገድልና ዲያብሎስን ሲሽር አምላክነቱ ይቀራል ማለት አይደለም፤ እንዲያውም ታወቀ+ተገለጠ+ ተረዳ ማለት እንጂ:: ይኸም የሥነ ፍጥረትን ምሥጢር ይመስላል:: እግዚአብሔር «በፈጠረው ፍጥረት እንዲታወቅ ሆነ» ማለት ከመፍጠሩ በፊት አምላክ አልነበረም ወይም ከፈጠረ በኋላ አምላክነቱ ቀርቷል

አያሰኝምና:: የተፈጠረውን ዓለም የሚያሳልፈው እርሱ ከሆነ «ቀድሞ አልፈጠረውም፤ ወደፊትም የአዲሲቱ ሰማይ አምላክ ሌላ ነው» አያሰኝም:: በመሆኑም «እስከዚህ ድረስ» የሚለው የተባሉትን /ሞትን ለመግደል ዲያብሎስን ለመሻር/ ተገለጥህ እንጂ ከዚያም በፊት ከዚያም በኋላ አንተ በአንተነትህ /በአምላክነትህ/ ጸንተህ ትኖራለህ ለማለት ነው::

2/ «እስከ–ድረስ» የሚለው ሐረግ በዚህ አገባብ የሚያመለክተው መጠን ጊዜን ሳይሆን መጠን ሥልጣንን ነው:: እስከ ዕለተ ምጽአት እስከ ዘመነ ሥጋዌ ድረስ ስንል ጊዜውን አይደለም፤ በተዋሕዶ ከብሮ አምላክ የሆነ ሥጋ ቀድሞ እግዚአብሔር የፈጠረውን ዓለም በተዋሕዶ መፍጠርን ወረሰ:: ወደፊትም ዓለምን ያሳልፋል:: በየማን አብ በዘባነ ኪሩብ ላይ ተቀምጦ በሦስትነት በአንድነት እስከ መመስገን ደረሰ፣ ሰው/ሥጋ/ አምላክ እስከ መሆን በቃ በማለት የጌትነቱ ፍጻሜ አምላክነት መሆኑን ለማስረዳት ነው:: «የዲያብሎስን ሥራ ያፈርስ ዘንድ የእግዚአብሔር ልጅ ተገለጠ::» 1ኛዮሐ.3፥2 የዲያብሎስ የተንኮል ሥራ አዳምን «ዕፀ በለስ ብትበላ አምላክ ትሆናለህ» ማለቱ ነው:: ትለወጣለህ ሲለው ነው:: አዳም ግን ወደ አምላክነት አልተለወጠም፥ ሞተ እንጂ:: ታድያ ተንኮሉ እንዴት ፈረሰ? ስንል «ሰው አምላክ የሚሆነው ሊሆንም የሚቻለው እግዚአብሔር ሰው በሆነ ጊዜ ብቻ ነው:: ምክንያቱም ለአምላክ ሰው መሆን አይሳነውምና:: ሰው የሚሆነውም በውላጤ /በመለወጥ/ አይደለም፣ ቀድሞም ሰው የነበረ ያስመስላልና:: አምላክነቱ ሳይቀር ሰው መሆን ይቻለዋል:: ስለዚህም በተዋሕዶ ሰው ሆነ፤ ሰውም አምላክ ሆነ::

ሰው አምላክ በሆነ ጊዜ «አምላክ ትሆናለህ» ብሎ የተሳለቀ የዲያብሎስ ተንኰል ፈረሰ:: አዳምም ከወጥመዱ አመለጠ:: መዝ. 123፥7:: ስለዚህ ቅዱስ ጳውሎስ ጠላቶችህን ከእግርህ በታች እስካስገዛልህ ድረስ ሲል «አምላክ ትሆናለህ ብለው የተሳለቁብህ

አጋንንት አምላክ ሆነህ በየማን አብ በዘባነ ኪሩብ ተቀምጠህ በክብር በዕሪና በሥልጣን ተገልጠህ እስኪያዩህ ድረስ» በማለት ለሰው የተደረገለትን መጠነ ሥልጣን መናገሩ ነው:: «ወተለዓለ እም መላእክት፤ መዓርገ መላእክትን እንደ ጫማ ረገጠ::» ብሎ ነበርና ደረሰ፥ ታየ፥ ተገለጠ፤ በዘባነ ኪሩብ ለመገለጥ በቃ ሲል ወነበረ በየማን አብ፤ በአብ ዕሪና ተቀመጠ አለ::

ቅዱስ ጳውሎስ በልዕልናው በግርማው ቀኝ ታየ ተገለጠ ካለ በኋላም ከመላእክት የሚበልጥ መሆኑን ለማስረዳት እስረጂ ይጠቅስ ጀመር:: «ከመላእክት ይልቅ እጅግ የሚበልጥ ስምን በወረሰ መጠን እንዲሁ ከእነርሱ አብዝቶ ይበልጣል::» ዕብ.1፥4::

ቅዱስ ጳውሎስ እየተናገረ ያለው የጌታችንን ገናናነትና የባሕርይ አምላክነት ነው:: አስቀድሞ ሰው በመሆኑ ዕሩቅ ብእሲ እንዳይመስላቸው ንግግሩ ከነብያትና ከአበው እንደሚበልጥ አስረዳ፤ በሰማያት /በልዕልና/ ተቀምጧል:: በሰማያትም ሲባል ከመላእክት አንዱ ሆኖ አይደለም፤ ከመላእክት ይበልጣል:: ከመላእክት የሚበልጥ ስምንም ወርሷል በማለት ጽፏል::

አንዳንድ ሰዎች «በዚያም ዘመን ስለ ሕዝብህ ልጆች የሚቆመው ታላቁ አለቃ ሚካኤል ይነሣል::» /ዳን.12፥1/ የሚለውን በመጥቀስ መልአክ ነው ለማለት ይቃጣቸዋል፤ የሚሉም አይጠፉም:: ቅዱስ ጳውሎስ ግን እያበረገጠ ይጠቅስላቸዋል:: በመላእክት «አንተ ልጄ ነህ፥ እኔ ዛሬ ወለድኩህ» ተብሎ የተነገረለት ማን ነው? ይላል:: ቅዱስ ጳውሎስ በዚህ ጥቅሱ የጌታችንን ከመላእክት መብለጥ ሊያስረዳ የፈለገው በእግዚአብሔር /በምሥጢራዊ ሥላሴ/ ባለው የአባትነትና የልጅነት ምሥጢር ነው::

1.7. የአባትነትና የልጅነት ምሥጢር

አባትነትና ልጅነትን በተሟላ ሁኔታ ለመረዳት ይልቁንም ቅዱስ

ጳውሎስ ከላይ ያስቀመጠበትን ምሥጢር ለመመርመር በሦስት ክፍለን እንመለከተዋለን።

1.7.1. በፍጡራን መካከል፦ እግዚአብሔር ለፈጠረው ፍጥረት አስቀድሞ ሥርዓት ሠርቶለታል። ይኸውም በፍጥረቱ ታውቋል። «ነጠላ ፍጥረት አድርጎ የፈጠረው የለም።» ሲራ.39+18 እንዲል። ከዚህም ውስጥ የፍጥረታት የመባዣና የመራቢያ መንገድ አንዱ አስረጂ ነው። ከፍጥረታትም መካከል የሰውን፣ የእንስሳትን፣ የአራዊትን ስንመለከት ወሊዱ ይባላል። እኛም በሰው መካከል ያለውን የአባትነትና የልጅነት ምሥጢር እንመለከታለን።

ሀ/ የሥጋ አባት፦የሥጋ አባትነትና ልጅነት ምሥጢር መገለጫው ሥጋዊ ደማዊ ነው። ልጅ የሚገኘው ከወንድ አብራክ ዘር ተከፍሎ በእናት ማኅፀን ካለ ደም ጋር ተዋሕዶ በሠዓሊ ሕፃናት በእግዚ አብሔር መግቦትና መለኮታዊ ጥበቃ ዘጠኝ ወር ከአምስት ቀን ቆይቶ በመወለድ እንደ ሆነ የታወቀ የተረዳ ነው። ስለዚህ አባት የአብራኩን ክፋይ ልጁ ይለዋል፤ ልጁም አባቴ። የሥጋ አባትም ልጁን በሥጋውም በነፍሱም የተቻለውን ያህል እየመገበ፣ እያለበሰ፣ እያስተማረ በነገር ሁሉ ያሳድገዋል።

የሥጋ አባት በሥጋ የልጅነትን ጊዜ አሳልፏል፤ ከመጀመርያው ፍጥረት ከአዳም በቀር። ልጅም እግዚአብሔር ዕድሜ ከሰጠው ወደ አባትነት ያድጋል። ስለዚህ ልጅ ሁልጊዜም ልጅ እንደ ሆነ አይኖርም፣ አባት ብቻም ሆኖ የኖረ አባት /ወንድ/ የለም። ልጅነትም አባትነትም በጊዜና በሁኔታ የሚከሰቱ /የሚገለጡ/ ናቸውና። ስለዚህ አባትነትም ልጅነትም ብቸኛ ገንዘቡ የሆነ ምንም ሰው የለም። ልጆችም የእግዚአብሔር ስጦታዎች ናቸው። «እነሆ+ ልጆች የእግዚአብሔር ስጦታ ናቸው፤ የሆድም ፍሬ የእርሱ ዋጋ ነው።» መዝ.126+3 እንዲል። የተባረከም አባት እንዲሁ «እነሆ+ እግዚአብሔርን የሚፈራ ሰው እንዲህ ይባረካል፤... የልጆችህንም

ልጆች ታያለህ።» መዝ.27÷1–6 ይላልና።

ለ/ የጡት አባት፦ «የሰው ምጽዋቱ ከእርሱ ጋር እንደ ማኅተም ነው። የሰው ዋጋው እንደ ዓይን ብሌን ትጠበቅለታለች።» /ሲራ. 17÷21–22/ በሚለው አምላካዊ ቃል መሠረት ተስፋውን ከእግዚ አብሔር አድርጎ ያልወለደውን ልጅ እንደ ወለደው አድርጎ የሚያሳድግ ሰው የጡት አባት ይባላል። ይኽን አባትነቱን የሚያገኘው ልጁን ካሳደገ ዘንድ ነው። ስለዚህ አባት ልጁን የሚያሳድገው ከጊዜ በኋላ ነውና። ልጅም የጡት ልጅ ይሁን እንጂ የሥጋ አባትም አለውና ልጅነቱ በማደጉ ነው፤ ራሱን ከቻለም በኋላ እንደ እግዚአብሔር ፈቃድ ወደ አባትነት ያድጋል እንጂ በዚያው በልጅነት ተወስኖ አይቀርም።

ሐ/ የክርስትና አባት፦ ጌታችን በወንጌል በአንዱ ምግባር ሌላው እንደማይጠቀም በአሥሩ ደናግል አንጻር አስተምሮናል። ማቴ.25+1–13። በአንዱ እምነት ግን ሌላው ይጠቀማል። በጌታው እምነት አገልጋዩ እንደ ተፈወሰ በእናቲቱም እምነት ልጆች እንደ ዳኑ ተጽፏልና። ማቴ.8÷5–13። ስለዚህም «ክርስትና» የክርስቲያኖች ልጆች ወንዶቹ አዳም ከተፈጠረ ወደ ገነት በገባበት በ40 ቀናቸው፣ ሴቶቹ ደግሞ ሔዋን ወደ ገነት በገባችበት በ80 ቀናቸው በጥምቀት ከሥላሴ ለመወለድ ወደ ቤተ ክርስቲያን የሚገቡበት ቀን ነው። ኩፋ.4÷9።

የክርስትና አባትም በዚሁ ዕለት ወደ ቤተ ክርስቲያን ገብቶ እንደ ስምዖን ሕፃኑን የሚታቀፍና /ሉቃ.2+25–28/ በእርሱ እምነት ለልጁ «ኢየሱስ ክርስቶስ የእግዚአብሔር ልጅ እንደሆነ አምናለሁ» /ሐዋ.8÷37/ ያለውን ኢትዮጵያዊ ጃንደረባ የእምነት መገለጫ መሠረት አድርገው በተለያዩ የሃይማኖት ጉባኤያት ላይ ሊቃውንት ያረቀቁትን «ጸሎተ ሃይማኖት» የሚጸልይ ነው። ሥራውም

«የወንድሜ ጠባቂው እኔ ነኝን?» /ዘፍ.4÷9/ ከሚለው ቃየናዊ እኩይ ምግባር ተለይቶ እግዚአብሔር ለሰው ባዘጋጀው የጥበቃ መንገድ ውስጥ እንደ አቅም መሳተፍ ነው:: ጥበቃ «በጉቼን፣ ጠቦቶቼን፣ ግልገሎቼን ጠብቅ» የተባለ የቅዱስ ጴጥሮስና የካህናት ብቻ አይደለምና::

ስለዚህ የክርስትና አባት የክርስትና ልጁን በጉውንና መጥፎውን፣ ሩቁንና ቅርቡን...እስከሚለይበት ዕድሜው ድረስ በሃይማኖት በምግባር እንዲኖር በክርስትና እንዲያድግ የሚያደርገው ነው:: በእርግጥ የክርስትና አባት ሊያደርገው የሚገባው የሥጋ ወላጆች፣ የነፍስ አባት የሆኑት ካህናትና መምህራን ከሚያደርጉት በተጨማሪ ነው እንጂ የሕፃናት የክርስትና ትምህርት ኃላፊነት በክርስትና አባት ላይ ብቻ የወደቀ አይደለም:: መጽሐፍ ከወላጆቻቸው ተምረው ስለ ተጠቀሙ ይገልጣልና:: «ግብዝነት የሌለበትን እምነትህን አስባለሁ፤ ይህም እምነት ቀድሞ በአያትህ በሎይድ በእናትህም በኤውንቄ ነበረባቸው፤ በአንተም ደግሞ እንዳለ ተረድቻለሁ::» /2ኛጢሞ.1÷5/ እንዲል የክርስትና አባትነትና ልጅነት ግንኙነት ይህን ይመስላል:: በመሆኑም አባትነትና ልጅነት የተመሠረተው በጊዜና በሁኔታ ነው:: ዛሬ አባት ለሆነው የእርሱም አባት ነበረው:: ልጅም የሆነው ወደ ፊት አባት መሆን ይቻለዋል:: እግዚአብሔር ዕድሜውን እስከ ሰጠው ድረስ በእግዚአብሔር የጥበቃ ሥራ አልሳተፍም አይልምና:: ስለዚህ አባትነቱም ልጅነቱም የራሱ ብቻ የሆነለት ሰው የለም::

መ/ <u>የቀለም አባት:</u>- የቀለም አባት የሚባሉት ደገኛ መምህራን ናቸው:: ጌታችን በወንጌል «አምስት መክሊት የተቀበለው ሌላ አምስት መክሊት፣ ሁለትም የተቀበለው ሌላ ሁለት መክሊት አተረፉበት:: ጌታቸውም አመስገናቸው ወደ ጌታህ ደስታ ግባም አለው» ተብሎ በምሳሌ የተነገረላቸው መምህራን ወንጌል ሊቃውንተ

ቤተ ክርስቲያን ናቸው:: የቀለም አባት ባለአምስቱ መክሊት አምስት እንዳተረፈው እርሱም ደቀ መዝሙሩን ራሱን አስመስሎ ሲያወጣ ነው:: ይኸውም ጳውሎስ ጢሞቴዎስንና ቲቶን፣ ቅዱስ ጴጥሮስም ቀሌምንጦስን እንዳወጡት ያለ ነው::

ስለዚህ እነዚህ በትምህርት ደቀ መዛሙርትን የሚወልዱ መምህራን አባቶች ሲባሉ ደቀ መዛሙርትም ልጆች ይባላሉ:: «በሃይማኖት ኅብረት እውነተኛ ልጄ ለሚሆን ለቲቶ፤» /ቲቶ.1÷4/ «በእምነት እውነተኛ ልጄ ለሆነ ለጢሞቴዎስ...» /1ኛጢሞ.1÷2/ እንዲል:: ቅዱስ ጳውሎስ «አንተ ግን ትምህርቴንና አካሄዴን አሳቤንም እምነቴንም ትዕግሥቴንም ፍቅሬንም ጽናቴንም ስደቴንም፣ መከራዬንም ተከተልህ፤... አንተ ግን በተማርህበትና በተረዳህበት ነገር ጸንተህ ኑር፥ ከማን እንደተማርኸው ታውቃለህና::» 2ኛጢሞ. 3÷10–15 ያለው ለዚህ ነው::

ስለዚህ የቀለም አባት መምህር ደቀ መዝሙር የነበረበት ጊዜ አለ፤ ደቀ መዝሙርም መምህር አባት ወደ መሆን ያድጋል ራሱንም አስመስሎ ይተካል:: መምህርነት የዘላለም ገንዘቡ የሆነ የለም፤ መምህርነት ገንዘቡ የእግዚአብሔር ናትና:: እናንተ ግን:- መምህር ተብላችሁ አትጠሩ፤ መምህራችሁ አንድ ስለሆነ» ማቴ.23÷8 እንዲል:: ደቀ መዝሙርም ተግቶ እስከ ተማረ ድረስ መምህር መሆን ይቻለዋል:: «ፈጽሞ የተማረ ሁሉ ግን እንደ መምህሩ ይሆናል» ሉቃ.6÷40 ተብሏልና::

ሠ/ <u>የሥልጣን አባት /የቆብ አባት/</u>:- የሥልጣን አባት የሚባሉት ጳጳሳት ናቸው:: በዲቁና በቅስና የሚሾሙ እነርሱ ናቸውና:: ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ሐዋርያትን በንፍሃተ መንፈስ ቅዱስ እንደ ሾማቸው ቅዱስ መጽሐፍ ያስረዳል:: ዮሐ.20÷22:: ከዚህም በኋላ ቅዱሳን ሐዋርያት እንደየሚገባቸው

ዲያቆናትን ቀሳውስትን በአንብሮተ እድ ይሾሙ ነበር:: ሐዋ.6÷6 ፣ ሐዋ.13÷1-3:: ለዚህ ደግ አገልግሎትም ተመርጠው የሚሾሙ ምግባራቸው ምን መምሰል እንዳለበት ተገልጧል:: 1ኛጢሞ. 3÷1-13::

የማይገባው ሰውም እንዳይሾም ቅዱስ ጳውሎስ «በማንም ላይ ፈጥነህ እጆችህን አትጫን፣ በሌሎችም ኃጢአት አትተባበር፣ራስህን በንጽሕና ጠብቅ::» /1ኛጢሞ.5÷22/ ሲል ቅዱስ ጢሞቴዎስን መክሯል:: አገልግሎቱም የእግዚአብሐር የሆነውን መንጋ መጠበቅ ነው:: ሐዋ.20÷28፣ ዮሐ.21÷15-29:: የቆብ አባትም የሚባለው «እኔ መንገድ እውነትና ሕይወት ነኝ» /ዮሐ.14÷6/ ያለውን የጌታ ትምህርት መሠረት አድርገው ወደ ተባሕትዎ የሚመጡ ደናግልን የሚያመነኩስ አባት ካህን ነው::

እነዚህም የአባትነትና የልጅነት ሁነቶች በሁኔታ የሚፈጠሩ በመሆናቸው ለአንድ ሰው በዘመኑ ብቸኛ ገንዘብ ሆነውለት የሚኖሩ አይደሉም:: እንደ እግዚአብሔር ፈቃድ በየጊዜያቸው ይፈጸማሉ እንጂ::

ሬ/ <u>የንስሐ አባት</u>:- የንስሐ አባት ከላይ በሥልጣን እንደተመለከትነው ከደገኞች ሐዋርያት ጀምሮ በአንብሮተ እድ በንፍሐተ መንፈስ ቅዱስ የተሾሙ ካህናት እግዚአብሐር በጉቼን፣ ጠቦቶቼን ግልገሉቼን ጠብቅ ያለውን በግብር የሚፈጽሙ ሰውንም ከታሠረበት የኃጢአት ማሠሪያ የሚያላቅቁና ለመን ግሥተ እግዚአብሔር የሚያዘጋጁ ናቸው:: «ኃጢአታቸውን ይቅር ያላችኋቸው ሁሉ ይቀርላቸዋል፡ የያዛችሁባቸው ተይዞባቸዋል አላቸው::» ዮሐ.20÷23::

«የመንግሥተ ሰማያትንም መክፈቻዎች እሰጥሃለሁ፡ በምድር የምታሥረው ሁሉ በሰማያት የታሠረ ይሆናል፥ በምድርም የምት

ፈታው ሁሉ በሰማያት የተፈታ ይሆናል::» ማቴ.16÷19፣ «እውነት እውነት እላችኋለሁ፥ በምድር የምታሥሩት ሁሉ በሰማያት የታሠረ ይሆናል፥ በምድርም የምትፈቱት ሁሉ በሰማያት የተፈታ ይሆናል::» ማቴ.18÷18 እንዲል:: ስለዚህ የንስሐ አባትነትም ለተመረጡ ካህናት የሚሰጥና በጊዜ ከተሾሙ በኋላ የሚያገኙት ገንዘብ በመሆኑ፤ በዚያውም ላይ ከእግዚአብሔር የተቀበሉት ሹመት ስለሆነ የራሳቸው ገንዘብ እንዳልሆነ እንረዳለን::

ከላይ ያየናቸው በአባትነትና በልጅነት መካከል የምንረዳው ዓቢይ ቁም ነገር የአባትንም የልጅንም ፍጡርነት ነው:: ስለዚህ ሁሉም በየጊዜያቸው ያልፋሉ፥ ከልጅነትም ወደ አባትነት በጊዜና በፈቃደ እግዚአብሔር ያድጋሉ:: ስለዚህ አንዱን በመሆን ብቻ የተገኘ በዚያውም ጸንቶ የሚኖር ሰው የለም::

1.7.2. <u>በፈጣሪና በፍጡር መካከል</u> :- እግዚአብሔር ፈጣሪነቱ ለሁሉም ነው፤ ያልፈጠረው ፍጥረት የለምና:: መግቦቱም ለሁሉ ነው፤ የፈጠረውን ፍጥረት በረድኤት የሚጠብቅም እርሱ ነው:: መግቦቱም ግዕዛን ላላቸው ፍጥረታት ወይም ሥጋዊ ደማዊ ለሆኑት ብቻ አይደለም:: ለተፈጠረው ፍጥረት ሁሉ እንጂ «ዘይሠቅዮሙ ለአድባር እምውሣጥያቲሆሙ፤ እምፍሬ ተግባርከ ትፀግብ ምድር:: ተራሮችን ውስጥ ውስጣቸውን የሚያጠጣቸው እርሱ ነው፤ ተግባር ከተባለ ደመና ፍሬ ዝናምን አስገኝተህ ምድርን ታረካታለህ::» መዝ.103÷13 እንዲል:: «የእርሱ ወደ ሆነው መጣ፥ የገዛ ወገኖቹም አልተቀበሉትም:: ለተቀበሉት ሁሉ ግን፥ በስሙ ለሚያምኑት ለእነርሱ የእግዚአብሔር ልጆች ይሆኑ ዘንድ ሥልጣንን ሰጣቸው፤ እነርሱም ከእግዚአብሔር ተወለዱ እንጂ ከደም ወይም ከሥጋ ፈቃድ ወይም ከወንድ ፈቃድ አልተወለዱም::» /ዮሐ.1÷11-13/ ተብሎ እንደ ተጻፈ የጌታችንና የመድኃኒታችን የኢየሱስ ክርስቶስን

የባሕርይ አምላክነት ለተቀበሉት ታምነውም ለሚጠመቁት ከአብራከ መንፈስ ቅዱስ ከማኅፀነ ዮርዳኖስ የሚወለዱበትን ሥልጣን እግዚአብሔር ሰጠ። «ሰው ከውኃና ከመንፈስ ካልተወለደ በቀር ወደ እግዚአብሔር መንግሥት ሊገባ አይችልም።» ዮሐ.3÷5 ተብሎ ተጽፏልና።

ስለዚህ በስሙ አምነው የተጠመቁት ብቻ ልጆች ይባላሉ እንጂ ሰው የሆነ ሁሉ አይደለም። «ነገር ግን የዘመኑ ፍጻሜ በደረሰ ጊዜ እግዚአብሔር ከሴት የተወለደውን ከሕግም በታች የተወለደውን ልጁን ላከ እንደ ልጆች እንሆን ዘንድ፣ ከሕግ በታች ያሉትን ይዋጅ ዘንድ። ልጆችም ስለሆናችሁ እግዚአብሔር አባ አባት ብሎ የሚጮኽ የልጁን መንፈስ በልባችሁ ውስጥ ላከ። ስለዚህ ከእንግዲህ ወዲህ ልጅ ነህ እንጂ ባሪያ አይደለህም፤ ልጅም ከሆንህ ደግሞ በክርስቶስ የእግዚአብሔር ወራሽ ነህ» ገላ.4÷4-7 እንዲል። በዚህ የአባትነትና የልጅነት ግንኙነት ላይ አንድ የተለየ ነገር እናስተውላለን። ፈጣሪ በጸጋ መንፈስ ቅዱስ ወልዶናልና የጸጋ አባታችን ሲሆን ፍጡር የሆነ ሰው ደግሞ በጥምቀት ተወልዶ የእግዚአብሔር የጸጋ ልጅ ይሆናል። ስለዚህ የእግዚአብሔር አባትነት አምነው ለተጠመቁት ሁሉና ከላይ በፍጡራን መካከል አባትነት ላላቸው ሁሉ ነው። ልጆችም ወደው ፈቅደው አምነው በተጠመቁ ጊዜ ልጅነትን ያገኛሉ። ስለዚህ የእግዚአብሔርን አባትነት ለማግኘት አምኖ መጠመቅ ስለሚያስፈልግ በሁኔታ የተወሰነ መሆኑን መረዳት ይቻላል።

I.7.3.<u>አባትነትና ልጅነት በፈጣሪ ዘንድ /በምሥጢረ ሥላሴ/</u>፡- ይህ ከላይ በሁለቱም መንገድ ካየናቸው ምሥጢራት በተለየ ሁኔታ ፈጣሪ አባት፣ ፈጣሪም ልጅ ሆኖ የምናይበት መንገድ ነው። ሥላሴ በሥልጣን ዕሩያን /ትክክል/ ናቸው፤ ዓለሙን በመፍጠር ጸንቶ መኖሩም በማሳለፍ፣ የፈጠሩትንም በመመገብ፣ በአገዛዝ፣ በመመለክ... ይህን በመሰለው ሁሉ አንድ ናቸው። በስም፣ በአካል፣ በግብር ግን ያለ

መቀላቀል፣ ያለ መጠፋፋት ፍጹም ሦስት ናቸው። የግብር ሦስትነታቸውም አብ ወላዲ አሥራፂ ነው፤ ወልድ ተወላዲ ነው፤ መንፈስ ቅዱስም ሠራፂ ነው።

አብ ይወልዳል ያሠርጻል እንጂ አይወለድም አይሠርጽም። ወልድም ቢወለድ እንጂ አይወልድም፣ አይሠርጽም፣ አያሠርጽም። መንፈስ ቅዱስም ቢሠርጽ እንጂ አይወልድም፣ አይወለድም፣ አያሠርጽም። ስለዚህ በግብር ፍጹም ሦስት ናቸው። አብም ወልድን ይወልደዋል ማለት ይፈጥረዋል ማለት አይደለም፤ እኛ የምንፈጥረውን እንደማንወልደው፣ የምንወልደውንም እንደ ማንፈጥረው። አብም እርሱ ልጄ ነው አለ እንጂ ፍጡሬ /ፍጥረቴ/ ነው አላለምና። ስለዚህ የአብ አባትነትና የወልድ ልጅነት ምሥጢር ከሌሎቹ ሁሉ የተለየ ነው። አብ በአባትነት ብቻ ጸንቶ ይኖራል እንጂ ልጅ የነበረበት ጊዜ አልነበረም፤ ወልድም በልጅነት ጸንቶ ይኖራል እንጂ አባት ወደ መሆን አይለወጥም። መንፈስ ቅዱስም በሕይወትነት ጸንቶ ይኖራል እንጂ አባትም ልጅም ወደ መሆን የሚለወጥ አይደለም።

በአጭር ቃል አብ የወልድ የባሕርይ አባት ነው፤ አባትነትን ከማንም አልተቀበለውም፣ ማንም ከእርሱ ሊወስደው አይችልም። ወልድም የአብ የባሕርይ ልጅ ነው፤ ልጅነትን ከማንም አልተቀበለውም ማንም ማን ከእርሱም ሊነጥቀው ሊወስድበት አይቻለውም። ለአብ ያለ ወልድ የባሕርይ ልጅ የለውም፤ ለወልድም ያለ አብ የባሕርይ አባት የለውም። የወልድ ከአብ መወለድም፣ የፀሐይ ብርሃን ከፀሐይ ከበብ ሳይቀዳደም እንደሚገኝ እንዲሁ የወጣ የተገኘ እንጂ በፍጡር ልማድ አይደለም። ከአብ ሲወለድ እናት አላስፈለገውም። መግለጫ ቋንቋ የሌለው ስለሆነ እንጂ የእርሱን መወለድ ልደት የእኛንም ልደት ማለት የሚገባ ሆኖ አይደለም።

ለምሳሌ ለሰው በላ፣ ለእሳትም በላ ለእግዚአብሔርም በላ ተብሏል:: ዘፍ.18፥1-10:: ይሁን እንጅ የሰው አበላል፣ ከእሳት አባላል፣ የእግዚአብሔር አበላል ከእሳትና ከሰው እንዲለይ ሁሉ ልደቱም እንዲሁ ፍጹም ልዩ በአንደበት ከመነገር በኅሊና ከመታሰብ በላይ ነው:: የእግዚአብሔር አብ ለወልድ አባትነቱና ለእኛ ያለው አባትነትም ፍጹም ልዩ እንደሆነ ራሱ ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በዕለተ ትንሣኤው ገልጦታል:: «እኔ ወደ አባቴና ወደ አባታችሁ ወደ አምላኬና ወደ አምላካችሁም ዐርጋለሁ ብለሽ ንገሪያቸው አላት::» ዮሐ.20፥17 ተብሎ ተጽፏልና::

ቅዱስ ጳውሎስም ከመላእክት ይበልጣል ካለ በኋላ ለመብለጡ አስረጅነት የጠቀሰው የቅዱስ ዳዊት ትንቢት ይኸን በምሥጢረ ሥላሴ ዘንድ ያለውን የልጅነት ምሥጢር ከሥጋዊው ጋር በማዋሐድ ነው:: ይኸውም:-

-<u>አንተ ልጄ ነህ</u>:- ተናጋሪው አብ ሰሚው ወልድ ሆኖ የተነገረ ነው:: አብ ወልድን ቅድመ ዓለም አካል ዘእም አካል ባሕርይ ዘእምባሕርይ የወልድኩህ ልጄ ነህ አለው:: «በመጀመሪያው ቃል ነበረ፥ ቃልም በእግዚአብሔር ዘንድ ነበረ፥ ቃልም እግዚአብሔር ነበረ::» ዮሐ.1፥፤ «አንቺም ቤተ ልሔም ኤፍራታ ሆይ፣ አንቺ በይሁዳ አእላፋት መካከል ትሆኚ ዘንድ ታናሽ ነሽ፤ ከአንቺ ግን አወጣጡ ከቀድሞ ጀምሮ ከዘላለም የሆነ በእሥራኤልም ላይ ገዥ የሚሆን ይወጣልኛል::» /ሚክ.5፥2/ በማለት ጥንት በሌለው ቀዳማዊነት /መጀመሪያነት/ እንደ ወለድኩህ ሁሉ እኔ ዛሬ ወለድኩህ ይላል::

ዛሬ የተባለች ድኅረ ዘመን ከእመቤታችን ከቅድስት ድንግል ማርያም የተወለደባት ዕለት ናት:: ዘመን የማይቆጠርለት መለኮት ዘመን የሚቆጠርለትን የአዳምን ሥጋ ነሥቶ በፍጹም ተዋሕዶ

መወለዱን ሲያጠይቅ ነው:: «ነገር ግን የዘመኑ ፍጻሜ በደረሰ ጊዜ እግዚአብሔር ከሴት የተወለደውን ልጁን ላከ::» /ገላ.4፡4/ እንዲል ቀድሞ ከአብ ያለ እናት እንደተወለደ በኋላም ከእመቤታችን ያለ አባት ተወለደ:: በዚህም የቀደመ ልደቱ ታወቀ ተረዳ:: «ልደት ቀዳማዊ ተዐውቀ በደኃራዊ» እንዲል:: ስለዚህ እንዲህ ተብሎ አስቀድሞ ትንቢት የተነገረለት ሱባኤ የተቆጠረለት አምላክ ወልደ አምላክ ነው እንጂ ዕሩቅ ብእሲ አይደለምና ከመላእክት ይበልጣል አለ::

ይልቁንም በ2ኛሳሙ.7፥14 ላይ እግዚአብሔር ለዳዊት ስለ ልጁ ስለ ሰሎሞን የተነገረው ፍጻሜው ለጌታችን መሆኑን አስረጂ አድርጐ አቅርቦታል:: «እግዚአብሔር ለዳዊት በእውነት ማለ አይጸጸትም፣ እንዲህ ብሎ ከሆድህ ፍሬ በዙፋንህ ላይ አስቀም ጣለሁ::» መዝ.131፥11 ስላለው በልማደ ሰው በሩካቤ በዘር የሚወ ለድና የሥጋ አባት የሚኖረው አይደለም ለማለት «እኔ አባት እሆነዋለሁ፤ እርሱም ልጅ ይሆንልኛል::» 2ኛሳሙ.7፥14 አለው:: እግዚአብሔር ወልድ ሰው የሆነው በፍጹም ተዋሕዶ ነውና የተጸነሰውም የተወለደውም በግብረ መንፈስ ቅዱስ ለኅሊና በሚረቅ ምሥጢር ነው:: ስለዚህ ለቀደመ ልደቱ እናት እንዳላስፈለገው ለኋለኛ ልደቱም አባት አያስፈልገውም::

ይልቁንም ልደቱ የሚደንቅ እንጂ እግዚአብሔር ከገለጠልን አልፈን መናገር እንደማይቻለን ለማስረዳት «ደግሞም በኩርን ወደ ዓለም ሲያገባ:-የእግዚአብሔር መላእክት ሁሉም ለእግዚአብሔር ይስገዱ ይላል::» በማለት ቁጥር ስድስት ላይ ገልጿል:: ለመሆኑ በኩር ማለት ምን ማለት ነው? ጌታችንስ ስለ ምን በኩር ተባለ?

1.7.4. <u>በኩር:-</u> በሁለት መንገድ እንመለከተዋለን፤ ምሥጢሩ ግን አንድ ነው:: ይኸንንም እንደሚከተለው እናቀርባለን::

1.7.4.1. <u>ቀዳማዊ፣ አለቃ፣ ...ሹም</u> ማለት ነው:: ከዚህ የተነሣ

በኩር መባል የሚገባው ጌታችን ብቻ ነው። ቀዳሚ የሌለው ቀዳማዊ፣ ማንም ያልሾመው ሊሽረውም የሚቻለው የሌለ ሥልጣኑ የባሕርይ ገንዘቡ የሆነ አለቃ ሹም እርሱ ብቻ ነውና። «ሕፃን ተወልዶልናልና፣ ወንድ ልጅም ተሰጥቶናልና አለቅነትም በጫንቃው ላይ ይሆናል። ስሙም ድንቅ መካር፥ ኃያል አምላክ፣ የዘላለም አባት፣ የሰላም አለቃ ተብሎ ይጠራል።» ኢሳ.9÷6 እንዲል።

1.7.4.2. <u>የመጀመሪያ ልጅ ማለት ነው፡-</u> የመጀመሪያ ልጅ ማለት የእናቱን ማኅፀን ቀድሞ የፈታ ማለት ነው። ይሁን እንጅ የእናቱን ማኅፀን በመፍታቱ ብቻ የሚገኝ አይደለም። ምክንያቱም ብኩርና ከእግዚአብሔር የሚሰጥ ጸጋ ነውና። ምሥጢራዊው ትርጉም ማላቅ፣ ከፍ ማድረግ፣ መሾም መሸለም እንደ ማለት ያለ ነው። «እርሱ፡- አባቴ አንተ ነህ፥ አምላኬ የመድኃኒቴም መጠጊያ ይላል። እኔም ደግሞ በኩሬ አደርገዋለሁ፥ ከምድር ነገሥታትም ከፍ ይላል።» መዝ.88÷26–27 እንዲል። በዘፍ.25÷27–34 ላይም ዔሳው ብኩርናውን ለያዕቆብ እንደ ሸጠለት ተጽፏል። ብኩርና የእናትን ማኅፀን መፍታት ብቻ ቢሆን ኖሮ ያዕቆብና ዔሳው ወደ እናታቸው ማኅፀን ተመልሰው ያዕቆብ ቀድሞ ዔሳው ሊከተል አይችልምና ሸጠለት ባልተባለ ነበር። ስለዚህ ብኩርና ሹመት ከፍ ማድረግን ማክበርን እንጂ ሥጋዊውን ልማድ ብቻ የሚከተል እንዳልሆነ መገንዘብ ያስፈልጋል።

ይስሐቅ ያዕቆብን «...አሕዛብ ይገዙልህ ሕዝብም ይሰገዱልህ፤ ለወንድሞችህ ጌታ ሁን፣ የእናትህም ልጆች ይሰገዱልህ የሚረግምህ እርሱ ርጉም ይሁን፣ የሚባርክህም ቡሩክ ይሁን።» /ዘፍ.27÷29/ ብሎ እንዳከበረው እንዳላቀው በመጻሕፍት ተጽፏልና። ስለዚህ ብኩርና ይህ ሀብትና ሹመት ለተሰጣቸው ሰዎች መጠሪያ ሆኖ እንዳገለገለ መገንዘብ ያስፈልጋል። ጌታ ራሱ የሚቀርበው በሌለ

ብርሃን የሚኖር /1ኛጢሞ.6፡16/፤ እኔ የዓለም ብርሃን ነኝ /ዮሐ.8÷12/፤ የዓለም ብርሃንነት የባሕርይ ገንዘቡ የሆነ እርሱ «እናንተ የዓለም ብርሃን ናችሁ።» /ማቴ.5÷14/ እንዳለ ሁሉ ብኩርናን /አለቅነትን፣ ሹመትን፥ ቀዳሚነትን/ ለሰው መስጠቱን መገንዘብ ይገባል። እግዚአብሔርም በኩር ሁሉ የኔ ነው ማለቱ መምረጡ ማክበሩ መሆኑንን ልብ ማለት ይገባል። ለመሆኑ ጌታችንን ስለ ምን በኩር ተባለ?

ሀ/ <u>የአብ ተቀዳሚ ተከታይ የሌለው አንድያ ልጁ ስለሆነ፡-</u> አካላዊ ቃል የአብ ተቀዳሚ ተከታይ የሌለው የባሕርይ ልጁ ነው። በመልክ ይመስለዋል በባሕርይም ይተካከለዋልና፥ «እኔን ያየ አብን አየ፤ እኔና አብ አንድ ነን» እንዲል። ዮሐ.10÷30። ቀዳማዊ ልደቱንም በዚህና በዚህ ብሎ መመስል አይቻልም፥ ሊቃውንትም በምናውቃቸው በፀሐይ፣ በእሳት፣ በባሕር መመሰላቸው ለእኛ ይረዳን ዘንድ ብቻ ነው። ለእርሱ ቀዳማዊ ልደት አብርሃም ከይስሐቅ እንደሚቀድም እንዲልቅም ይስሐቅም ከያዕቆብ እንዲቀድም እንዲልቅ አብ ወልድን የሚቀድመውም የሚልቀውም አይደለም። በዚህ ዓይነትም በልማደ ሰብእ ተወለደ አይባልም። «አወጣጡ ከጥንት የሆነ....» ሚክ.5÷2 እንዲል።

ጥንታዊ ቀዳማዊ አለቃ፥ በራሱ ፈቃድ ሁሉ የሚያደርግ ስለሆነ በኩር ይባላል። ቅዱስ ጳውሎስም «በኩርን ወደ ዓለም ሲያስገባ...» ያለው በኩርነቱን ለአብ ሰጥቶ ተናግሯልና የአብ ተቀዳሚ ተከታይ የሌለውን ለማለት ነው።

ለ/ <u>በኩረ ማርያም ስለሆነ</u>፡- «የበኩር ልጅዋንም እስክትወልድ ድረስ አላወቃትም።» /ማቴ.1÷25/ እንዲል ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የእመቤታችን የበኩር ልጅ ነው። በኩረ ማርያም መባሉ ግን ሌሎች ሰዎች ለወላጆቻቸው በኩር ከሚባሉበት ፍጹም

የተለየ እንደሆነ መረሳት የለበትም:: ሌሎቹ ጽንሰታቸው በዘር በሩካቤ ነው:: የሚወልዱትም በተፈትሖ ማኅፀን ነው:: እርሱ ግን ያለ ወንድ ዘር፣ ያለ ሩካቤ በግብረ መንፈስ ቅዱስ ተጸነሰ፣ ያለ ተፈትሖ ማኅፀንም በድንግልና ተወለደ::» «እናቱ ማርያም ለዮሴፍ በታጨች ጊዜ ሳይገናኙ በመንፈስ ቅዱስ ጸንሳ ተገኘች:: ማቴ.1÷18:: ዳግመኛም «እነሆ ድንግል ትጸንሳለች÷ ወንድ ልጅም ትወልዳለች÷ ስሙንም /አማኑኤል ብላ ትጠራዋለች::» ኢሳ.7÷14 ተብሏልና:: እንበለ ዘር የተወለደም የሰውን ዘር በመናቅ በማቃለል አይደለም:: ይልቁንም ስለ ሦስት ነገር ነው::

በጥንተ ተፈጥሮ ሔዋንን እግዚአብሔር ከአዳም የግራ ጎን አጥንት አስገኝቷት ነበርና ወንዶች ያለ ሴት እናንተ ሴቶችን አስገኝተናል፤ እናንተ ግን ወንዶችን:- እኛ ወንዶች እንኳን መውለድ ቢቻላችሁም ያለ ወንድ መውለድ አይቻላችሁም እያሉ ይመኩ ነበርና ይኸንን ትምክህት ለማራቅ፤ እመቤታችን ያለ ወንድ ዘርዕ እርሱን አስገኝታ አስተካክላናለችና::

«እኔ አባት እሆነዋለሁ÷ እርሱም ልጅ ይሆነኛል» /2ኛሳሙ.7÷14/ ተብሎ እንደ ተጻፈ ለጌታችን ከአብ በቀር አባት የሚያስፈልገው አይደለምና÷ አብም ያለ ወልድ ሌላ ልጅ አያስፈልገውም::

-ቀድሞ ከባሕርይ አባቱ ከአብ ያለ እናት መወለዱን አሁን ደግሞ ከእመቤታችን ያለ አባት በመወለድ እንዲገልጥልን ስለ ወደደ ነው /ልደት ቀዳማዊ ተዐውቀ በደኃራዊ እንዲል/::

ስለዚህ ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርቶስ የተወለደውን ልደት በምንም በምን የሚመስለውና የሚተካከለው የለም:: ከእርሱ ልደት በፊትም በዚያም ጊዜ ከዚያም በኋላ እንበለ ዘርዐ ተጸንሶ የተወለደ ሊወለድም የሚቻለው የለምና:: ልደቱን በምትመስል

ልደት የቀደመም የሚከተልም የለምና በኩር ይባል ዘንድ ተገባው:: እንዲሁ የተደረገላት፡ እንበለ ዘርዕ፣ እንበለ ሩካቤ፣ እንበለ ሰስሎተ ድንግልና የጸነሰች፡ ያለ ተፈትሖ ማኅፀን፣ ያለ ምጥ፣ ያለ ርስሐት፣ በፍጹም ድንግልናም የወለደች በዚያውም ላይ አምላክን በመውለድ የከበረችና ወላዲተ አምላክ ለመባል ከፍጥረት ወገን ሁሉ የከበረች እንድትሆን ያደረገበት ልደቱ ፍጹም ልዩ ነው፡ በእንደበት ከመነገር በኅሊናም ከመታሰብ በላይ ነውና:: እንኳን ከድንግል የተወለደበት ምሥጢር በዝግ ቤት የአገባቡም ምሥጢር ለሐዋርያት አልተገለጠም፡ እንዲያው ገብቶ ተመለከቱት እንጂ:: ዮሐ.20÷26::

<u>ሐ/ በኩረ ሙታን ስለሆነ:-</u> ሰው ሁሉ ይሞታል፡ ለሞትም ያልተገዛ፣ የማይገዛም ሰው የለም፡ «የኋለኛው ጠላት የሚሻረው ሞት ነው፡ ሁሉን ከእግሩ በታች አስገዝቷልና:: ነገር ግን ሁሉ ተገዝቷል ሲል፣ ሁሉን ካስገዛለት በቀር መሆኑ ግልጥ ነው::» ሁሉ ከተገዛለት በኋላ ግን እግዚአብሔር ሁሉ በሁሉ ይሆን ዘንድ በዚያን ጊዜ ልጁ ራሱ ደግሞ ሁሉን ላስገዛለት ይገዛል::» /1ኛቆሮ.15÷22-28/ በማለት ቅዱስ ጳውሎስ ሰው ሁሉ ጌታችንም እንደ ሞተ አስረድቷል:: ነገር ግን የእኛ ሞትና የጌታችን ሞት ልዩ እንደሆነ በዚሁ ጥቅስ ላይ ተብራርቷል::

1ኛ. ለሞት ሁሉን ያስገዛለት እግዚአብሔር እንደሆነ፣

2ኛ. ሁሉ በሁሉ ይሆን ዘንድ ራሱ እግዚአብሔር በወደደ ጊዜ በፈቃዱ እንደ ሞተ ገልጿል:: ምክንያቱም የእኛ ሞት በፈቃዳችን በስቅዳችን አይደለም፤ የእርሱ ግን በፈቃዱና በአሰባት ጊዜ የተፈጸመች ናትና፤ ይኸውም «ጊዜዬ ገና አልደረሰም» ዮሐ.2÷2 በማለቱ ታውቋል:: ይልቁንም አስቀድሞ በነቢዩ በዳዊት «እንስ ሰከብኩ ወኖምኩ፡ እኔ ተኛሁ እንቀላፋሁም» /መዝ.3÷5/ ብሎ በፈቃዱ መሞቱን ቀደም ብሎ እንዳናገረ ተጽፏል!: በኋላም ቅድስት ነፍሱን

ከቅድስት ሥጋው ራሱ እንደለየት «አባት ሆይ፥ ነፍሴን በእጅህ አደ ራ እሰጣለሁ አለ።» ሉቃ.23÷46 በማለት ገልጦልናል።

እኛ ግን መሞቻችንንም አናውቀውም «ቀኒቱንና ሰዓቲቱን አታውቁምና እንግዲህ ንቁ።» ማቴ.25÷12 እንደተባለው ነፍሳችንንም ከሥጋችን የመለየት ሥልጣን የለንም። «...እግዚአ ብሔር ግን፡- አንተ ሰነፍ፥ በዚች ሌሊት ነፍስህን ከአንተ ሊወስዷት ይፈልጓታል፤ ይህስ የሰበሰብኸው ለማን ይሆናል? አለው።» ሉቃ 12÷20 ተብሏል። ጌታችን ግን በሥልጣኑ እንደሚለያትም «ነፍሴን ላኖራትም ላነሣትም ሥልጣን አለኝ» ዮሐ.10÷18 ሲል አስቀድሞ አስተምሯል። ጌታችን ሞተ ሲባልም ነፍሱ ከሥጋው ተለየች ማለት እንጂ እንደ እኛ በድን ሆነ ማለት አይደለም፤ ምክንያቱም መለኮቱ ያልተለየው ሕያው ነውና። «እነ ንውም ወልብየ ንቅሕት፤ እኔ ተኛ ቻለሁ ልቤ ግን ነቅቷል» /መኃ.5÷2/ እንዲል ምውት በሰውነቱ ሕያው በመለኮቱ ነውና። «ቅዱስ ጴጥሮስም በሥጋ ሞተ በመንፈስ ግን ሕያው ሆነ።» 1ኛጴጥ.3÷19 ብሏልና።

ስለዚህ የጌታችንን ሞት የሚመስላት የሚተካከላትም የለም። በሥልጣኑ ሞቷልና ሥጋውም በመለኮቱ ሕያው ነውና። ነፍሱንም ከሥጋው የለየ ራሱ በሥልጣኑ ነውና፣ ለሞቱ ተቀዳሚም ተከታይም የለውምና በኩረ ሙታን ይባላል። ይልቁንም ሞቱ በሞት ላይ ሠልጥና ዲያብሎስን አሸንፋለችና በማንና በምን እንመስላታለን፤ ከምንስ ጋር እናተካክላታለን። ዕብ.2÷14። «እርሱም በሁሉ ፊተኛ ይሆን ዘንድ፥ መጀመሪያ ከሙታንም በኩር ነው።» ቆላ.1÷19።

መ/ <u>በኩረ ትንሣኤ ስለሆነ፡-</u> ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በኩረ ሙታን እንደሆነ ሁሉ በኩረ ትንሣኤም ነው። ስለ ትንሣኤውም አስቀድሞ ነቢያትን አናግሯል። «ወተንሣእኩ እስመ እግዚአብሔር አንሥአኒ፤ ኢይፈርህ እምአዕላፈ አሕዛብ» ተነሣሁ፥

እግዚአብሔር አንሥቶኛልና። የጠላቶቼን /የአእላፋት ሠራዊትን/ ብዛት አልፈራም። መዝ.3፡5። «ይእዜ እትነሣእ ይቤ እግዚአብሔር፤ እሬሲ መድኃኒተ ወእገሀድ ቦቱ፤ ሦስት መዓልት ሦስት ሌሊት በከርሰ መቃብር አድሬ እነሣለሁ ትንሣኤዬን አደርጋለሁ፤ ኃይሌንም በትንሣኤዬ እገልጣለሁ።» መዝ.11፡5፤ «እግዚአብሔር ይነሣ ጠላቶቹም ይበተኑ» መዝ.67፡1፤ «እግዚአብሔርም ከእንቅልፍ እንደሚነቃ ተነሣ።» /መዝ.77፡65/ ሲል አናግሯል። ራሱም በወንጌል «ይህን ቤተ መቅደስ አፍርሱት በሦስት ቀን እሠራዋለሁ።» ዮሐ.2፥19፤ «ነፍሴን ላኖራትም ላነሣትም ሥልጣን አለኝ።» ዮሐ.10፡18።

ከላይ የቅዱሳት መጻሕፍትን አስረጂነት እንደተመለከትነው የጌታችን ትንሣኤ ልዩ ነው። ምክንያቱም የሌሎቹ ትንሣኤ አሥነሺ አስፈልጓቸዋል። የሰራፕታዋን መበለት ልጅ ነቢዩ ኤልያስ /1ኛነገ.17÷12-24/፤ የሱናማዊቷን ልጅ ነቢዩ ኤልሳዕ /2ኛነገ.4÷32-37/፤ አልዓዛርን /ዮሐ.11÷43/፤ የመኰንኑን ልጅ /ማቴ.9÷18/፤ ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፣ ጣቢታን ቅዱስ ጴጥሮስ፣ አውጤኪስንም ቅዱስ ጳውሎስ /ሐዋ.9÷39፣ ሐዋ 20÷10/ እንዳሥነሷቸው ተጽፏልና። እነዚህ ሰዎች ሁለተኛ ሞት አለባቸው፤ እርሱ ግን የለበትም። በኋላም በትንሣኤ ዘጉባኤ ሁላችንም አሥነሺ ያስፈልገናል፤ «ጌታ ራሱ በትእዛዝ በመላእክትም አለቃ ድምፅ በእግዚአብሔርም መለከት ከሰማይ ይወርዳልና፣ በክርስቶስም የሞቱ አስቀድመው ይነሣሉ።» 1ኛተሰ.4+16፤ «እነሆ፥ አንድ ምሥጢር እነግራችኋለሁ ሁላችን አናንቀላፋም ነገር ግን የኋለኛው መለከት ሲነፋ ሁላችን በድንገት በቅጽበተ ዓይን እንለወጣለን፤ መለከት ይነፋልና ሙታንም የማይበሰብሱ ሁነው ይነሣሉ፤ እኛም እንለወጣለን።» 1ኛቆሮ.15÷52 እንዲል።

ስለዚህ የጌታችንን ትንሣኤ የሚመስል ትንሣኤ የሚነሣ፣ የተነ

ሣም የለም:: ምክንያቱም በሥልጣኑ እንደ ሞተ በሥልጣኑ መነሣቱ ዋናው ልዩ የሚያደርገው ነገር ቢሆንም ሌሎች ተጨማሪ ክስተቶችም ነበሩ:: በመጀመሪያ በመቃብር ውስጥ ቢያድርም በመለኮቱ ሕያው ስለሆነ:: እንደ ሌሎቹ እርሱ መለወጥ /መበስበስ/ የለበትም፤ በሌላ በኩል በፍጹም ድንግልና ተጸንሶ በፍጹም ድንግልና እንደ ተወለደ የተነሣውም በዝግ መቃብር «መቃብር ክፈቱልኝ መግነዝ ፍቱልኝ» ሳይል ነው:: በኋላም በተዘጋ ቤት ውስጥ ገብቷል:: ዮሐ.20÷26::

ከመቃብሩ ላይ የተቀመጠውን ድንጋይ ከትንሣኤ በኋላ መልአኩ አንከባልሎታል:: ይኸውም የጌታን በመቃብር አለመኖር አይተው ትንሣኤውን ያለ ጥርጣሬ እንዲቀበሉት ነው:: ማር.16÷1–8 ፣ ማቴ.28÷1–3:: በመሆኑም ከእርሱም በፊት ይሁን በዚያች የእርሱ የትንሣኤ ዕለት ከዚያም በኋላ የእርሱን ትንሣኤ በሚመስል የተነሣ የሚነሣም የለም፤ ለትንሣኤውም ከዚያ በፊት ቀዳሚ ከዚያም በኋላ ተከታይ የለውምና ጌታችን በኩረ ትንሣኤያችን ይባላል::

ሠ/ <u>በኩረ ምእመናን ስለሆነ ነው:</u>- ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ፍጹም አምላክ እንደሆነ ሁሉ ፍጹም ሰውም ነው:: «ዳስመ ምኩር በኩሉ አምሳሊነ ዘእንበለ ኃጢአት ባሕቲታ፤ ከኃጢአት በቀር በነገር ሁሉ እንደ እኛ የተፈተነ ነው::» ዕብ.4÷15 እንዲል:: ይሁን እንጂ ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በዚህ ምድር ያደረገው ሁሉ በሥልጣኑ ነው:: ወንጌልም የምትሰጠው ምስክርነት ይህንኑ ብቻ ነው:: አለቃ ኪዳነ ወልድ ክፍሌ ጌታችንን ቃል ከአብ ተቀብሎ አዳም ያስወሰዳቸውን ሰባት ሀብታት ገንዘብ አድርጓል፤ ስለዚህም ካህን፣ ንጉሥ፣ ሐዋርያ በኩረ ምእመናን መባል ተገባው ይላሉ:: ኪ.ወ.ክ. መዝገበ ቃላት ገጽ 780 ተመልከት::

ይህ ግን ጌታችን የሚያስተምርበትንና ተአምራት ያደረገበትን ሥልጣን ያላወቁ አይሁድን ያስመስላቸዋል ማቴ.21÷23፡ «ሀብታም

ሲሆን እናንተ በእርሱ ድህነት ባለጠጎች ትሆኑ ዘንድ ስለ እናንተ ድሀ ሆነ::» /2ኛ ቆሮ.8÷9/ ተብሎ እንደተጻፈ ባለጸጋነቱም በአምላክነት ባሕርይ ጸንቶ ይኖር እንደ ነበር «እርሱ በእግዚአብሔር መልክ ሲኖር ሳለ ከእግዚአብሔር ጋር መተካከልን መቀማት እንደሚገባ ነገር አልቆጠረውም:: ነገር ግን የባሪያን መልክ ይዞ በሰውም ምሳሌ ሆኖ ራሱን ባዶ አደረገ:: በምስሉም እንደ ሰው ተገኝቶ ራሱን አዋረደ÷ ለሞትም ይኸውም የመስቀል ሞት እንኳ የታዘዘ ሆነ::» ፊል.2÷6–8 ሲል መዋረዱን /ትኅትናውን/ ጨምሮ ገልጧል::

ሰው በመሆኑም እንደ ደኸየ ሁሉንም ነገር እንደ ተወ «ለቀበሮዎች ጉድጓድ ለሰማይም ወፎች መሣፈሪያ አላቸው ለሰው ልጅ ግን ራሱን የሚያስጠጋበት የለውም::» በማለት ስለ ራሱ ገልጦልናል:: ማቴ.8÷20:: ስለዚህ ጌታችን ከልዕልና ወደ ትኅትና ከባለጠግነት ወደ ድህነት የመጣ እንጂ ከትኅትና ወደ ልዕልና ከድህነትም ወደ ባለጠግነትም ሄደ ለማለት እንደማይቻል መገንዘብ ያስፈልጋል:: በሰባቱ ሀብታት ማኅደርነት ወደ አምላክነት መሸጋገር የሚቻል ከሆነ ከእርሱ በፊት ዳዊት በንጉሥነት ተቀብቶ ሰባቱን ሀብታት ገንዘብ አድርጎ ነበር:: ስለዚህ እርሱ ስለ ምን ወደ ቀደመ ክብራችን አልመለሰንም?

ሰባቱ ሀብታት የሚባሉት ይልቁንም ለዳዊት እንደተሰጡትና እንደፈጸማቸው እንደሚከተለው እንመለከታቸዋለን::

1. ሀብተ ክህነት:- በሃያ አራቱ ጊዜያት አሥራ ሁለት አሥራ ሁለት ሆነው ተከፍለው እግዚአብሔርን ያገለግሉ ነበር:: ከእነዚህም ሌዋውያን ገብቶ ስለ ተቆጠረ ሀብቱ አለው:: 1ኛ ዜና.15÷1–37::
2. ሀብተ ኃይል:- አንበሳን በጡጫ ነብርን በርግጫ መግደል

ነው:: 1ኛሳሙ.17÷34::

3. <u>ሀብተ መዊዕ</u>:- በዝናው ሳይቀር መርታት፣ ዜና ነገሩን ሲሰሙት መረበሽን ያመለክታል፣ የዳዊትም ዝናው ሲሰማ በዚህ በኩል መጣ ሲባል ጦሩ ሁሉ ይናድ ነበር:: 1ኛሳሙ.18÷30::
4. <u>ሀብተ በገና</u>:- በገና አዘጋጅቶ መደርደር፥ እግዚአብሔርን ማመስገን /1ኛሳሙ.18÷10/::
5. <u>ሀብተ ፈውስ</u>:- በሽተኛ የመፈወስ ሀብት ነው:: ቅዱስ ዳዊት በገና እየደረደረ ሳኦልን ከሚያሰቃየው ርኩስ መንፈስ ያሳርፈው ነበር:: /1ኛሳሙ.16÷23/
6. <u>ሀብተ ትንቢት</u>:- ትንቢት የመናገር ሀብት ነው:: ቅዱስ ዳዊት 150ውን ዳዊት በአሥር አርዕስት አድርጐ ትንቢት ተናግሯል::
7. <u>ሀብተ መንግሥት</u>:- የገዥነት ሀብት ነው:: ይኸውም የገደለውን ማስገደል፤ የቀማውን ወንበዴ ማስመለስና መቅጣት የመሰለ ነው:: ዳዊትም ንጉሠ እስራኤል ነበር::

ታዲያ በሰባት ሀብታት አንድ ሰው በኩረ ምእመናን ከሆነ ዳዊት ለምን አልሆነም:: ጌታችን ሃብታትን የሚቀበል ሳይሆን የሚሰጥ ነው:: እንኳን ሀብታትን ዘላለማዊ ሕይወትን የሚሰጥ ከአብና ከመንፈስ ቅዱስ ጋር በሥልጣን ሰፉይ ነው::

«አብ ሙታንን እንደሚያነሣ ሕይወትም እንደሚሰጣቸው፥ እንዲሁ ወልድ ደግሞ ለሚወዳቸው ሕይወትን ይሰጣቸዋል::» ዮሐ.5÷21 እንዲል:: ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስን ግን በኩረ ምእመናን ያሰኘው ይህ አይደለም:: እርሱ ክህነቱ የባሕርይው ነው ከማንም አልተቀበለውም:: ከእርሱ ሥጋዌ በፊት፣ በእርሱ የሥጋዌ ዘመን፣ ከእርሱም በኋላ ራሱን ካህን፣ ራሱን መሥዋዕት፣ ራሱን መሥዋዕት ተቀባይ አድርጐ ሰውን ከእግዚአብሔር ጋር

ያስታረቀ ሊያስታርቅም የሚችል ሌላ ካህን የለንም:: ለዘላለም ካህን ነህ የተባለው ክህነቱ የባሕርይው ስለሆነ ነው:: መዝ.109+4፣ ዕብ. 9+12፣ ሮሜ.5+10፣ 2ኛቆሮ.5+19::

የእርሱ መለኮታዊ ደም ከመፍሰሱ በፊትም ማንም ሰው ራሱን ከአዳም በደል /ከውርስ ኃጢአት/ ነጻ ማውጣት አልተቻለውም:: «ሁሉ ተሳስተዋል፥ በአንድነትም የማይጠቅሙ ሆነዋል::» /ሮሜ.3+12/፤ «ስለዚህ ምክንያት ኃጢአት በአንድ ሰው ወደ ዓለም ገባ፣ በኃጢአትም ሞት፤ እንደዚሁም ሁሉ ኃጢአትን ስላደረጉ ሞት ለሰው ሁሉ ደረሰ::» ሮሜ.5÷12 ተብሎ እንደ ተጻፈ:: ጌታችንም ይህን ኃጢአት አስወገደ:: «ኃጢአተኞችን ሊያድን ክርስቶስ ኢየሱስ ወደ ዓለም መጣ የሚለው ቃል የታመነና ሁሉ እንዲቀበሉት የተገባ ነው::» 1ኛጢሞ.1+15::

ስለዚህ ጌታችን በፈቃዱ ሰው ሆነ:: የዲያብሎስንም ሥራ አፈረሰ:: 1ኛዮሐ.3÷8:: ልጆች ተብለን የምንጠራበትን ሥልጣንና ፍቅር ሰጠን:: ዮሐ.1÷12፣ 1ኛዮሐ.3+1:: ለምእመናንንም የምግባር አብነት ለመሆን ጾሞ ሦስቱ አርእስተ ኃጣውእን ድል ነሣ:: ማቴ.4÷1–11:: እግር እስከ ማጠብም ራሱን ዝቅ አደረገ:: ዮሐ.13÷13::...ይህንና የመሰሏቸውን ሁሉ በማድረግ እንድንከተለው ጠራን:: ዮሐ.14÷6:: ቅዱስ ጳውሎስም እርሱን መምሰሉን ተረጐመው:: 1ኛቆሮ.11÷1:: እኒህን ሁሉ ግን በሥልጣኑ የሚያደርግ ከእርሱ በቀር ሌላ ባለመኖሩ በኩረ ምእመናን ተባለ::

1.8. <u>በደስታ ዘይት ቀባህ</u>:-

በእንተዝ ቀብዐከ እግዚአብሔር አምላክከ
ቅብዐ ትፍሥሕት እምእለ ከማከ
ስለዚህም እግዚአብሔር አምላክነትህ ቅባህ

የደስታ ቅባትም ከአንተ ዘንድ ነው:: መዝ.44÷7::

1.8.1. <u>የጸጐችና የቅብዐቶች ታሪክ፡-</u> በኢትዮጵያ ታሪክ እንደሚታወቀው እስከ አፄ ሱስንዮስ ድረስ ያለው የካቶሊኮች እንቅስቃሴ ከመውጣትና ከመግባት ያልበለጠ ነበር:: በአፄ ሱስንዮስ ዘመን ግን በንጉሡ ዘንድ ሙሉ ተቀባይነትን አግኝተው አዋጅ አሳውጀው የኢትዮጵያን ሃይማኖት ካቶሊክ ለማድረግ ተንቀሳቀሱ:: እነ ጴጥሮስ ፓኤዝ በግእዝ እስከ መስበክ ደረሱ፤ ኢትዮጵያውያን ሊቃውንትና ምእመናንንም እንደ በግ በመታረድ÷ ሰማዕትነትም ተቀበሉ::

አፄ ሱስንዮስን መቅሰፍት እግዚአብሔር በደዌ በመታቸው ጊዜ ፈውስን ይሰጧቸው ዘንድ ወደ ገዳማቱ መባና መልእክተኛ ላኩ:: በገዳማውያኑም ጸሎት እግዚአብሔር ገጸ ምሕረቱን አዞረላቸው:: ንጉሡም አዋጁን በአዋጅ አሽረው የተዋሕዶ ሃይማኖት ብሔራዊት እንደሆነች እንድትጸና ልጃቸውም አቤቶ ፋሲል አፄ ተብሉ እንደነገሡ አሳወጁ:: የሕዝቡን መጉዳት አይተዋልና ካቶሊኮች ቀርበው እንዲከራከሩና ለረታውም ሃይማኖቱ እንዲጸናለት አዘዙ:: ክርክሩም በጎንደር ከተማ ሲደረግ የተዋሕዶ አፈ ጉባኤ ሆነው የቀረቡት እጨጌ በትረ ጊዮርጊስ ሲሆኑ የካቶሊኮች ደግሞ አልፎንሱ ሜንዴዝ ነበረ:: በክርክሩም ተዋሕዶዎች ረትተው ካቶሊኮች ከሀገር እንዲወጡ ታዘዙ::

በዚህ ጊዜ ነበር አልፎንሱ ሜንዴዝ ኤዎስጣቴዎስ ዘሳንኳ ጊዮርጊስ /ጎጃም/ እና ቁርንጭ መናፍቅ ተክለ ሃይማኖትን /ዘሸዋ/ ወስዶ በወደብ አካባቢ ታምሜያለሁ በማለት ለኤውስጣቴዎስ ቅብዐትን ለተክለ ሃይማኖት ጸጋን አስተምሯቸዋል:: ይህንን በማድረጉም «በኢትዮጵያ ሁለት እሾህ ተክየባታለሁ» እንዳለ ይነገርለታል:: እንደ አልፎንሱ ሜንዴዝ ንግርትም ሁለቱ እሾኾች እስካሁን ሕዝቡን ሲያቆስሉ የአንድነት ስሜትን ሲቀንሱ ለዘመናት ኖረዋል::

1.8.2. <u>የጸጐች እምነት በመጽሐፍ ቅዱስ ሲመዘን፡-</u> ጸጋ ማለት ሀብት፣ መልካም ስጦታ፣ ዕድል ፈንታ፣ ትምህርት፣ ሥርየት፣ ይቅርታ፣ ብዕል፣ ክብር፣ሕዋስ፣ ሞገስ፣ የቸርነት ሥራ፣ ያለዋጋ የሚሰጥና የሚደረግ፤ ማለት ነው:: ኪ.ወ.ክ. ገጽ 743:: የጸጋ እምነት ተከታዮች ሦስት ልደትን እንደሚያምኑ ይናገራሉ:: ይኸንንም ቅድመ ዓለም ከአብ ያለ እናት፣ በማኅፀን መንፈስ ቅዱስን ተቀብቶ የጸጋ ልደት፣ በኋላም ከእመቤታችን በሥጋ የተወለደውን መወለድ በመዘርዘር ነው:: ታድያ እግዚአብሔር ሰው የሆነው እንደዚህ ነውን ? ፈጽሞ:: በቀላሉ ለመረዳት ይቻለን ዘንድ በመጠኑ ከምሥጢረ ሥላሴ እንመለከታለን::

ቅድስት ሥላሴ በክብር ዕሩያን ናቸውና አይበላለጡም፤ አብ ከወልድ ከመንፈስ ቅዱስ፣ ወልድም ከአብ ከመንፈስ ቅዱስ፣ መንፈስ ቅዱስም ከአብ ከወልድ አይበልጥም አያንስምም:: በአካላት ደግሞ ፍጹማን ናቸው:: ይኸም ማለት ለአብ ፍጹም አካል፣ ለወልድም ፍጹም አካል፣ ለመንፈስ ቅዱስም ፍጹም አካል አላቸው:: በከዊን ህልውና ከመገናዘብ በቀር አካላት ያለመቀላቀል፣ ያለመጠፋፋት፣ በፍጹም ሦስትነት ጸንተው ይኖራሉ:: በከዊን ህልውና ግን በአብ ወልድም መንፈስ ቅዱስም ህልዋን ናቸው፣ በወልድም አብ መንፈስ ቅዱስ ህልዋን ናቸው፤ በመንፈስ ቅዱስም አብም ወልድም ህልዋን ናቸው::

በመሆኑም በአብ ልብነት ያስባሉ፤ በወልድ ቃልነት ይናገራሉ፤ በመንፈስ ቅዱስ ሕይወትነት ሕያዋን ሆነው ይኖራሉ:: «እኔ በአብ እንዳለሁ አብም በእኔ እንዳለ አታምንምን? እኔ የምነግራችሁን ቃል ከራሴ አልናገረውም፤ ነገር ግን በእኔ የሚኖረው አብ እርሱ ሥራውን ይሠራል:: እኔ በአብ እንዳለሁ አብም በእኔ እንዳለ እመኑኝ፤ ባይሆንስ ስለ ራሱ ስለ ሥራው እመኑኝ፡» ዮሐ.14÷8-11:: «እውነት

አሁንት አልሃለሁ የምናውቀውን እንናገራለን ያየነውንም እንመሰክራለን፤ ምስክራችንንም አትቀበሉትም።» ዮሐ.3+11 እንዲል።

ጸጐች ግን በእናቱ ማኅፀን እያለ በመንፈስ ቅዱስ ተቀብቶ በጸጋ አምላክነትን አገኘ ይላሉ። ይህ ግን ፍጹም ስሕተት ነው። እንደ እነርሱ አባባል አብን ቀባዒ፣ ወልድን ተቀባዒ፣ መንፈስ ቅዱስን ቅብዕ አድርገው አብ ወልድን በመንፈስ ቅዱስ ቀብቶ እንዳከበረው ይናገራሉ። ይህ ግን አይሆንም፤ ምክንያቱም፦

1/ አብ ቀቢ ወልድ ደግሞ ተቀቢ ከሆኑ ጌታችንም የጸጋ አምላክ ነውና አብና ወልድ በሥልጣን እኩል /ዕሩያን/ ናቸው አያሰኝም። ቅዱሳት መጻሕፍት ደግሞ ወልድ በምንም በምን ከአብ እንደማያንስ ያስረዳሉ። «የእኔም የሆነ ሁሉ የአንተ ነው የአንተውም የእኔ ነው።» ዮሐ.17+10፤ «እኔና አብ አንድ ነን።» ዮሐ.10+30 እንዲል። ይልቁንም ደግሞ «መጀመርያ ቃል ነበረ፥ ቃልም በእግዚአብሔር ዘንድ ነበረ፥ ቃልም እግዚአብሔር ነበረ።» ይላልና ራሱ ወልድ እግዚአብሔር ከሆነ እንዴት አብ ወልድን ሊያከብረው ይችላል? ከእግዚአብሔርነትስ በላይ ምን አምላክነት አለና እርሱ ይከብር ዘንድ ሻ? በጸጋስ አምላክ ከሆነ በአምላክነቱ ጸንቶ መኖር ይቻለዋልን? ጸጋ እንዲሰጥ ይነሣልና። በዚያውስ ላይ አዳምን ወደ ቀደመ ክብሩ መመለስ ይቻለዋልን? ለሚሉት ጥያቄዎች መልስ መስጠት አይቻልም።

2/መንፈስ ቅዱስ ቅብ በመሆን ወልድን ተቀባው ካልን ምሥጢረ ሥላሴ ላይ የምናምነው የሦስት አካላት ትምህርት ይፈርስብናል። ምክንያቱም መንፈስ ቅዱስ ወልድን ተቀላቅሏል፥ የራሱንም አካል አጥቷል ያሰኝብናል። መንፈስ ቅዱስ ቅብዕ ሆኖ ወልድን በማኅፀን እንዳልተቀባና በራሱ አካል ጸንቶ የሚኖር መሆኑን ቅዱሳት መጻሕፍት ይመሰክራሉ። ጌታችን በ30 ዘመኑ በተጠመቀ

ጊዜ በርግብ አምሳል ተገልጦ ታይቷልና። ዮሐ.1+32 ፣ ማቴ.3+16። ራሱ ጌታችንና መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ስለ መንፈስ ቅዱስ አካላዊነት አስተምሯል። «ኃጢአትና ስድብ ሁሉ ለሰዎች ይሰረ ይላቸዋል፤ ነገር ግን መንፈስ ቅዱስን ለሰደበ አይሠረይለትም።» ማቴ.12+31 በማለት ማስተማሩ አካላዊ ስለሆነ ነው። አካል የሌለው ዝርው ቢሆንማ ሥራ የሚሠራም፣ የሚሰደብም፣ ስለስድቡም ፍርድ ሊያመጣ የሚቻለው ባልሆነ ነበርና።

ይልቁንም «አብ በስሜ የሚልከው ግን መንፈስ ቅዱስ የሆነው አጽናኝ እርሱ ሁሉን ያስተምራችኋል፤ እኔም የነገርኋችሁን ሁሉ ያሳስባችኋል።» /ዮሐ.14+26/ በማለት አካላዊነቱን አስረግጧል። ስለዚህ ጌታችን በጸጋ /በሦስት ልደት/ ሰው የሆነ አይደለም። በጸጋ አምላክ ሰው ሊድን አይችልምና። ለምሳሌ በጸጋ ሙሴም አምላክ ነበረ። ዘጸ.7+1። ሌሎችም አምላክነት በጸጋ እንደተሰጣቸው መጻሕፍት ይናገራሉ። መዝ.81+1።

1.8.3. <u>የቅብዐቶች እምነት በመጽሐፍ ቅዱስ ሲመዘን</u>፦ ቅብዐቶችም እንደ ጸጐች በማኅፀን ተቀብቶ ከብሯል በማለት የሚናገሩት ሦስት ልደታትን እናምናለን ሲሉ ነው። ከጸጐች ጋር ያላቸው ልዩነት ቅብዐቶች «ተቀብቶ የባሕርይ አምላክ ሆነ» ሲሉ ጸጐች ግን «ተቀብቶ የጸጋ ልጅ ሆነ» በማለታቸው ነው። ቅብዐቶች «በማኅፀን ማርያም ተቀብቶ ከበረ፥ የባሕርይ አምላክ ሆነ» ይበሉ እንጂ በተለያዩ ዘመናት የሚነሡ መምህሮቻቸው የሚናገሩት ግን ይለያያል። ስለዚህ በየራሳቸው አመለካከት በስድስት ከፍለን እንመለከተዋለን።

1/ የመጀመሪያዎቹ /በእነ አጼ ፋሲል የነበሩት የእነዘኢየሱስ ትምህርት/፦

የእነዚህን ሰዎች አስተሳሰብ እንደሚከተለው እናቀርባለን።

«ቃል በተዋሕዶ ዜገ /ተገዥ ሆነ/፣ ከሥጋ ሲዋሐድ የባሕርይ ክብሩን አጣ ለቀቀ፤ በተቀባ ጊዜ ግን ወደ ጥንተ ክብሩ ተመልሶ በሰውነቱም በአምላክነቱም በቅባት የባሕርይ ልጅ ሆነ» ይላሉ:: ይኸም ማለት ሚጠትንና ውላጤን በአንድነት የሚያይ ነው:: ምክንያቱም ቃል መጀመሪያ ገዥ ነበረ፥ ሲዋሐድ ተገዥ ሆነ ሲቀባ ተመልሶ ገዥ ሆነ የሚሉት ሚጠት ይባላል:: ሥጋ ግን ቀድሞም ተገዥ ነበርና በቅብዐት ገዥ ሆነ ማለታቸው ውላጤ /መለወጥ/ ይባላል::

ይኸ ትምህርት ግን ፍጹም ስሕተት ነው:: ምክንያቱም ቃል ሥጋን ሲዋሐድ የሥጋ ባሕርይ አሸንፎት ተገዥ ሆነ ካልን መጀመርያውንም የሚሣነው አለ ያሰኛልና አምላክ ነው ማለት አይቻልም:: እግዚአብሔርም ከገዥነት ወደ ተገዥነት እንደገናም ወደ ገዥነት የሚለዋወጥ አምላክ አይደለም:: «እኔ እግዚአብሔር አልለወጥም» ሚል.3÷6 እንዲል:: ዳግመኛም «ኢየሱስ ክርስቶስ ትላንትና ዛሬ እስከ ዘላለሙ ሕያው ነው» ይላል:: ዕብ.13÷8 «ትላንት» ያለው ቀድሞ በቃልነት የነበረውን፥ «ዛሬ» ያለው ደግሞ ሥጋዌውን /በማኅፀነ ማርያም ሰው መሆኑን/ «እስከ ዘላለምም» ያለው ከሥጋዌ በኋላ ያለውን ነው:: በእነዚህ ሦስት ጊዜያትም እርሱ የሚለዋወጥ አይደለም:: «ሁላቸው እንደ ልብስ ያረጃሉ፥ እንደ መጐናጸፊያም ትለውጣቸዋለህ፥ ይለወጡማል አንተ ግን ያው አንተ ነህ::» መዝ.101÷26 እንዲል::

ይልቁንም ደግሞ ቃል በተዋሕዶ ጊዜ ለሥጋ ተገዛ ማለታቸው ሥጋን ገዥ ከቃልም የሚበልጥ አምላክ ያደረጉት ያስመስላቸዋል:: ይህ ግን አይደለም ቃል እግዚአብሔር ነውና:: ዮሐ.1÷1:: ያለ እግዚአብሔርም አምላክ የለምና:: «አቤቱ፥ በአማልክት መካከል እንደ አንተ ያለ ማን ነው?» ዘጸ.15÷11 እንዲል:: እግዚአብሔር ፈጣሪ /ዘፍ.1÷1-31/ ሰውም ፍጡር ነውና /ዘፍ.2÷7/ ሥጋ ገዥ ቃልም

ተገዥ ሊሆኑ አይቻላቸውም:: በዚያውም ላይ ከላይ በጸጐች እንደተመለከትነው አብ ወልድን በመንፈስ ቅዱስ የሚያከብረው አይደለም::

ለ/ በአጼ ዮሐንስ አንደኛ የተነሡ

የእነ አካለ ክርስቶስ ትምህርት:-

እነዚህ ከመጀመሪያዎቹ የሚነቅፉት አላቸው:: ይኸውም ቃል ሥጋን ሲዋሐድ ዜገ /ተገዥ ሆነ/ የሚለውን ከነቀፉ በኋላ መጽሐፍ «እስመ ተዋሕዶ አእተታ ለምንታዌ» የሚለውን ጠቅሰው በተዋሕዶ ሁለትነት ጠፍቶ አንድነት ቢገኝም ሥጋን ያከበረው የለም፤ የአምላክነት ክብርም አላገኘምና አብ መንፈስ ቅዱስን ቅብዐት አድርጎ ቃል የተዋሐደውን ሥጋ ቀብቶ አከበረለት:: ሥጋም በተቀባ ጊዜ ክብር ተላለፈለት፣ተፈጥሮ ተገብሮ ጠፋለትና በቅባት የባሕርይ ልጅ የባሕርይ አምላክ ሆነ ይላሉ:: ይኸም ማለት መቀባትን ለሥጋ ብቻ ሰጥቶ ሥጋ ከበረ ማለት ነው:: ይኸም ፍጹም ስሕተት ነው:: ይህንንም በሦስት ፈርጅ ብንመለከተው የበለጠ ግልጽ ሊሆንልን ይችላል::

1/የፍጡር ሥጋ ተለውጦ አምላክ መሆን አይቻለውም:: የፍጡር ሥጋ ተለውጦ በቅብዐት አምላክ ቢሆን ኑሮ ቀድሞ የተቀቡት እነ ዳዊት እነ ሰሎሞን አምላክ በሆኑ ነበር:: ጥንቱን አባታችን አዳምንና ሔዋንን የሞት ሞት ያስቀጣቸው ፍጹም ጸብ ከሰ ማያውያን ጋርም ያጣላቸው «ፍጡር ወደ ፈጣሪነት ሊለወጥ ይችላል» ብለው ማመናቸው ነበር:: ፍጡር ተለውጦ ፈጣሪ መሆን እንደማይቻለው ቢያምኑ ኑሮ እፀ በለስን አይበሉም ነበርና:: ስለዚህ ይሄ ጥንተ ጠላታችን ዲያብሎስ ለእናታችን ለሔዋን ያስተማራት የመጀመርያው ኑፋቄ ነው ማለት ይቻላል::

ባሌላ መልኩም ፍጡር ተለውጦ ፈጣሪ መሆን ይችላል ማለት

ፈጣሪም በኋላ ፈጣሪ ሆነ እንጂ ቀድሞ ፍጡር ነበር እንደማለት ያለ ነው:: እግዚአብሔር ግን መቼም እግዚአብሔር ነው:: እርሱ የማይለወጥ አምላክ ነውና:: አንተ ግን ያው አንተ ነህ እንዲል::

2/ ቃልን ሰው ይሆን ዘንድ ምን አተጋው? ሥጋ በቅብዐት ተለውጦ የባሕርይ ልጅ የባሕርይ አምላክ መሆን የሚቻለው ከሆነ ቃልን ወደ ማኅፀነ ማርያም መጥቶ እንዲያድር ለምን አስፈለገው? ቃል የአብ አካላዊ ቀዳማዊ የባሕርይ ልጅ ነው፤ አሁን ደግሞ ሥጋ በቅብዐት የባሕርይ ልጅ ሆነ ካልን ለአብ ሁለት ልጆች አሉት አያሰኝምን? እንዲህስ ከሆነ የተቆረሰው ሥጋ የፈሰሰው ደም የማን ነው? ለሚሉት ጥያቄዎች መልስ አይገኝላቸውም:: በድቡሽት ላይ እንደ ተሠራ ቤት በፈራሽ ነገር ላይ ተመሥርተዋልና:: ይልቁንም የተቆረሰው ቅዱስ ሥጋ የፈሰሰው ክቡር ደም በተዋሕዶ አንድ አካል አንድ ባሕርይ የሆነው የሥግው ቃል ክርስቶስ እንደሆነ ቅዱስ ጳውሎስ ያስረግጣል:: አብም ልጁ አንድ ነው እርሱን ስሙት አለ እንጂ ሁለት ናቸው እነርሱን ስሙ አላለንም:: ማቴ.3+17፣ ማቴ.17÷4::

3/ ተዋሕዷቸውን ማጥፋት አይቻልምና:- እነዚህ ሰዎች አስቀድመው ቃል በሥጋ አልዜገም /ተገዥ አልሆነም/ ተዋሕደዋል+ ሁለትነት ጠፍቶ አንድነት ጸንቷል ካሉ በኋላ ቅብዐቱ ለሥጋ ብቻ ነው ይላሉ:: በተዋሕዶ ሁለትነት ከጠፋ እንደ ምን አድርገው አንዱን ሥጋን ብቻ ተቀባ ማለት ቻሉ? አንድነት ካለ ሁለትነት ከጠፋ አንዱን ብቻ መቅባት ማክበር አይቻልም:: አንዱን መቅባት ማክበር ከተቻለ ደግሞ ተዋሕደዋል ብሎ መናገር አይቻልም:: ስለ ዚህ ይኸም ከመጀመርያዎቹ በምሥጢር ያልራቀ ይልቁንም «ከድጡ ወደ ማጡ» እንደሚባለው የቃልን ማጣት እንነቅፋለን ሲሉ ለአብ ሁለተኛ ልጅ ያለው አስመሰሉት::

ሐ/በተዋሕዶና በቅብዐት ባንድነት የአምላክነትን ክብር ከበረ

እነዚህ ደግሞ ሦስተኛዎቹ ሲሆኑ በአፄ ቴዎድሮስ ዘመን የነበሩት እነ አለቃ ጐሹ ናቸው:: እነዚህ ወገኖች ደግሞ ከሁለቱም የሚያሻሽሉት ነገር ቢኖርም በምሥጢር ከውላጤ አልወጡም:: እነ አለቃ ጐሹ የሚሉትም ቅባት ያለ ተዋሕዶ፤ ተዋሕዶም ያለ ቅባት ብቻ ብቻውን አያከብርም ይላሉ:: የእነዚህ ሰዎች ንግግር በአጭሩ በተዋሕዶ ብቻ አምላክ አይደለም÷ ሊሆንም አይችልም ነው:: ይህ ደግሞ በምሥጢር እንደ መጀመርያዎቹ /ቃል በተዋሕዶ ጊዜ ተገዥ ሆነ የሚለው/ ያለ ትምህርት ነው:: ያለ ቅባት አይከብርም ብለዋል ልና::

ስለዚህ ከመቀባቱ በፊት አምላክነት ካልነበረውና ከተቀባ በኋላ አምላክ ወደ መሆን የሚያድግ ከሆነ ይህም ተለወጠ ማለት ነው:: ለዚያውም ሁለት ጊዜ፤ መጀመርያ ቃል ሥጋን ሲዋሐድ አምላክ ነቱን ካጣ ተለውጧል ማለታቸው ነው:: ከተዋሕዶ በኋላ በቅብዐት የባሕርይ አምላክ ሆነ ማለታቸውም ለሁለተኛ ጊዜ ተለወጠ ማለታቸው ነው:: ከላይ በተደጋጋሚ እንደ ተገለጠው እግዚአብሔር ሰው ወደ መሆን የሚለወጥ፣ ሰውም አምላክ ወደ መሆን የሚለወጥ ከሆነ ፍጡር ያልነበረ ፈጣሪ፣ ፈጣሪም የማይሆን ፍጡር የለም የሚሉ ያስመስላቸዋል:: ይህ ደግሞ በዓለም ላይ ልዩ የክህደት ዓይ ነት እንደሆነ ያስገነዝበናል:: እነዚህኞቹ ከቀደሙት ከሁለቱ የሚለያቸው ለየብቻቸው መክበር አይቻላቸውም ማለታቸው እንደሆነ ግን መዘንጋት የለበትም:: ይህም ሥጋን ከፍጡርነት ባሕ ርይ ቃልንም ከፈጣሪነት ሥልጣን የሚያወጣ ነው::

መ/ ቃል ተቀብቷል:- ይኸን ያሉት ደግሞ አለቃ ኪዳነ ወልድ ክፍሌ ናቸው:: እርሳቸው እንደሚሉት ተቀብዐ ማለት አንቀጹ ለቃል ነው:: ይኸውም «ዮም ወለድኩከ÷ ዛሬ ወለድኩህ» እንደሚል በሥጋ ርስት በሥጋ ባሕርይ እንደ ሰሎሞን እንደ ይስሐቅ

የዳዊት ልጅ፣ የአብርሃም ልጅ፣ የአዳም ልጅ፣ የማርያም ልጅ በተባለበት ሰውነቱ፣ በሰው ልጅነቱ ቀዳማዊ አዳም ያስወሰደውን ሀብት ከአብ ተቀበለ:: ይኸውም በግብር ተወለደ ካህን፣ ነቢይ፣ ንጉሥ መባልን ፍጹም ሀብቱን ፍጹም ሹመቱን የሚመለከት ነው:: ቃል ይህን ከአብ ተቀብቶታል ባይ ናቸው::

ይኸም ፍጹም ስሕተት ነው:: እኒህ ሰው ቅድመ ሱስንዮስ የነበረው የተዋሕዶ ብሂልም ይህ እንደነበር ይገልጻሉ:: በመሠረቱ የቅብዐት ጠባይ የመጣው በ17ኛው ክፍለ ዘምን በፋሲል ንጉሠ ነገሥትነት ጊዜ ሲሆን ተዋሕዶ ከኤፌሶን ጉባኤ ጀምሮ ለቀደመው የሐዋርያት እምነትና ትምህርት መጠሪያ እንደሆነ ከታሪክ መረዳት ይገባል:: እንደ አለቃ ኪዳነ ወልድ አስተሳሰብ ቃል መንፈስ ቅዱ ስን በመቀባቱ መሲሕ፣ በኩር፣ ነቢይ ወሐዋርያ በኩረ ምእመናንም ሆነ ይላሉ:: ኪ.ወ.ክ. ገጽ 384 እና 780:: ይህ ደግሞ ፍጹም ክህደት ነው::

ወልድ ሰውነትን፣ ሐዋርያነትን ወደ ዓለም መምጣትን ወድዶ ፈቅዶ ያደረገው በገዛ ሥልጣኑ የፈጸመው እንጂ በቅባት መኖር በመቀባትም ገንዘብ ያደረገው አይደለም:: «ነገር ግን የባርያውን መልክ ይዞ በሰውም ምሳሌ ሆኖ ራሱን ዝቅ አደረገ /ትሁት ሆነ/» ፊል.2÷9 እንዲል:: ለደቀ መዛሙርቱም የነገራቸው ይኸንኑ ነው:: ራሱን ዝቅ አድርጎ ትኅትናው ሰው በመሆን ብቻ ያበቃ አይደለም:: የደቀ መዛሙርቱን እግር በማጠብ ሁሉ የተገለጠ ሆነ እንጂ:: ዮሐ.13÷14:: ይልቁንም በአብ ቀባዒነት በመንፈስ ቅዱስ ቅብዕነት ከሀብታት ወገን የሆነ አንድ ስንኳን ገንዘብ አደረገ ካልን «የቃልን» ከሃሌ ኩሉ መሆን /ሁሉን አድራጊነት/ አለማመን መሆኑን መገንዘብ ይገባል::

ምክንያቱም ያለ አብ ቀባዒነት እርሱ መሲሕነትን ገንዘብ ማድረግ ካልተቻለው እንደምን አድርጐ እግዚአብሔር ነው ማለት

ይቻላል? ይልቁንስ የሚሳነው የሌለ ሁሉን በራሱ ማድረግ የሚቻለው አምላክ ወልደ አምላክ ነውና የመንፈስ ቅዱስ ቅብዐትም ሆነ የአብ ቀባዒነት ለእርሱ አያስፈልጉትም:: «ሁሉ በእርሱ ሆነ ከሆነውም ያለ እርሱ የሆነ የለም::» ዮሐ.1÷3 ይላልና:: ከማንም ሀብትን የሚቀበል ሳይሆን እርሱ እኛን ባዕለጠጐች ያደርገን ዘንድ ድሀ ሆነ:: «ሀብታም ሲሆን እናንተ በእርሱ ድህነት ባዕለጠጎች ትሆኑ ዘንድ ስለ እናንተ ድሀ ሆነ::» 2ኛቆሮ.8÷8 ይላልና ሀብታሙ ድሀ የሆነ እንጂ ድሀው ሀብታም የሆነ አይደለም::

ሠ/ ሥጋ ቅድመ ተዋሕዶ ተቀባ:- ይኸ አሳብ የነአቶ ዓለ ማየሁ ሞገስ አሳብ ነው:: እርሳቸውም በዚህ ኃይለ ቃል ላይ የሚከተለውን ጉደን አድርገው ተናግረዋል:: «ከአብ በመንፈስ ቅዱስ የከበረ የተቀባ ሥጋ ከመለኮት ጋር ከመዋሐዱ በፊት ከሆነ በጥንታውያን እርቶዶክሳውያን አብያተ ክርስቲያናት ዘንድ ተቀባይነት አያጣም፣ አለው፣ መለኮትን ካየና ከጨመረ ግን የቅባቶችና የጸጎች እንጡራ ገንዘብ ሁኖ ኑሯል:: ይኖራል::» ብለ ዋል:: /አንድ እረኛ አንድ መንጋ÷ ገጽ 27/::

ይኸም ፍጹም ስሕተት ነው:: ምክንያቱም የእርሳቸውም ሃሳብ ከውላጤ አልወጣምና:: ሥጋ ቀድሞ ተቀባ ከተባለ ጌታችን የነሣው ሥጋ ከሰማይ የወረደ ወይም ከመሬትም የወጣ አይደለምና:: ይል ቁንም ከማርያም ነሥቶታልና እርሷን ቀብቶ አክብሮ አምላክ አድርጓታል እንደ ማለት ያለ ነው:: ይህ ግን ሌላ አዲስ የክህደት ትምህርት ይመስላል:: የሚገርመው እኒህ ሰው በዚሁ መጽሐፋቸው ስለ እመቤታችን በጸሎት ምዕራፍ ከጥንተ አብሶ ነጻ ነበረች ለሚለው የሁለት ወገን ጽሑፍ አቅርቤያለሁ በሚሉበት አንቀጽ መንፈስ ቅዱስ እመቤታችንን ከጥንተ አብሶ አነጻት አከበራት በማለት አሳብ አቅርበዋል:: አስረጂም የሚሏትን አስቀምጠዋል:: ይኸም አሳባቸው

እርስ በርሱ እንደሚጋጭ ያመለክታል። በአንድ ወገን መንፈስ ቅዱስ አካላዊ ሁኖ እርሷን እንዳነጸ ሲናገሩ በሌላ ወገን ደግሞ ቅብዐት ሆኖ ቅድመ ተዋሕዶ ሥጋን አከበረ ይላሉና።

በምንም መንገድ ይሁን ግን ጌታችን የሚዋሐደውን ሥጋ ራሱ ማክበር የማይቻለው ሆኖ ከተዋሕዶ በፊትም ቢሆን፣ በተዋሕዶ ጊዜም ቢሆን፣ ከተዋሕዶም በኋላ ቢሆን ሌላ ማክበሪያ ቅባት ሌላ አክባሪ ቀቢ አስፈለገው ከተባለ የእርሱ የቀደመ ሥልጣኑን አለ ማመን መሆኑን ማስተዋል ያስፈልጋል።

ማጠቃለያ፡- በጸጋ ከበረ የሚሉትም ይሁኑ ተቀብቶ የባሕርይ አምላክ ሆነ የሚሉት ሁሉም አብን ቀባዒ፣ መንፈስ ቅዱስን ቅብዕ ወልድን ተቀባዒ በማድረግ ይስማማሉ። ነገር ግን ይህ ትምህር ታቸው ፈጽሞ ትምህርተ መለኮት ሊሆን አይችልም። ምክንያቱም፡-

1ኛ/ መንፈስ ቅዱስን ቅብዕ ነው ካልን ቅድስት ሥላሴን ከደናልና። በሥልጣን ዕሩይ ያይደለ የአብ የሀብት ማሳደሪያው ምልክት አድርገነዋልና። እነ ሳኦል እነ ዳዊት የተቀቡት ዘይቱ በራሱ ሳይሆን ያከበራቸው እግዚአብሔር እነርሱን ለመምረጡና ሀብቱንም በእነርሱ ለማሳደሩ ምልክት ነበረ። 1ኛሳሙ.10፥1፣ 1ኛሳሙ.16፥3። ይኸም ተቀብተው ሀብተ እግዚአብሔር በሳኦልም በዳዊትም ከማደሩ በፊት ሳሙኤል እንዲልቃቸው፣ በኋላም ዘይቱ ከሁሉም ያነሰ ነገር ግን እግዚአብሔር ሃብቱን በእነርሱ በማሳደሩ ምልክት እንዳደረገው ሁሉ እነዚህም ሰዎች አብን እንደ ሳሙኤል መንፈስ ቅዱስን እንደ ዘይቱ ወልድንም እንደ ሳኦል እንደ ዳዊት አድርገው ማሰባቸው ፍጹም ክህደት ነው። መንፈስ ቅዱስን እንደ ዘይቱ ፈሳሺ ጠፊ እንዳደረጉት ወልድንም ሀብቱን ከእግዚአብሔር ተቀብሎ እንደገና በተወሰደበት በሳኦል መስለውታልና ፍጹም ስሕተት ነው።

2ኛ/ የጸጋ የማደጉ ልጅ የወደቀ አዳምን ወደ ቀደመ ክብሩ ሊመልሰው አይችልም። አዳምን በጥንተ ተፈጥሮ የፈጠረው እግዚ

አብሔር ነው። ሕጉን ሲተላለፍም የፈረደበት እግዚአብሔር ነው። ዘፍ.2፥7፣ዘፍ.3፥1-ፍጻሜ። ወደ ቀደመ ክብሩም ሊመልሰው የሚቻ ለው እግዚአብሔር ብቻ ነውና። «የዲያብሎስን ሥራ ያፈርስ ዘንድ የእግዚአብሔር ልጅ ተገለጠ።» 1ኛዮሐ.3፥8 መባሉም ሰው የሆነው እርሱ አምላክ ወልደ አምላክ መሆኑን ያስረግጣል። ዮሐ.1፥1።

3. በቅብዐት የባሕርይ አምላክ መሆን አይቻልም። ምክንያቱም «የባሕርይ» የሚባል ነገር መሠረት፣ ጥንት፣ መገኛ፣ የራስ የሆነ ከማንም የማይቀበሉት ነውና፤ ተቀብቶ ከበረ ካልን ቀድሞ የራሱ ያልሆነ ገንዘብን ተቀብሏልና የባሕርይ አምላክ ሆነ ማለት አይቻለንም። ቀድሞውኑ አምላክነት የባሕርይ ገንዘቡ ከሆነ ደግሞ መቀባት /ቅባትም ቀቢም/ አያስፈልገውም። ስለዚህ በደስታ ዘይት ቀባህ ሲል በቅብዐትም ሆነ በጸጋ ከበረ ማለት እንዳልሆነ መገንዘብ ያስፈልጋል።

1.8.4. ተቀባ ማለት ምን ማለት ነው፡- «ቃልም እግዚአብሔር ነበር» እንዲል እርሱ ልዑለ ባሕርይ ነው። እርሱ የሌለው ከማንም ሊቀበለው የሚገባው ገንዘብ ምንም ምን የለም። የማንም ርዳታ አያሻውም። ስለዚህ ተቀባ ማለት ከበረ ማለት ሲሆን አክባሪውም ከባሪውም ራሱ ነው። በጥንተ ነገር ጥቅሱ ራሱ የሚለው እግዚአ ብሔር አምላክነትህ /መለኮትህ/ ቀባህ ነው። ይኸውም ከሚከተሉት ጥቅሶች ጋር አንድ ዓይነት ብሂል እንዳለው ያመለክታል።

ለምሳሌ «ስለ በደላችን አልፎ የተሰጠውን እኛን ስለ ማጽደቅም የተነሣውን ጌታችንን ኢየሱስን ከሙታን ባስነሣው ለምናምን ለእኛ ይቆጠርልን ዘንድ አለው።» ሮሜ.4፥25። አሁን ቅዱስ ጳውሎስ «ከሙታን ባስነሣው» ሲል ሌላ አሥነሽ ነበረው ለማለት አይደለም አምላክነቱን እንዲህ አለ እንጂ። ይኸ ባይሆን ኖሮ መጀመርያ «እኛን ለማጽደቅ የተነሣውን» ባላለም ነበርና።

«ክርስቶስ ከሙታን ተነሥቶ ወደፊት እንዳይሞት ሞትም ወደፊት እንዳይገዛው እናውቃለንና፡፡» ሮሜ.6÷9 እንዲል፡፡

ስለዚህ «አስነሣው» ተብሎ የተጻፈ ለአምላክነቱ እንደሆነ ሁሉ «ቀባህ» የተባለለትም «አምላክነቱን» ነው፡፡ ይኸም ማለት የተዋሐ ድከውን ሥጋ በራስህ አከበርህ፡፡ «እንቲአሁ ለቃል ኮነ ለሥጋ ወእን ቲአሁ ለሥጋ ኩነ ለቃል፡፡» የቃል የሆነው /መፍጠር፣መመለክ፣ መስገድ/ ፍጡር ለነበረ ለሥጋ ሆነ፡፡» እንዲል፡፡ አምላክነትህ ቀባህ ማለት ይኸ ነው፡፡ የሥጋ የሆነው /መራብ፣ መጠማት፣ መድከም፣ መሞት..../ ለቃል ሆነ፡፡ «ባለጠጋው በእርሱ ድህነት ባለጠጐች ትሆኑ ዘንድ ድህ ሆነ፡፡» የተባለውም ይህ ነው፡፡ እርሱን ድሀ ያደረገው የሚያሳንሰው፣ ባለጠጋ የሚያደርገው ቀብቶ የሚያከብረው የለም፡፡ እርሱ ሁሉን ማድረግ ይቻለዋልና፡፡

ራስን በራስ ማክበር ለእግዚአብሔር የተለመደ ነገር ነው፡፡ ፍጡርን ከመፍጠሩ በፊት ባሕርይውን ባሕርይው እንዳመስገነችው ባሕርይውን ባሕርይው እንዳከበረችው ፍጡሩን ከፈጠረ በኋላ ሰው በሆነ ጊዜ ባሕርይው /አምላክነቱ/ የተዋሕዶውን ሥጋ አከበረች እንጂ በሌላ አከበባሪ የከበረ፣ የተቀባም አይደለም፡፡ ቅዱስ ጳውሎስም የማንንም አከባሪነትና ባዕድ ክብርን እንዳልፈለገ ሲያጠ ይቅ በመዝ.101÷25–26 ቅዱስ ዳዊት የሰጠውን ምስክርነት በመጥቀስ አስረድቷል፡፡ «ጌታ ሆይ÷ አንተ ከጥንት ምድርን መሠ ረትህ፣ ሰማዮችም የእጅህ ሥራ ናቸው፡፡ እነርሱ ይጠፋሉ÷ አንተ ግን ትኖራለህ፣ ሁላቸው እንደ ልብስ ያረጃሉ÷ እንደ መጐናጸፊያም ትለውጣቸዋለህ÷ ይለወጡማል አንተ ግን ያው አንተ ነህ፣ ዓመቶችህም ከቶ አያልቁም» ብሏል፡፡

ምዕራፍ ሁለት

«ዓለምን ከፈጠረበት ጥበቡ ሰው ሆኖ ዓለምን ያዳነበት ጥበቡ ይበልጣል፡፡»

2.1. አብልጠን እንጠንቀቅ

«ስለዚህ ከሰማነው ነገር ምን አልባት እንዳንወሰድ÷ ለእርሱ አብልጠን ልንጠነቀቅ ያስፈልገናል፡፡ በመላእክት የተነገረው ቃል ጽኑ ከሆነ÷ መተላለፍና አለመታዘዝም ሁሉ የጽድቅን ብድራት ከተቀበለ÷ እኛስ እንዲህ ያለውን ታላቅ መዳን ቸል ብንለው÷ እንዴት እናመል ጣለን? ይህ በጌታ በመጀመሪያ የተነገረ ነበርና+ የሰሙትም ለእኛ አጸኑት÷እግዚአብሔርም እርሱ ራሱ እንደ ፈቀደ በምልክትና በድንቅ ነገር በልዩ ልዩ ተአምራትም÷ መንፈስ ቅዱስንም በማደል አብሮ መሰከረለት፡፡ዕብ2÷1–4፡፡

ቅዱስ ጳውሎስ በመጀመሪያው ምዕራፍ ላይ የጌታችንን ንግግር በንጽጽር አስቀምጦ ይልቁንም ደግሞ «የእግዚአብሔር ቃል መጣላቸው» የተባሉትን ነብያትንና የሚላላኩትን መላእክትን አን ሥቶ ከእነርሱ እንደሚበልጥ አስረድቷል፡፡ የእርሱን ከመላእክትም ከነብያትም መብለጥ ካመንን የእርሱ ንግግር ከሌሎቹ ይበልጣልና፣ ለእነዚያ ያልታዘዙት ከተቀጡ ለእርሱ የማንታዘዝማ የበለጠ ቅጣት ይጠብቀናልና እንጠንቀቅ ለማለት «ስለዚህ» ሲል ጀመረው፡፡

ሀ) ለነብያት ያልታዘዙ ተቀጥተዋል

ከሊቀ ነቢያት ሙሴ እንኳን ብንጀምር ብዙ ሰዎች እንዳጉረመረሙበትና እንደ ተቃወሙት ተጽፏል፤ በዘኁ.12÷1–15 እንደምንመለከተው አሮንና እኅቱ ማርያም ሙሴን ተናገሩት፡፡ እግዚ አብሔርም እነርሱን ገሠጻቸው፡፡ በተለይም ማርያምን በለምጽ

መታት:: «እርሱም፦ ቃሌን ስሙ በመካከላችሁ ነቢይ ቢኖር፥ እኔ እግዚአብሔር በራእይ እገለጥለታለሁ፥ ወይም በሕልም እናገረዋለሁ:: ባሪያዬ ሙሴ ግን እንዲህ አይደለም:: የእግዚአብሔርንም መልክ ያያል በባሪያዬ በሙሴ ላይ ትናገሩ ዘንድ ስለምን አልፈራችሁም? አለ::» ዘኁ12፥6–8 እንዲል:: ዳታንና አቤሮን ከእነርሱም ጋር የነበሩ 250 አለቆች የሙሴን ንግግር አቅልለው በድፍረት ለማገልገል ወደ ደብተራ ኦሪት ስለ ገቡ በእሳት ተቃጥለዋል:: ዘኁ.16፥1–50:: እስራኤል ዘሥጋ የሙሴን ምክርና ንግግር አንሰማም በማለታቸው 40 ዘመን በበረሃ ተቀጥተዋል፤ ከኢያሱና ከካሌብም በቀር ርስታቸውን ከነዓንን ለማየት ሳይታደሉ ቀርተዋል:: 1ኛቆሮ.10፥1–13::

ኢዮርብዓም እግዚአብሔር በላከው ነቢይ ላይ ዓመፀ፤ ንግግሩንም አቃለላት፣ ይይዘውም ዘንድ ወድዶ እጁን ባነሣት ጊዜ ደረቀች:: 1ኛነገ.13፥4:: ንጉሡ ሶርያ ወልደ አዴር ሰማርያን በከበባት ወቅት በእስራኤል ጽኑ ራብ ሆኖ ነበር:: በራቡ ጽናት የተነሣ እናቶች የገዛ ልጆቻቸውን እስከ መብላት ደርሰው ነበር:: በዚህ ጊዜ ንጉሡ እስራኤል ተቆጥቶ ወደ.ነቢዩ ኤልሳዕ መልእክት ላከ:: ነቢዩም ነገ በዚህች ከተማ (በሰማርያ በር) አንድ መሥፈሪያ ዱቄት በአንድ ሰቅል ሁለት መሥፈሪያ ገብስ በአንድ ሰቅል ይሸመታል አለ:: መልእክተኛው ግን የነቢዩን ንግግር አቅልሎ «እነሆ እግዚአብሔር በሰማይ መስኮቶች ቢያደርግ ይህ ነገር ይሆናልን?» ሲል በመናገሩ ነቢዩ «በዓይኖችህ ታየዋለህ ከዚያም አትቀምስም» ሲል ተናገረው:: ነገሩ ተፈጸመ፤ አገልጋዩም በንጉሡ በር ተጠቅጥቆ ሞተ:: 2ኛነገ.6፥24፤ 7፥17::

ለ) የመላእክትን ንግግር ያቃለሉ ተቀጥተዋል::

የሎጥ ሚስት «ወደ ኋላ ዞረሽ አትይ» የተባለችውን የመልአኩን ንግግር ስለ አቀለለች የጨው ሐውልት ሆና ቀርታለች::

ዘፍ19፥26:: ሊቀ ካህናት ዘካርያስም የቅዱስ ገብርኤልን ንግግር በእምነት ስላልተቀበለ ተገሥጿል:: ሉቃ.1፥1–13:: የእግዚአብሔር ቃል «በመንገድ ይጠብቅህ ዘንድ ወደ ዘጋጀሁትም ሥፍራ ያገባህ ዘንድ፥ እነሆ፥ እኔ መልአክን በፊትህ እሰድዳለሁ:: በፊቱ ተጠንቀቁ፣ ቃሉንም አድምጡ፤ ስሜም በርሱ ስለሆነ ኃጢአት ብትሠሩ ይቅር አይልምና አታስመርሩት::» ዘጸ.23፥20 እንዲል በመልአኩ ፊት ኃጢአትን የሚሠሩትን ንግግሩንም የማያደምጡትን ይቀጣልና ተጠንቀቁ ይላል:: ቅዱስ ጳውሎስ ከላይ በተቀመጠው አንቀጽ ላይ የሚያስረዳው ይህንን ነው:: እነዚያ እግዚአብሔር የላካቸውን ነብያት በማቅለል፣ መላእክትን ባለማድመጥ ከተቀጡ ከተፈረደባቸው ይልቁንስ እኛማ የእነርሱን ፈጣሪና ጌታ ካቀለልነው እንደምን ቅጣታችን አይበልጥብንም? ስለዚህ ልንጠነቀቅ ይገባል ይላል::

የመላእክት ንግግር ጽኑ ከሆነ በጌታችን የተነገረች ወንጌልማ እንዴት አትበልጥም? ስለ እርሱም ታላቅነት ቀድሞ በነብያት ከተነገረው ትንቢት ይልቅ በሚሠራው ተአምራትና በባሕርይ አባቱ በአብ በባሕርይ ሕይወቱ በመንፈስ ቅዱስ በአደረጋቸው በቅዱሳን ሐዋርያት ተመስክረለት::

1. በአብ፦ «የምወደው ልጄ እርሱ ነው፤ እርሱን ስሙት» ተብሎ ተመስክሮለታል:: ማቴ.3፥17፣ ማቴ.17፥4::

2. በራሱ፦ ተአምራቱ ምስክሮቹ ናቸው፤ በደረቅ ግንባር ዓይን መፍጠሩ /ዮሐ.9፥1–7/፤ የአራት ቀን ሬሳ አልዓዛርን ሥጋውን ከመቃብር ነፍሱን ከሲኦል ጠርቶ አዋሕዶ ማስነሣቱ /ዮሐ.11፥43/፤ በሠርግ ቤት ተገኝቶ ውኃውን ወደ ወይን መለወጡ /ዮሐ.2፥7–9/፤... እንደ እምነትህ ይደረግልህ እንደ እምነትሽ ይደረግልሽ በማለት ለምጻምን ማንጻቱ፣ ዕውርን ማብራቱ፣ ጉባጣን ማቅናቱ... ለባሕርይ አምላክነቱ ምስክር ነውና::

3. መንፈስ ቅዱስ በበዓለ ኀምሳ ያደረባቸውና ጸጋውን ያበዛ
ላቸው ሐዋርያት የሰጡት ምስክርነት የመንፈስ ቅዱስ ምስክርነት
ነው:: «በሰማያት ያለው አባቴ እንጂ ሥጋና ደም ይህን አልገለጠ
ልህምና» ማቴ.16÷16 እንዲል:: «ስለ ሕይወት ቃል ከመጀመሪ
ያው የነበረውን የሰማነውን በዓይኖቻችንም ያየነውን የተመለ
ከትነውንም እጆቻችንም የዳሰሱትን እናወራለን፡» /1ዮሐ.1÷1–2/:: ፡
ቀድሞ በነብያት እያደረ መንፈስ ቅዱስ ተናግሯልና::

እንዲህ ታላቅነቱ ከተመሰከረለት ያድነን ዘንድ ሰው ከሆነ ከጌታችን ትእዛዝ ብናፈገፍግ እንዴት ከቅጣት እናመልጣለን? የሠርግ ልብስ ሳይለብስ ስለመጣው ሰው «እጁንና እግሩን አሥራችሁ በውጭ ወዳለው ጨለማ አውጡት፤ በዚያ ልቅሶና ጥርስ ማፋጨት ይሆናል አለ::» ማቴ.22÷13:: በአምስቱ የደናግል ሰንፍና አንጻርም ደጅ ከተዘጋ በኋላ መጥተው ቢጮሁ «እውነት እውነት እላችኋለሁ÷ አላውቃችሁም አለ::» ሲል ተናግሮናል:: በሰነፎና በሐሰተኛው አገልጋይ አንጻርም እንዲሁ:: ማቴ.25÷1–30::

ይልቁንም ስለ ዕለተ ምጽአት ሲናገር «በግራው ያሉትን ደግሞ ይላቸዋል:: እናንተ ርጉማን ለሰይጣንና ለመላእክቱ ወደ ተዘጋጀ ወደ ዘላለም እሳት ከእኔ ሂዱ::....» ማቴ.25÷41 ማለቱ ከፍርዱ ልናመልጥ አለመቻላችንን÷ ንግግሩንም ከአቀለልን ሥርየት የለሽ ኃጢአት መሥራታችንን መገንዘብ ያስፈልጋል:: ማቴ.12÷31:: «የሙሴን ሕግ የናቀ ሰው ሁለት ወይም ሦስት ቢመሰክሩበት ያለ ርኅራኄ ይሞታል፤ የእግዚአብሔርን ልጅ የረገጠ ያንንም የተቀደሰበትን የኪዳኑን ደም እንደ ርኩስ ነገር የቆጠረ የጸጋውንም መንፈስ ያከፋፋ÷ እንዴት ይልቅ የሚብስ ቅጣት የሚገባው ይመስላችኋል? በቀል የእኔ ነው፣ እኔ ብድራትን እመልሳለሁ ያለውን እናውቃለንና፤ ደግሞም፡– ጌታ በሕዝቡ ይፈርዳል:: በሕያው እግዚአብሔር እጅ መውደቅ

የሚያስፈራ ነው::» /ዕብ.10÷28–31/ እንዳለ አብልጠን መጠንቀቅ ይጠበቅብናል::

ራሱ ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስም በሥጋ ብእሲ መገለጡን አይተው እንደ ዕሩቅ ብእሲ ስላዩት በአምላክነቱ የሚደረገው ደገኛ ተአምራት እንዲያደርግ በጠየቁት ጊዜ «ክፉና አመንዝራ ትውልድ ምልክት ይሻል፣ ከነቢዩም ከዮናስ ምልክት በቀር ምልክት አይሰጠውም:: ዮናስ በዓሣ አንበሪ ሆድ ሦስት ቀንና ሦስት ሌሊት እንደነበረ፣ እንዲሁ የሰው ልጅ በምድር ልብ ሦስት ቀንና ሦስት ሌሊት ይኖራል:: የነነዌ ሰዎች በፍርድ ቀን ከዚህ ትውልድ ጋር ተነሥተው ይፈርዱበታል፤ በዮናስ ስብከት ንስሐ ገብተዋልና፣ እነሆም÷ ከዮናስ የሚበልጥ ከዚህ አለ:: ንግሥተ ዓዜብ በፍርድ ቀን ከዚህ ትውልድ ጋር ተነሥታ ትፈርድበታለች፤ የሰሎሞንን ጥበብ ለመስማት ከምድር ዳር መጥታለችና፣ እነሆም ከሰሎሞን የሚበልጥ ከዚህ አለ::» ሲል አስተምሯል:: ማቴ.12÷39–42::

ስለዚህ ጌታችን ከሁሉም ስለሚበልጥ ከትእዛዙና ከትምህርቱ ከአምልኮቱም ፈቀቅ ባልን ጊዜ ከፍርዱ ልናመልጥ ስለማንችል አብልጠን መጠንቀቅ ይገባናል::

2.2. ታስበው ዘንድ ሰው ምንድር ነው?

ቅዱስ ጳውሎስ ከፍርዱ እናመልጥምና እንጠንቀቅ ካለ በኋላ በሚመጣው ዓለም የሚፈርድብን እናንተ ቸል ያላችሁት ሥጋን ተዋሕዶ የተገለጠው ነው:: በዚህ ክብር ይገለጥ ዘንድ፣ በየማነ አብ በዘባነ ኪሩብ ይቀመጥ ዘንድ የተገባው መሆኑ የሚያስደንቅ አይደለም፤ ጌትነት የባሕርይ ገንዘቡ ነውና:: ነገር ግን የሚደንቀው የሰው ሥጋ በተዋሕዶ ቃል ለዚህ መብቃቱ ነው ለማለት የተናገረው ንግግር ነው:: ይኸውም የትኅትና ንግግር ነው:: ይህም ግልጽ እንዲ

ሆንልን ለአብነት ያህል የተቂቶቹን አበው ንግግር ከመጽሐፍ ቅዱስ መመልከት ያስፈልጋል::

ሀ/ ሙሴ:-እግዚአብሔር እስራኤልን ከግብጽ ባርነት ሊያላቅቃቸው በፈቀደና ጊዜውም በደረሰ ጊዜ ሙሴን ጠርቶ አነጋገረው:: «...አሁንም ና፥ ሕዝቤን የእስራኤልን ልጆች ከግብጽ ታወጣ ዘንድ ወደ ፈርዖን እልክሃለሁ:: ሙሴም እግዚአብሔርን ወደ ፈርዖን የምሄድ፥ የእስራኤልንም ልጆች ከግብፅ የማወጣ እኔ ማን ነኝ? አለው::» ዘጸ.3፥9 ይላል:: ሙሴ እኔ ማን ነኝ ያለው ታናሽ ነኝ አይገባኝም ለማለት ነው::

ለ/ ቅዱስ ዳዊት:- ቅዱስ ዳዊት ከጠላቶቹ ሁሉ ባረፈ ጊዜ ለእግዚአብሔር ማደሪያ ቤት አለመሥራቱን አስበና አዘነ:: «...በእውነት ወደ ቤቴ ድንኳን አልገባም፣ ወደ ምንጣፌም አልጋ አልወጣም፣ ለዓይኖቼም መኝታ ለሽፋሽፍቶቼም እንቅልፍ ለጉንጮቼም ዕረፍትን አልሰጥም፥ ለእግዚአብሔር ሥፍራ ለያዕቆብ አምላክ ማደሪያ እስካገኝ ድረስ ብሎ::» መዝ.131፥1-5 እንዲል:: እግዚአብሔርም በእርሱ በሥጋ መገለጫውን፥ የዘላለም ማደሪያውን ለእርሱ ገለጸለት:: ስለ ቤቱ ግን በነቢዩ በናታን አማካኝነት «...አሁንም ባሪያዬን ዳዊትን እንዲህ በለው ... በምድርም ላይ እንዳሉ እንደ ታላላቆች ስም ታላቅ ስም አደርግልሃለሁ:: ለሕዝቤም ለእስራኤል ሥፍራ አደርግለታለሁ፤ እተክለውማለሁ:: በሥፍራውም ይቀመጣል፤ ከዚያም በኋላ አይናወጥም::... ቤትህና መንግሥትህም በፊቴ ለዘላለም ይጠነክራል፣ ዙፋንህም ለዘላለም ይጸናል::...» የሚል የእግዚአብሔር በረከት ደረሰው:: ንጉሡ ዳዊትም ገባ፤ በእግዚአብሔርም ፊት ተቀምጦ ጌታዬ እግዚአብሔር ሆይ፥ እስከዚህ ያደረስኸኝ እኔ ማን ነኝ? ቤቴስ ምንድር ነው? ...» አለ:: 2ኛ ሳሙ.7፥1-22:: ዳዊት እኔ ማን ነኝ ያለው የተደረገልኝ ነገር

የገባህልኝም ቃል ኪዳን ለእኔ የሚገባ አይደለም፤ አንተ ግን ልሁል ብትሆንም ለእኔ ለታናሹ አደረግህልኝ ለማለት ነው::

2.2.1. ዓለምን ከፈጠረበት ጥበቡ ይልቅ ዓለምን ያዳነበት ጥበቡ ይበልጣል:: እንዴት?

2.2.1.1. ዓለሙን ስለ መፍጠሩ:- ቅዱስ ጳውሎስ ስለ ምንድን ነው የቅዱስ ዳዊትን ንግግር የጠቀሰው ስንል ሊቃውንቱ «እግዚአብሔር ዓለምን ከፈጠረበት ጥበቡ ይልቅ ዓለሙን ያዳነበት ጥበቡ ይበልጣል» በማለት በአጭሩ ይመልሱታል:: ምን ለማለት ነው? በመጠኑ እንመልከተው::

ሀ/ ዓለምን ለምን ፈጠረው? ለሰው በታወቀው በተረዳው ስለ ሦስት ነገር ዓለሙን ፈጥሯል::

- ስሙን ቀድሰው ክብሩን እንዲወርሱ የፈጠራቸው አሉ:: ሰውና መላእክት
- ለምግበ ሥጋ የተፈጠሩ አሉ:: ለሰውም ለእንስሳም /አንዱን አንዱ ይመገባልና/
- ለአንክሮ ለተዘክሮ /ባሕርይው የማይመረመር የሥራው ልኩ የማይታወቅ... መሆኑን አስተውለን እንድናመሰግን/

ለ/ ዓለምን ከምን አስገኘው?

- እም ኀበ አልቦ /ከምንም/ የተገኙ አሉ፤ እነዚህም ስምንቱ የዕለተ እሑድ ፍጥረታት ናቸው:: መሬት፣ ውኃ፣ እሳት፣ ነፋስ፣ ጨለማ፣ ሰማያት፣ መላእክት፣ ብርሃን፣ እነዚህን ካለመኖር ወደ መኖር፣ ከኢምንት /ይህ ነው ከማይባል ካለመገኘ/ ወደምንት /በስማቸው ወደሚጠሩበት አካላዊነት/ አመጣቸው:: ሁሉን ማድረግ ይቻለዋልና::

- ግብር እም ግብር /ከተፈጠረው ፍጥረት ላይ በመውሰድ/ እነዚህ ከሰኞ እስከ ዓርብ የተፈጠሩት አሥራ አራት ፍጥረታት

ናቸው:: ለእኒህም መሠረታቸው /መገኛቸው/ በዕለተ እሑድ ከቀዳማይ ሰዓተ ሌሊት እስከ አራተኛው ሰዓተ ሌሊት የተፈጠሩትና አሥራው ፍጥረታት ከሚባሉት መሬት፣ ውኃ፣ ነፋስና እሳት ናቸው:: ለምሳሌ:- ሰውን ከአራቱ ባሕርያተ ሥጋ /ከመሬት፣ ውኃ፣ ነፋስና እሳት/ ላይ ባሕርየ ነፍስን ጨምሮ ፈጠረው:: እንስሳትን፣ አትክልትን፣ ዕጽዋትን፣ አዝርዕትን በየወገናቸው የሚቆጠሩትን ሁሉ፥ እነ ፀሐይ ጨረቃና ከዋክብትም ቀድመው ከተፈጠሩት ላይ የተፈጠሩ ናቸው::

ሐ/ እንዴት አድርጐ ፈጠራቸው?

– በአሳብ /በህልዮ/ እኒህም ከብርሃን በቀር የዕለተ እሑድ ሰባቱ ፍጥረታት ናቸው:: ምክንያቱም መላእክት እስከሚፈጠሩ ድረስ ሰሚ ፍጥረት የለምና:: ሰሚ በሌለበት ስንኳን አምላክ ሰው አይናገርምና::

– በቃል /በንግግር/ «ይሁን» በማለት:- ከዕለተ እሑድ ብርሃን እንሥቶ እስከ ዓርብ ሦስቱ ፍጥረታት በድምሩ አሥራ አራቱን

– በገቢር /በሥራ/:- ሰውን «ከምድር አፈር አበጀው» ይላልና::

ስለዚህ ለሰው እግዚአብሔር በገለጠው፥ በታወቀውና በተረዳው መንገድ ስንመለከተው ዓለምን ያስገኘበትና የፈጠረበት ግብር ሁሉን ቻይ መሆኑንና ጥበበኛ መሆኑን፥ የፈጠረበት ዓላማም ጥበበኛነቱን ያስረዳል::

2.2.1.2. ዓለሙን ስለ ማዳኑ

ሀ/ ዓለሙን ለምን አዳነው?

– የበደለው አዳም ንስሐ ስለ ገባ

– እግዚአብሔርም ለሚመለሱት ንስሐን የሚቀበል ፍጹም መሐሪ ስለሆነ

– በደሉና ክፋት ከአዳም ባሕርይ የተገኙ ስላልሆኑ

ለ/ ዓለምን ከምን አዳነው?

– ከሞት ከኩነኔ

– ከፍዳ ከመርገም

– ከሲኦል ከገሃነም

– ከዲያብሎስ ወጥመድ ከኃጢአት

ሐ/ እንዴት አዳነው?

– ልዑል ቃል በተዋሕዶተ ሥጋ በትኅትና ሰው ሆኖ በመገለጥ

– ከኃጢአት በቀር ሰው የሆነውን ሁሉ በመሆን

– በሞቱ ሞትን ገድሎ ዲያብሎስን በመሻር

2.2.2. ዓለምን የማዳን ጥበብ ዓለምን ከመፍጠር ጥበብ እንዴት ይበልጣል?

ዓለምን ማዳን ዓለምን ከመፍጠር እንደሚበልጥ ለመጻፍ ሲታሰብ፡ የእግዚአብሔርን ዓለምን የመፍጠር ጥበብ፣ ዓለምን የማዳን ጥበብ፡ እግዚአብሔር እንደ ፈጸመው አድርጐ መጻፍና ማሳየት የሚቻል፣ ማነጻጸሩንም ቁልጭ አድርጐ ማቅረብ የሚቻል ስለሆነ አይደለም:: ነገር ግን ለሰው እንደተሰጠው መጠን፣ እግዚአብሔርም እንደገለጠልን ሁኔታ፣ ለኅሊና በታወቀ በተረዳ ነገር መግለጽ በሚቻለው አቅም እንጽፋለን ለማለት ነው::

በዚህ ዓለም ከምናውቀው ብንነሣ የበሬ መዋጋትና የአህያ መራገጥ የሚያስደንቅ አይደለም፤ የተለመደ ነውና:: የሰው መሞት አይደንቅም የሰው ማረግ ግን ይደነቃል፥ ያልተለመደ እንግዳ ነገር ነውና:: የፈጣሪም በተለያየና ለሰው ኅሊና በሚረቅ መንገድ ፍጡራንን መፍጠሩ የሚያስደንቅ ሊሆን አይችልም:: ካለበለዚያማ የፈጣሪ ሁሉን የማድረግ ቻይነት ወዴት አለ? ይህንንስ ማድረግ ካልቻለ

ፈጣሪ ነው ማለት ይቻላልን? ስለዚህ እግዚአብሔር በአምላክነቱ ግብር ሰውን አድኖት ቢሆን፣ ሞትን ገድሉ ዲያብሎስንም ሽሮ ቢሆን ኖሮ አድኅኖቱ ባልተደነቀ ነበር፥ ለእርሱ ሁሉም ይቻለዋልና።

ሟች፣ ፈራሽ፣ በስባሽ የሆነ ሰው ደግሞ መራቡ፣ መጠማቱ፣ መሞቱ የሚያስደንቅ አይደለም። ለእኛ የተለመደ የባሕርይ ገንዘባችን ነውና። ነገር ግን ሰውን የአምላክን ሥራ ሲሠራ ቢያዩት ያስደንቃል፤ የእርሱ ገንዘብ ያልሆነውን ገንዘቡ አድርጓልና። ሰው፣ በዘላለማዊው የእግዚአብሔር ዙፋን ሲገለጥ፣ በየማነ አብ በዘባነ ኪሩብም ሲቀመጥ ማየት ድንቅ ጥበብ ነው። በአንጻሩ ደግሞ የማይሞተውን፣ ሞትም የማይስማማውን እግዚአብሔርን ሲሞት ማየት በእንደበት ከመግለጽ በላይ የሆነ ድንቅ ነገር ነው። ይልቁንም እግዚአብሔር ሞትንና ሲኦልን አበጋዛቸውን ዲያብሎስንም፣ በሥልጣኑ ሳይሆን በሞቱ ድል መንሣቱ ሥራው የማይመረመር ሊነገር የማይቻል እንደሆነ ይነግረናል።

እግዚአብሔር በሞቱ ድል ለመንሣት ደግሞ መዋቲ /ሟች ፈራሽ በስባሽ/ የሆነ የአዳምን ሥጋ መዋሐድ ነበረበት። «ቃልም ሥጋ ሆነ ጸጋንና እውነትንም ተመልቶ በእኛ አደረ።» ዮሐ.1፥14 እንዳለ አካላዊ ቃል፣ አምላክ ወልደ አምላክ ሰው በሆነ ጊዜ ሰውም በተዋሕዶተ ቃል አምላክ ሆነ። ስለዚህም ነገር «አዳምን ከፈጠረበት ጥበቡ ሰው ሆኖ አዳምን ያዳነበት ጥበቡ ይበልጣል» በማለት ብቻ ትንትናውን ተናገርን።

2.2.3. በውኑ ሰው አምላክ መሆን ይገባዋልን?

በዚህ ምድር ያሉ ነገሥታትና ገዥዎች እነርሱን ፈንቅሎ የእነርሱን ሥልጣን ለመውሰድ የተነሣውን ሰው ይሸልሙታልን? ስንኳን የእርሱ የዘሮቹም ስም አጠራራቸው እንዳይታወቅ አድርገው ያጠፏቸዋል። «ንጉሥ የገደለውን አንበሳ የሰበረውን የሚያነሣ የለም» እንዲባል፤ ስንኳን ሞታቸው ለቅሷቸውም አይኖርም፤ ቀብራቸውም

በመልካም ቦታ አይሆንም። እንዲሁ አዳም የእግዚአብሔርን አምላክነትን ሽቶ ዕፀ በለስን በላ። በእግዚአብሔር አምላክነትም ላይ ዓመፀ። እግዚአብሔርም አዳምን ባጠፋው፤ እንዳልተፈጠረም ማድረግ በተገባው ነበረ፥ ማድረግም ይቻለዋልና። እግዚአብሔር ግን ፍቅሩ ፍጹም ስለሆነ ይልቁንም አዳም ያደረገውን ያላወቀ መስሎ እግረ ሰኩና ብእሲ /የሰው ኮቴ/ እያሰማ መጥቶ «አዳም፥ አዳም ወዴት ነህ» ሲል ጠራው?... ትእዛዙን ስላልፈጸመ ረገመው፤ ከገነትም አስወጣው።

ነገር ግን ንስሐውን ተቀበለ፥ «አዳም ክፉውንና ደጉን ለማወቅ ከእኛ እንደ አንዱ ሆነ።» አለ። /ዘፍ.3፥10–13/። ጊዜው ሲደርስም ያን በእርሱ ላይ የዓመፀውን፣ «መሬት ነህና ወደ መሬት ትመለሳለህ።» ብሎ የፈረደበትን የአዳምን /የሰውን/ ሥጋ ለተዋሕዶ አሰበው፤ አስቦም አልቀረ ነፍሱንም ሥጋውንም ነሥቶ በተዋሕዶ ሰው ሆነ፤ ሰውም አምላክ። ይህንንም ነቢዩ ዳዊት ሲያመለክት መሬት ትሆናል ብለህ ፈራሽ በስባሽ ያረግኸውን ሥጋ ለተዋሕዶ ታበቃው ዘንድ ሰው ምንድር ነው? አምላክነትህን ሽቶ ያመፀ አዳምን ትጐበኘው ወደ ቀድሞ ክብሩም ትመልሰው ዘንድ ይልቁንም የሻውን አምላክነት ትሰጠው ዘንድ ሰው በውኑ ምንድን ነው?» አለ።

እግዚአብሔር ሰውን በማሰቡ /ለተዋሕዶ በመምጣቱ/ የተጠቀምነው ምንድን ነው?

<u>ሀ/ ሰው አምላክ ሆነ።</u>

እግዚአብሔር አዳምን አሰበው ስንል አምላክ ሰው ሆነ ማለታችን ነው። አምላክ ሰው በሆነ ጊዜም ሰው አምላክ ሆኗል። አካላዊ ቃል በተዐቅቦ ተዋሕዶ ረቂቁ ገዘፈ፣ ምሉዑም ተወሰነ፣ የሥጋንም ገንዘብ ገንዘቡ አደረገ። ሥጋም በተዋሕዶተ ቃል በተዐቅቦ ግዙፉ ረቀቀ፥ ውሱኑም ምሉዕ ሆነ፥ ሥጋ ከቃል መፍጠርን፣

መመስገንን፡ ኃለምን ማኅለፍን በአጠቃላይ ሥልጣን መለኮትን ገንዘብ አድርጐ በየማነ አብ በዘባነ ኪሩብ ተገለጠ። በቅዱሳን መላእክትም ተመስገን። ከላይ የተመለከትነውን ሐቅ አራቱ ወንጌ ላትም ሆኑ የቅዱሳን ሐዋርያት መልእክታት በሙሉ ያስረግጣሉ። «በክርስቶስ ኢየሱስም በሰማያዊ ሥፍራ ከእርሱ ጋር አስቀመጠን።» ኤፌ.2÷7።

ለ/ አባ አባት ብለን የምንጠራበትን የልጅነት ሥልጣን አገኘን

ቅዱስ ጳውሎስ በዚህ መልእክቱ የሚገልጠው ዐቢይ ምሥጢር ይህ ነው። ወልድ የአብ የባሕርይ ልጅ ነው፤ በሥጋ ደግሞ የማርያም ልጅ። «የአብርሃምን ዘር ይዟል እንጂ የያዘው የመላእ ክትን አይደለም።» ዕብ.2÷16፤ «የአብርሃም ልጅ የዳዊት ልጅ የኢ የሱስ ክርስቶስ የትውልድ መጽሐፍ» ማቴ.1÷1፤ «የአዳም ልጅ» ሉቃ.3÷38። ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የአዳም ልጅ ነው ካልን ወንድማችን ነው ማለታችን ነው። ሐዋርያው «እንግዲህ ልጆቹ በሥጋና በደም ስለሚካፈሉ...» ዕብ.2÷14 ያለው በሥጋ ወንድ ማችን መሆኑን ለመናገር ነው። እኛም እግዚአብሔር አብን አባታችን ብለን ለመጥራት የታደልንበት ዐቢዩ ምሥጢር አብ የወልድ አባት ነው እኛ ደግሞ የወልድ ወንድሞች ነን ስለዚህ በተዋሐደው ሥጋ በኩል አብን «አባታችን» ለማለት በቃን። ይህን ያገኘነው በምሥጢረ ሥጋዌ ነው። ጌታችን ሰው ባይሆን ኖሮ አምላካችን፣ ፈጣሪያችን እያልን እንደ ሌሎች ፍጡራን ርቀን በቀረን ነበር። «ለተቀበሉት ሁሉ ግን በስሙ ለሚያምኑት ለእነርሱ የእግዚአብሔር ልጆች ይሆኑ ዘንድ ሥልጣንን ሰጣቸው፤ እነርሱም ከእግዚአብሔር ተወለዱ እንጂ ከደም ወይም ከሥጋ ፈቃድ አልተወለዱም።» ዮሐ.1÷12፤

«ልጆችም ስለሆናችሁ እግዚአብሔር አባ አባት ብሎ የሚጮህ

የልጁን መንፈስ በልባችሁ ውስጥ ላከ።» /ገላ.4÷6/ እንዲል የልጅ ነትን ሥልጣን ያገኘነው፣ አባታችን ብለን መጥራት የቻልነው ሰው በሆነው በኢየሱስ ክርስቶስ በኩል ስለ ተዛመድን ነው። ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስም፤ ምንም እንኳ እኛ «እግዚእነ፣ አምላክነ፣ መድኃኒነ...» ብንለውም እርሱ እኛን ወንድሞቼ ሲል ለመጥራት አላፈረም።

«ስምህን /ስመ ሥላሴን፣ ስመ ወላዲነትህን/ ለወንድሞቼ /ለሐ ዋርያት፣ ለምእመናን/ እነግራቸዋለሁ። በማኅበርም /በአርድእት፣ በምእመን/ መካከል በዜማ አመሰግንሃለሁ፤» ደግሞም... «እኔ በእርሱ እታመናለሁ፤ ደግሞም:— እነሆኝ እኔን እግዚአብሔር የሰጠኝንም ልጆች ሲል ወንድሞች ብሎ ሊጠራቸው አያፍርም።» ዕብ 2÷13–14፣ መዝ.21÷22፣ ኢሳ.8÷17 እንዲል።

በወንጌልም ጌታችን ደቀ መዛሙርቱን ለሰብከተ ወንጌል ባሠ ማራበት አንቀጽ ላይ «በእኔና በቃሌ የሚያፍር ሁሉ፣ የሰው ልጅ በክብሩ በአባቱና በቅዱሳን መላእክቱ ክብርም ሲመጣ በእርሱ ያፍርበታል።» /ሉቃ.9÷26/ በማለት የዝምድናውን ነገር አጠንክሮ ታል። አፍርበታለሁ ያለ፤ ቢዛመደን እንጂ ባይዛመደን አይደለም። «በእምነት በኩል ሁላችሁ በክርስቶስ ኢየሱስ የእግዚአብሔር ልጆች ናችሁና፤ ከክርስቶስ ጋር አንድ ትሆኑ ዘንድ የተጠመቃችሁ ሁሉ ክርስቶስን ለብሳችኋልና።» ገሏ.3÷27 እንዲል።

ሐ/ <u>ቁራኝነትን አራቀልን።</u>

ጥንተ ጠላታችን ዲያብሎስ ቀድሞ ከአዳም በደል ጀምሮ የሚወለዱትን ሁሉ ገና በእናታቸው ማኅፀን በዘርዕ ምክንያት ይቁራ ኛቸው ነበር። እርሱ ግን እንበለ ዘርዕ /ያለ ወንድ ዘር/ ተጸንሷልና ጽነትም /ጠማምነት+ የኃጢአት ዝንባሌ/ የለበትምና ሊቁራኘው አልቻለም። ሰይጣን በዘርዕ ያተቁራኘውን በኋላ ኃጢአት ሲያሠራው

ይኖርና በሞቱም ላይ አለቃ እርሱው ነበርና፡ የሚያስፈራ ጥቁር ገጹን /የሞት ጻዕር/ እያሳየ በድንጋጤ ይገድል ነበር። ከሞቱም በኋላ ሥጋን በመቃብር ነፍስንም በሲኦል እየተቆራኘ ይኖር ነበር።

ጌታችን ግን ያለ ዘር በመጸነስ የዲያብሎስን በማኅፀን መቆራኘት ቆረጠልን። ልጅነትንም ሰጥቶ ተዋሕዶን እንዳይኖር በተዋሕዶቱ ሥጋ ሰው ሆኖ ተገለጠልን። በኋላም ደግሞ «አባት ሆይ፥ ነፍሴን በእጅህ አደራ እሰጣለሁ።» /ሉቃ.23፥46/ በማለት በሞት ላይ የነበረውን ሥልጣን ሻረበት። የሞትም አስፈሪነት ጠፋና ለመናፈቅ በቃ። «ልሄድ ከክርስቶስም ጋር ልኖር እናፍቃለሁ፣ ከሁሉ ይልቅ እጅግ የሚሻል ነውና፤» ፊል.1፥23 እንዲል። ነፍሳችንም በቁራኝነት ተይዛ በእግረ አጋንንት ከመጠቅጠቅ ዳነች።

ገነት በክቡር በደሙ ማኅተም ተከፍታልናለችና። በቀደመው ዘመን ሰይጣንንና ሞትን በመፍራት በድን የዳሰሰ፣ መቃብር ያፈለሰ ሰው እስከ ማታ ድረስ ርኩስ ተብሎ ይለይ ነበር። አሁን ግን ይህ ቁራኝነት ስለ ቀረልን ሞትንም መፍራት ስለ ጠፋ አስከሬንን አጥበን፣ ገንዘን፣ ስመን የምንሸኝ በክብር ቀብረን የምንመለስ ሆነናል። ይልቁንም ከጌታችን በኋላ የቅዱሳን ነፍሳቸው የሚያርፉት በደባቤ መላእክት በመዐዛ ገነት የምትለይ ሆናለች፣ የዲያብሎስ ጽሉም (ጨለማ) ገጽ ሕሱም ራእይ ርቆልናል። «ክቡር ሞቱ ለጻድቅ በቅድመ እግዚአብሔር» እንዳለ። መዝ.115 /116/፥6 የጻድቃን ሞተ ሥጋቸው በእግዚአብሔር ዘንድ የተከበረ ሆኗል።

ሊቀ ዲያቆናት ወቀዳሚ ሰማዕት ቅዱስ እስጢፋኖስ ነፍሱ ከሥጋው ከመለየቱ በፊት የወልደ እግዚአብሔር ጌትነት እንደ ተገለጠለት /ነጽሮተ ሥሉስ ቅዱስ/ ተብሎ የተጻፈውም የቁራኝነት መቅረት ማረጋገጫ ነው። ሐዋ.7፥56።

ስለዚህ እግዚአብሔር ዓለሙን ከፈጠረበት ጥበቡ ይልቅ ሰው ሆኖ ዓለሙን ያዳነበት ጥበቡ ይበልጣል ተባለ። ለፈጣሪ መፍጠር

የሚገድ ለእኛም የሚደንቅ አይደለም። ሊፈጥር አስቦ ሆነለት፣ ተናገረ ተፈጸመለት፣ ሠራ፣ አበጀ፣ አማረለትም። ሰውን ሲያድን ግን ለተዋሕዶተ ሥጋ ራሱን ዝቅ አደረገ፡ ሰውንም በልዑል መንበር አስቀመጠ፡ ተሰቀለና ደሙን አፈሰሰ፡ የአዳምን ኃጢአት አደረቀ። ሞተ፣ ሞትንና ሲኦልን ገደለ፣ አበጋዛቸውን ዲያብሎስንም ሻረ። እንበለ ዘርዕ ተጸንሶ በዘር የሚቆራኙንን፣ በተዋሕዶ ሰው ሆኖ ተዋሕዶን የሚኖር ኃጢአትን ነቀለ አደረቀ። ቀድሞ በነቢያት የነገረንን ሥግው ሆኖ ነገረን፥ ሠርቶም እንሠራ ዘንድ አሳየን። ስለ መገለጡም መግለጫ ቃላት እስከሚታጣለት ድረስ ምግባርን በትኅትና አስተማረን።

ስለዚህም ሊቃውንት ከሥነ ፍጥረት ምሥጢር የሥጋዌ ምሥጢር ይበልጣል አሉ። ምክንያቱም የተፈጠረውን ፍጥረት ከልበ ሥላሴ በቀር የሚያውቀው የለም። እንዲያው በወገን በወገን አድርገው መንፈስ ቅዱስ በገለጸላቸው መሠረት ቆጠሩ እንጂ። ይልቁንም አምላክ በሰውነቱ የሠራውን ለሰው የተደረገለትን በጎ ነገር መግለጥ አይቻለንም አሉ። ስንኳን ሰው መላእክትም በመደነቅ «ስብሐት ለእግዚአብሔር በሰማያት፣ ወሰላም በምድር ሥምረቱ ለሰብእ፤ ክብር ለእግዚአብሔር በአርያም ይሁን ሰላምም በምድር ለሰውም በጎ ፈቃድ አሉ።» ሉቃ.2፥14። ስለዚህ ለሰው የተደረገውን በጎ ፈቃድ መዘርዘር እንደማይቻል እንረዳለን።

ወደ ፊትም ከዚህ ዓለም መከራና ስቃይ ጋር የማይመዛዘን ደስታ ተዘጋጅቶልናልና። «ለእኛም ይገለጥ ዘንድ ካለው ክብር ጋር ቢመዛዘን የአሁኑ ዘመን ሥቃይ ምንም እንዳይደለ አስባለሁ» ሮሜ.8፥18። በውኑ ይህ ሁሉ ይደረግለት ዘንድ አእምላክነትም ይበቃ ዘንድ፣ ለምእመንም ቅድስና፣ ክብርና ርስት ይሰጥ ዘንድ ለሰው ይገባው ነበርን? በእውነት ያለ ሐሰት «ታስበው ዘንድ ሰው ምንድን ነው? ወይስ ትጐበኘው ዘንድ የሰው ልጅ ምንድር ነው?»+ ዕለት ዕለት ጸጋህ ይበዛልን ዘንድ እኛ ማን ነን?